

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stolp, peti vrsica
malloglas po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrsica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vrača, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Rezultat angleških volitev

Delavska stranka je skoraj podvojila število svojih mandatov in si priborila relativno večino, dočim so konservativci izgubili absolutno in si niso mogli ohraniti niti relativno in padli na stopnjo druge stranke. To je prvi jasen rezultat angleških volitev in že v tej suhi konstataciji je tudi pomen volitev.

Ni pa prišel ta rezultat nepričakovano, ker dviganje delavske stranke se vrši že dolga leta in če je bilo pri prejšnjih volitvah s falzificiranim Zinovjevovim pismom mogoče zavreti nadaljnje prodiranje delavske stranke, je bil sedaj tak poskus nemogoč. Z izmišljotinami ni mogoče več voditi boja z delavsko stranko.

Ni še pri volitvah v četrtlet dosegla delavska stranka absolutne večine, kar so nekateri njeni simpatizerji trdno pričakovali, ali nobenega dvoma ni, da je le vprašanje časa, ko bo delavska stranka dosegla tudi to zmago. Gospodarske razmere so v Angliji nad vse težje in samo za brezposelne in za podpiranje revnih mora izdati Anglija na leto skoraj sto milijonov funtov. To slabo stanje pa je nastalo, ko so vladali Anglijo liberalci in konservativci in ni čuda, če je angleški volivec vedno bolj prepričan, da je krivi teh razmer stranke prejšnjih vlad in če si pričakuje izboljšanje od čisto nove vlade, ki jo more dati samo delavska stranka.

Samo od sebe je tako nastal kljub obstoju treh strank boj le med dvema skupinama. Na eni strani meščanska skupina, na drugi strani delavska stranka. Čeprav niti delavska stranka ni bila čisto enotna in čeprav so levičarji delali Macdonaldu dostikrat preglavice, je vendarle bila delavska stranka enotna ter nastopala z enotnim programom. Čisto drugače so bile razmere v meščanskem taboru. Ko je objavil Lloyd George svoj veliki gospodarski program, ki bi čisto rešil državo od brezposelnosti, so dali konservativci njegov načrt uradno pregledati in v posebni knjigi so potem dokazali angleškemu volivcu, da ni s tem programom nič. Macdonald je tedaj nastopil proti temu koraku konservativcev, ker da je pomenil zlorabo uradne moči in ker je potegnil uradništvo v strankarski boj. Tako sta si meščanski stranki medsebojno jemale ugled in veljavo, dočim je avtoriteta Macdonalda z energičnim nastopom za čistost volitev samo rastla.

Uspeh delavske stranke je dejansko največja zasluga Macdonaldove osebnosti. Povprečen volivec presoja kvaliteto strank po njenih voditeljih. V primeri z Baldwinom in Lloyd Georgeom pa je bil Macdonald nedvomno najbolj simpatičen. Iz skromnih razmer se je dvignil z lastno pridnostjo, voljo in sposobnostjo na vodilno mesto v angleški politiki. A ko je prišel na vrh, je ohranil jasno glavo in se ni dal od sarže premotiti. Ni se pa dal zavesti niti od cenih uspehov, ki jih obeta demagogija in zato ni imel za levičarska gesla nobenega smisla.

Vsled volivnega reda je osebnost kandidata največje važnosti. Zlasti pa še v deželi, kjer imajo ženske volivke veliko večino. Ko so dali konservativci vsem ženam volivno pravico, so sigurno mislili, da bodo ženske honorirale to pozornost z glasovanjem za konservativce. Zlasti je bilo to upanje upravičeno, ker so na kontinentu žene volile večinoma konservativne stranke. Kljub temu se je zgodilo pri angleških volitvah drugače in žene niso obvarovale konservativcev pred porazom. Vzrok bo najbrže v tem, ker so delavski kandidati še mladi in ušarni ljudje, ki so šele na prvi stopnji osvajačev. Oni so klicarji bodočnosti, dočim morejo konservativni voditelji kazati le na preteklost, pa čeprav na uspešno preteklost. Žene so se odločile za mlado bodočnost in zato ni niti en delavski voditelj propadel, dočim so pri konservativcih propadli celo ministri!

Nima delavska stranka absolutne večine, da bi mogla sama sestaviti vlado. Lloyd George pa se je že jasno opredelil za meščansko vlado. Zato je ta vlada tudi verjetna in morda bo v kratkem tudi že uresničena. Drugo vprašanje pa je, če bo ta koalicija dosegla tudi trajen uspeh in če ne bo rivaliteta dveh bivših ostrih nasprotnic onemogočila vsako večje delo vlade. Stališče delavske stranke bo potem le še bolj utrjeno in Macdonald bo mogel brez strahu izvesti svojo namero in obračunati z levičarji svoje stranke, ki bi poskusili motiti njegove račune. Ker bo vsled tega izgubil levičarje, to bo mogel bogato nadoknaditi z nezadovoljnimi od meščanskega tabora.

Ni si še priborila delavska stranka absolutne večine, toda je že na sigurni poti, da prevzame po prihodnjih volitvah vladno mesto. Kajti ni samo že najmočnejša stranka Anglije, temveč napredujoča in razvijajoča se večinska

Pred vlado meščanskih strank

Miren potek angleških volitev -- Delavska stranka dobila 287, konservativna 250, liberalna stranka 50, razcepljeni pet mandatov -- 23 rezultatov še manjka, ki bodo v korist meščanskim strankam -- Propadli ministri, izvoljeni vsi delavski voditelji -- Kraljeva bolezen

London, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Ob 19.30 zvečer je bilo od 615 mandatov znan izid v 558 volivnih okrožjih.

Konservativci so dobili 233 mandatov (izguba znaša 128 mandatov), delavska stranka je dobila 275 mandatov (in pridobila 120), liberalci so dobili 45 mandatov (pridobili 7), razcepljene stranke pa 5 mandatov (pridobili 1). Še manjkajoči izidi v škotskem gorovju, na vseučiliščih in oddaljenih krajih v Walesu in v zadnji Angliji se bodo večinoma razdelili na obe meščanski stranki. Delavska stranka je najbrž že dosegla svoj višek.

Za liberalce nastane sedaj vprašanje, s katero drugo stranko bodo tvorili vlado. Lloyd George je ponovno izjavil, da nikakor ne bo hotel omogočiti sestave manjšinske vlade socialistov. Na drugi strani pa so že na delu posredovalci za skupno sodelovanje obeh meščan-

sovi proti Levi Astorju, ki je imel l. 1924 mnogo tisoč glasov večine. Državni podtajnik v notranjem ministrstvu Henderson je propadel v severni Angliji. V Westminsteru sta zmagala vojni minister Ewans in minister za zrakoplovstvo Sir Samuel Hoars.

Pri liberalcih si dosedaj izguba in dobiček držita ravnotežje. — V Carnarvonu je zmagal Lloyd George z 9000 glasovi večine. Stranka je pridobila dva odlična svoja zastopnika Herberta Samuela in župana v Manchesteru Simonsa, dočim od njenih odličnih osebniosti ni propadla nobena.

Konservativci so se najbolje držali v zahodni in južni Angliji in v londonskih predmestjih, kjer so deloma dosegli večine nad 10 tisoč glasov, dokaz, da je 7 milijonov novih ženskih volivcev volilo popolnoma po lastnem programu, kakor so tudi nastale konservativne

bil mandat za delavsko stranko v srednji Angliji. Liberalci so dobili nekoliko mandatov v južni in zahodni Angliji. Dedič Rotschildove hiše James Rotschild je zmagal v katedralnem mestu Ely nad konservativci. Baldwin je v svojem domačem volivnem okrožju dobil večino 14.000 glasov. V Cambridgu je bil izvoljen poljedelski minister Tuinness. Sir Simons, predsednik indijske ustavne komisije je bil izvoljen s 3000 glasovi večine proti delavski stranki. Sir Robert Horne, kandidat za vodstvo konservativne stranke v opoziciji kot naslednik Baldwin, je bil s 7000 glasovi večine izvoljen v delavskem okraju v Glasgowu.

Sedaj je že mogoče razvideti, da niti konservativci niti delavci ne bodo dosegli absolutne večine 308 mandatov.

London, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Nepregledni politični položaj se je še bolj zapletel radi nenadne bolezni kralja, ki se je v soboto na pikniku zopet prehladil in leži sedaj v vročino v postelji, ker v zadnji kraljevi bolezni sestavljeni državni svet po ustavi nikakor ne tvori takega regentstva, ki bi moglo namesto kralja sprejeti Baldwinovo demisijo in poveriti komu drugemu sestavo vlade. Baldwin bo torej v primeru daljše bolezni kralja, tudi če ne bo imel absolutne večine, v novem parlamentu pred otvoritvijo politične razprave predlagal, da se najprej sprejme kratek zakon o regentstvu, ki bi predstavljalo popolnoma legitimnega zastopnika kralja. Kraljev telesni zdravnik lord Dampson se je včeraj z letalom vrnil v London s svojega dopusta v Evropi, da bo zdravil kralja.

London, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Macdonald je izjavil, da so dosedanja uspehi sijajni. Vlada je izgubila zaupanje dežele. Ženske so povsod glasovale za politiko socialnih reform in svetovnega miru.

London, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Ob 9 zvečer je bilo stanje strank sledeče: Konservativci so dobili 250 mandatov (netto izguba 136), delavska stranka 287 mandatov (netto dobiček 125), liberalna stranka 50 (netto dobiček 10), druge stranke 5 (netto dobiček 1). Znani so izidi iz 592 okrajev, ki sedaj že omogočajo končno veljavno ugotovitev, da nobena od obeh velikih strank ne bo sama sposobna za vlado, temveč da bo morala sodelovati z liberalno stranko, bodisi za sestavo vlade, ali pa za pobijanje ekstremnih odredb one večje stranke, ki bi mislila, da bo mogla izhajati brez podpore liberalcev.

Do sedaj je bilo izvoljenih 13 ženskih poslancev, dočim jih je bilo v starem parlamentu le 8. Konservativci imajo 3 ženske poslance: vojvodinja Athol, lady Evagh in lady Astor. delavska stranka pa jih ima 9.

London, 31. maja. (Tel. »Slov.«) O stanju kralja je bilo zvečer izdano zdravniško poročilo: Kralj je imel miren dan in je nekoliko spal. Njegovo splošno stanje je zadovoljivo.

Macdonald,
voditelj del. stranke.

Baldwin,
voditelj konservativcev.

Lloyd George,
voditelj liberalcev.

skih strank proti zelo močni socialistični opoziciji.

Delavska stranka je v mestnih volivnih okrožjih zmagala v trikratnem smislu. V njenih volivnih okrožjih so gladko prodrli vsi njeni voditelji in nobeden znan delavski voditelj ni propadel. Izvoljeni so bili nekateri odlični njeni kandidati, ki dosedaj v stranki niso bili organizirani, kakor Tillet, Turner in sin ministrskega predsednika Baldwin.

V Manchesteru in Salfordu so si zopet pridobili pet mandatov. Ravno tako v glavni konservativni trdnjavi Birmingham pet, v Liverpoolu dva in v Bristolu tri mandate. V Birminghamu, volivnem okrožju svojega slavnega očeta, je bil zunanji minister Chamberlain proglašen za izvoljenega šele po trikratnem štetju glasov s 43 glasovi večine. Delovni minister Titts Maidand je v drugem birminghamskem okrožju propadel, ministra Levil Cumberlain in Amery pa sta bila tam izvoljena z veliko večino. V Bristolu je propadel generalni državni pravdnik Sir Inskip, dalje predsednik prekomorskega trgovinskega urada Williams s 400 gla-

večine v mnogih konservativnih trdnjavah le radi povečanega števila ženskih volivcev. Tudi delavska stranka se ima zahvaliti velikemu zvišanju svojih mandatov samo volivkam. — Neuspeh komunistov je očividni. Komunisti so zgubili celo večino vloženih kavcij svojih 29 mandatov. V volivnih okrajih z nad 40.000 volivci so znašali komunistični glasovi med 300 in 2000. Komunistični hospitant delavske stranke, indijski zdravnik Seklatvala je propadel proti oficialnemu kandidatu delavske stranke.

Volitve so se povsod vršile popolnoma mirno po stari angleški tradiciji. Volivnih žrtev je bilo pet, ki so podlegle radi srčne kapi ali radi hude vročine.

London, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Poraz konservativcev postaja še večji na deželi in v malih mestih. V Derbyju je bil izvoljen delavski kandidat Thomas, ki je kandidiral kot ministrski predsednik delavskega kabineta. Lord Churchill je bil izvoljen proti liberalnemu kandidatu s 5000 glasovi večine. Macdonald je bil izvoljen z 28.000 glasovi v rudniškem volivnem okraju severne Anglije, dočim je njegov sin do-

Drž. pravdnik vstraja pri obtožbi

Dopoldanska seja

Belgrad, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Zjutraj ob 8 se je pričelo nadaljevanje razprave proti Puniši Račiču in tovarišem. Nadaljevalo se je čitanje izpovedi posameznih prič, ki so bile zaslišane v teku preiskave.

Vpokojeni kapitan Ivan Grojer je bil med sejo na galeriji. Dalje so bile prečitane izpovedi urednika »Jedinstva« Jovičiča, brivskega pomočnika Rajka Germanoviča, Ivan Pucelj je izpovedal, da je sedel poleg Pribečiča. Vseh dogodkov se natančno spominja, ker si je vse dogodke seje 20. junija zabeleževal. »Puniša Račič je streljal v kratkih presledkih, premišljeno in hladnokrvno. Uverjen sem, da je obstojal komplot in da je bil zločin dogovorjen.«

stranka, ki že trdno stoji na tem, da prevzame vlado in da pokaže angleškemu volivcu, če zna v resnici bolje rešiti krizo, kakor pa meščanske stranke.

Če se delavski stranki posreči tudi ta dokaz, potem je postala vladna stranka za dolgo dobo let, v nasprotnem slučaju pa bi bilo njeno vladanje le poskus, ki je tudi ostal samo eksperiment.

Nikola Preka je sedel za dr. Pernarjem. Videl je, da je Račič pomeril najprej na dr. Pernarja, nato pa premišljeno in hladnokrvno na ostale žrtve.

Zanimiva je izpoved zastopnika ministra dr. Koste Kumanudija, ki je izjavil, da sploh ni resnična vest, ki se je pojavila v časopisih, da bi bil on kot belgrajski župan obiskal Račiča v zaporu, marveč da je bil samo pri Dragotinu Jovanoviču, ki je bil tedaj bolan.

Nato so se čitela različna mnenja o zdravstvenem stanju obtožencev. Zdravniki-izvedenci izjavljajo, da so vsi trije obtoženci zdravi in v polni meri odgovorni za svoja dejanja.

S tem je bilo dokazno postopanje zaključeno.

Prvi je govoril državni pravdnik dr. Dobrivoj Nikolič, ki je dejal, da ne vidi potrebe, da bi se razprava odgodila. S sodnimi ogledi in ostalimi akti njegova tožba ne izgublja na veljavi, niti ne glede krivdne odgovornosti obtožencev. »Zato smatram,« je dejal, »da so vsa dejanja, ki so jih obtoženci storili, dovršena. Zato v celoti vztrajam pri obtožbi in prosim sodišče, da ugotovi tožbeni zahtevi.«

Predsednik je odredil odmor 15 minut.

Nato je prvi govoril Slovenec dr. Ivan Zorec.

Začel je zagovor v slovensčini, nato pa prešel v srbohrvaščino.

Govor dr. Vinka Zorca

Dopoldanski govor slovenskega advokata dr. Vinka Zorca so zagrebški listi prinesli docela tendenciozno. Zorec je govoril v začetku in ob koncu svojega govora slovensko. Med drugim je izjavil: »Že v prvih otroških letih je Puniša Račič učila njegovo mamo, da je človeku na svetu čast največja dobrina, da čast več velja nego vse drugo materijalno blago. Da je Puniša Račič v narodni skupščini pred licem vsega naroda dovolil, da izgubi svojo čast, bi mu bila zaprta vsa pota, ki ga vodijo v njegov rojstni kraj, katerega tako nad vse ljubi. In to, kar se je zgodilo Puniši, se lahko zgodi tudi vsem drugim. Radi tega si moramo postaviti vprašanje, kaj bi bil napravil eden od nas, če bi bil v položaju Puniše Račiča in bi imel njegov temperament. Dr. Pernar je poznal Punišin temperament, ker je bil dolgo časa njegov tovariš v skupščini. Kot tak je mogel dr. Pernar predvidevati tudi možnost, da bodo Punišo obuzele take strasti, ki bi ga mogle dovesti do nepremišljenega dejanja. Pozvan po

vseh božjih in ljudskih zakonih od Puniše Račiča, naj se oprusti, ni napravil niti male geste, ki bi zadostovala, da bi bil zmanjšal strasti današnjega obtoževalca. Iz pričevanja priča pa vemo, — in vse priče so v tem soglasne —, da dr. Pernar ni napravil niti najmanjše geste v opravičilo. Uverjen sem, da ne delam nikomur krivico, ako trdim, da je treba vzrok nesreče iskati v postopku dr. Pernarja, ki za prepričitev nesreče ni ničesar napravil.

H koncu svojega govora je dr. Zorec izjavil: »Slavno sodišče! Obtoženi Puniša Račič čuti danes v svojih prsih, da je vse to, kar je napravil, moral storiti, ker ni bilo sile, katera bi ga bila mogla zadržati. Istotako on čuti, da so ga nekateri že davno obsodili. Toda, kdor ima čisto vest, ta se smeje sodbi sveta, čaka glas pravice. Zakon naj bo trd proti onemu, ki je izvršil svoje dejanje zlonamerno. Toda zakon mora biti pravičen, kajti: iustitia est fundamentum regnorum! Če bi bil Puniša Račič kriv, bi jaz kot njegov branitelj prosil sodišče, naj vzame v obzir vse okoliščine, ki gredo v korist obtoženca za znižanje kazni. Toda, ker Puniša Račič po zakonu ne more odgovarjati, tedaj morem zaklicati slavnemu sodišču edino to: Slavno sodišče bodi pravično in naj osvobodi Punišo Račiča!«

Za Zorcem je govoril odvetnik iz Čačka

Kordić

Ta se je v svojem zagovoru posebno bavil s trpljenjem srbskega naroda med svetovno vojno. Naglasil je, da je bilo trpljenje tako, da je bilo nadčloveško in da je preseglo moči enega naroda.

Njegov govor je bil oster. Opisoval je, kak je bil položaj in dokazoval, da pride tukaj v pošten § 54 a).

Popoldanska razprava

Belgrad, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Na popoldanski razpravi, ki se je pričela ob treh, je nadaljeval svoj govor advokat dr. Ljubić. Ponavlja besede, ki jih je izgovoril že dopoldne, da je Punišino delo ali delo blažnega ali delo svetnika. Sveta jeza je v preteklosti ohranila marsikateri narod pred razsulom. Navaja Mojzesa, kako je razbil svete plošče. Narodu je treba nekaj podobnih aktov, da se zaveda odločilnih momentov v zgodovini. Punišin akt je po dimenziji velik. Brez tega akta bi bil narod še dalje razpadal. Dogodek je bil delo usode in Puniša Račič je bil orožje usode. Antinacionalni tisk je ta akt falsificiral ter ga slikal kot dejanje častiljubneža. Jaz pa pravim, da je Puniša branil narodno čast.

Antinacionalni tisk je nazval Punišo hajduka. Tega ne smatram za sramotilno. Prav! Hajduki so branili slavo in čast svojega naroda. Dogodek v skupščini je individualen akt obrambe naroda, veliko delo zgodovinske nujnosti. Puniša Račič je bil v stanju abnormalnega duševnega stanja, ki ga je izzval nenaravni položaj v skupščini. Narodni poslanec ni bil po tedanjem mišljenju navaden človek. Puniša je streljal iz najneobičajnejših motivov. Po stari ustavi je bila koncentrirana vsa moč v narodnih poslancih. Ni bil tedaj on človek kot drugi. On je imel pravico na imuniteto. Imel je pravico in dolžnost, da štiti državo. »Vsak poslanec predstavlja cel narod,« je stalo v ustavi. To je Puniša Račič tudi vedel. On ni bil mali »jaz«, ampak bil je velik »jaz«, »jaz« nacije, ki naj štiti državo pred zlom. Prisiljen sem, da ga branim, kot bi bil zločinec, četudi se je on čutil čuvarja države, kot zaščitnika naroda. Ali se ni Puniša Račič včasih, ko je delal, čutil kot javni organ? Zakaj mu visoko sodišče ne stavi tega vprašanja?

Za korake, ki jih je podvzelo ministrstvo pravde, ni citiranega nobenega paragrafa. Cl. 87. stare ustave se nanaša na dela storjena v parlamentu. Sledi: da to sodišče ne bi imelo pravico soditi nad Punišo Račičem. Kaznovati bi ga mogel edino parlament. Cl. 101. prejšnje ustave predvideva za težje prestopke v parlamentu največ izključenje od treh sej. Za navadne državljane je določena za iste težke prestopke kazni petih let. Poslanec pa odgovarja parlamentu. Nekateri so rekli, da je bila seja prekinjena. Toda Puniša Račič je bil na govorniškem odru. Poslanci so sedeli v klopih. Predsednik se je dvignil le iz istega razloga, kot bi se bil vsakdo, ker se je namreč streljalo. Ekselencija minister Groj je izjavil, da je mislil, da se strelja na njega. Na to je mislil gotovo tudi g. dr. Perić. Vsi poslanci so sedeli na svojih mestih, tajnik pa je bil namesto na svojem mestu na stenografski mizi. Nihče ni čul, da bi bil predsednik Perić spregovoril samo eno besedo.

V »historijskem dokumentu« je to dejstvo podpisalo 53 poslancev, Svetozar Pribičević na prvem mestu. Nadalje je g. dr. Perić sam sejal, da je bil še kot predsednik v dvorani. Predsednik pa mora po poslovniku izjaviti, da sejo prekinja. Predsednik mora najprvo opomniti poslance na red, potem šele sme prekiniti sejo. Predsednik je bil vznemirjen. To je edina konstatacija. V odločilnem trenutku je Puniša Račič spremenil glas. Usoda ga je vrgla v ogenj. Pavle Radić in Basariček sta šla sama v smrt; kot magnetizem jih je gnala usoda proti govorniškemu odru, kjer je stal Puniša Račič.

Zagovornik zahteva, da se preda ves material psihijatrom v proučevanje. Ves dogodek je bil fenomen, bil je posledica desetletne

Predsednik je odredil kratek odmor. Med zagovorniki je nastal preprič, kdo bo prvi govoril, nakar je predsednik izjavil, da bo on sam odredil vrstni red, ker se zagovorniki ne morejo zediniti med seboj.

Dobil je besedo zagovornik

Dr. Nikolić

V svojem govoru je dejal, da zamerja preiskovalnemu sodniku, ker ni hotel biti eksperimenten, in je tako mnogo opustil, kar bi bilo treba ogledati. Tako se je opustilo in se sploh ni ugotovilo, ali je izstrelak, ki je zadel Stjepana Radića, bil v resnici izstreljen iz Račičevega revolverja. Kritizira priče, ki se dele na priče vladne večine in opozicije. Njim se nikakor ne more verjeti. Tako je skoro da edina priča izjava Puniše Račiča in njegovo priznanje. Bavi se z izpovedjo skupščinskega sluga Borivoje Nedeljkovića. Apelira na usmiljenje sodnikov. Za svoje delo ne zahteva nobene odškodnine.

Se dopoldne je dobil besedo odvetnik

Dr. Ljubić

iz Knina. Svoj govor je imel napisan. Takoj se je videlo, da je govor zelo dolg. Predsednik ga je vprašal, kako dolgo namerava govoriti. Dr. Ljubić je odgovoril, da bo govoril dopoldne in popoldne ter še jutri dopoldne.

Med njegovim govorom je bilo v razpravni dvorani precej živahno. Ljubić je govoril o afektu, o transcendentalnosti, o psihozi in podobno. Dejal je, da ima vsaka doba svoje junake. Med vojno je bil za Hrvate junak dr. Ante Trumbić. Po vojni pa je bil to za Hrvate polnih deset let Stjepan Radić.

Opoldne je Ljubić svoj govor prekinil. Predsednik je odredil nadaljevanje za popoldne.

zablode, konsekvence atmosfere, ki je vladala v narodni skupščini. Belgrajsko sodišče je nepristojno. Puniša Račič se je predal sam, toda ne sodišču, temveč ministru za notranje zadeve, ki je bil odgovoren edinole parlamentu.

Ob štirih je predsednik odredil četrti odmor. Po odmoru je Punišin branilec dr. Ljubić nadaljeval svoj obrambni govor. Pravi, da je treba razdeliti tudi v dobre in zle. — Premalo je samo vedeti, kaj je dobro, treba je tudi dobro delati. Mnogi so imeli srce samo zase, brigali so se za demagogijo, za državo pa ne. Dejali so le, da vsem ni treba mest, da inteligenca sploh ni narod. Ti neprijatelji države so triumfirali. Treba je bilo nastopati proti njim. »Zlo činim da ne spasm svet sveg zla« je rekel veliki Njegoš. Crnogorec.

Radić je glasoval za Račičev mandat, rekoč, da bi bila sreča za državo, če bi bili vsi Srbi taki. Nacionalni tisk je po dogodku kliniti najmanjše zveze s činom Puniše Račiča, cal samo enega krivca, Punišo Račiča, da ne bi bil narod videl, kako so delali ti defetisti zadnja leta. Antinacionalni tisk je označil te defetiste za angelje. Ničesar niso priznavali. Ni so priznali, da je njih delo leglo zla. 20. junij je pritegnil vse napake nase. Demagogi so morali koncentrirati napade na njega, da se narod ne bi spomnil, kako so mu obljubljali ločitev, kako se bo potem cédilo mledo in med.

Dogodek v skupščini je spravil v konsternacijo ves civiliziran svet. Vsi v Evropi so dejali, da je Puniša Račič Crnogorec, da se v Crni gori cení čast nad vse. Atentati nimajo niti najmanjše zveze s činom Puniše Račiča, ker so premišljeni in vendar je sodišče v Parizu oprostilo morilca Effat paše, češ, da je bil atentator prepričan, da je bil Effat Paša narodov sovražnik. Gospa Taillot, žena francoskega ministra za finance je ustrelila ravnatelja »Figaroja« in vendar je ne cenijo Francozi nič manj nego prej, njen mož je postal minister financ. Ko je bil Puniša Račič v ječi, je prišel k njemu nek domačin in ga poljubil. Ako bi ga smatral za zločinca, ali bi bil to storil? Pravilno bi bilo, predati sodbo crnogorskemu sodišču. Obžalujemo žrtve in njega. Naš narod ni zločinski narod. Radić ni zločinec in zato sodimo motive. V Dalmaciji sem slišal iz ust tako katoliških, kakor tudi pravoslavnih ljudi vsake narodnosti, da je treba nastopiti proti vsem onim, ki napadajo narod.

Nato odvetnik opisuje jugoslovansko zgodovino od početka Jugoslavije do dogodka v skupščini. Zagreb je postal finančni centrum mlade države, Zagreb, ki so ga Madžari tako izmogli. Nastala je mržnja tudi proti drugim, ki se je pa umetno gojila. Prava inteligenca je ostala nacionalna. Ko so to uvideli demagogi, so rekli, da inteligenca narod ne rabi. Usodna je postala borba, ko se je prenesel v srce Srbije parlament. Usoda si je izbrala Punišo Račiča. Na tem procesu bi morali braniti Punišo Račiča sami poštteni prečani. Nihče ne more odgovarjati za dogodke, najmanj pa Puniša Račič, ker ne nosi za vse dogodke zadnjih let on sam odgovornost. Iz zavisti so napadali ali vendar priznavali, da jih napadeni vodijo. Naš problem je bil v zavisti demagogov. Nositelji državne ideje pri nas je bila Srbija.

Nato je predsednik sodišča odredil četrti odmor. Ob pol 6 je Ljubić nadaljeval svoj govor. V glavnem se je bavil z analizo nacionalnega čustva Puniše Račiča. Nato je po-

rabil vso zgodovino ne samo njegove osebe same, ampak tudi krogov, v katerih se je Puniša Račič gibal, bodisi kot vodja nacionalnega gibanja, bodisi kot Crnogorec. V tej analizi se je dotaknil crnogorskih običajev in vobče govoril o nacionalnih čustvih v naših južnih krajih.

Ljubić je svoj govor prekinil in predsednik je odredil, da se vrši nadaljevanje razprave jutri ob 8 zjutraj.

Proslava 100 letnice Franje Račkega

Zagreb, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Jutri in pojutrišnjem bo Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti svečano proslavila 100 letnico Franja Račkega, prvega predsednika Jugoslovanske akademije.

Jutri ob 9 se bodo sestali tuji delegati in akademiki v palači akademije. Ob 10 bo v spomin Račkega služba božja. Ob 4 popoldne bodo obiskali grob Račkega na Mirogoju. Zvečer ob 8 bo svečana operna predstava v narodnem gledališču. Zvečer ob 10 je slovesna večerja, ki jo priredi predsednik Jugoslovanske akademije gostom.

V nedeljo ob 10 bo svečana seja, ki jo bo otvoril pokrovitelj Jugoslovanske akademije nadškof dr. Bauer. O Račkem kot predsedniku in organizatorju Jugoslovanske akademije bo govoril Slovenec Avgust Mušič. O Račkem kot zgodovinarju bo govoril Šišić. O jugoslovanski misli Račkega bo govoril Slobodan Jovanović, predsednik Srbske kraljevske akademije.

Ob 1 popoldne bo svečan banket, ki ga priredi pokrovitelj akademije nadškof dr. Bauer.

Udeležbo na proslavi so prijavi številni delegati in gosti iz vse Evrope, zlasti iz slovanskih dežel. Češko akademijo znanosti bo zastopal Jiří Polivka, poljsko akademijo znanosti v Krakovu dr. Kazimir Niecz, bolgarsko akademijo znanosti dr. Vasilije Zlatarski. Slovensko Matice bo zastopal dr. Izidor Cankar, Matico Srbsko dr. Fedor Nikić. Zgodovinsko društvo v Mariboru bosta zastopala podpredsednik dr. Josip Tomineš in Franjo Baš. V imenu srbske kraljeve akademije znanosti pridejo na proslavo poleg Slobodana Jovanovića, dr. Aleksander Belec, dr. Stanoje Stanojević, dr. Nikola Valić, dr. Svetozar Corović in dr. Jovan Radonjić.

Pri proslavi bo navzoč tudi msgr. dr. Bulić, ki je danes prispel iz Splita.

Kot kraljevi odposlanec bo prisostvoval proslavi stoletnice rojstva Franje Račkega poveljnik IV. armade general Svetomir Matić. Vlado bo zastopal trgovinski minister Mažuranić, ki je že prispel v Zagreb.

Novi zakonski načrti

Belgrad, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Iz zakonodajnega dela sedanje vlade je omeniti sledeče zakonske načrte, ki so deloma pripravljani, ali se pa pripravljajo. V ministrstvu za javna dela se je sestavila pod predsedstvom pomočnika gospoda ministra g. Krgevića, komisija z nalogo, da izdela zakon o eksproprijaciji privatnih posestev v dosego državnih in samoupravnih dobrin.

Nadalje je izdelan v ministrstvu za finance načrt zakona o davkih na vozila. Istotako je ministrtvo za finance izdelalo načrt zakona o priviligiranem davku na pomorske in paroplovne družbe in to radi tega, ker dosednji finančni zakoni niso vsebovali tozadevnih postavk.

V ministrtvu za trgovino in industrijo je dogotovljen zakon o kontroli izvoza. Ta zakonski načrt bo te dni predložen vladnemu predsedniku v podpis in se bo nato izročil vrhovnemu zakonodajnemu svetu v pretres.

Ministrtvo za trgovino in industrijo je nadalje pristopilo k urejevanju novega obrtnega zakona. Ta materija je silno važna za ves obrtni stan cele države. V principu bo najbrže obveljalo svobodno naseljevanje obrtnikov in enakopravnost po vsej državi. Minister bo ta teden izbral iz svojih uradnikov komisijo, ki naj izdela ta zakon.

Doznali smo nadalje, da pri sedanjem zasedanju višjega zakonodajnega sveta z zakonom o zbornicah najbrže ne bo nič. Kakor znano, sta v razpravi dva principa: prvi princip je princip srbijskih zbornic, po katerem ima vsaka panoga svojo posebno ločeno zbornico; po principu prečanskih zbornic pa bi bile vse panoge trgovine, industrije in obrti združene v eni sami zbornici. Kakor smo doznali, ne bo minister za trgovino in industrijo dr. Mažuranić na obstoječem stanju ničesar spreminjal.

Generalni inspektorat ministrtva za finance je izdal razpis, po katerem v bodoče ne bo treba več predlagati potrdila o zavarovanju valute po členu 16 pravilnika o zavarovanju valute. In to pri izvozu železne rude. Motiv tega razpisa je v tem, ker so skoraj vsi železni rudniki naše države v državnih rokah.

Dne 6. junija t. l. se začne v Ljubljani konferenca z italijansko železniško upravo. — Gre za obračun stroškov, ki sta jih imeli Jugoslavija in Italija na skupnih železniških postajah med obema državama.

„Nova“ verska politika sovjetov

»Izvestija« prinašajo veliko izjavo Rykova o notranji politiki, ki jo je v imenu vlade in stranke podal na obnem zboru 14. kongresa sovjetov RSFSR. O verskem vprašanju je rekel sledeče:

»Versko strupeno meglo širijo slejkoproj ostanki kapitalističnih slojev: oduhu na vasi in verizniki v mestu. Krščanstvo je neločljiv del njih duševnosti kakor tudi zahteva po zasebni lastnini. Izrabljajo ta vprašanja v svojem zahrbtnem boju zoper diktaturo proletarijata. Vendar je že dorastlo novo pokolenje, ki je vzgojeno v duhu oktobrske revolucije. Postaja velikanski zgodovinski činitelj, ki izpreminja značaj doseadanje ljudske kulture. Najboljši dokaz te izpremembe je novo protiversko gibanje, pri katerem so udeleženi široki ljudski sloji. Kongresu, katerega ste člani, je predloženo novo besedilo ustave naše republike. Notri stoji zapisano: »Država hoče vsem proletarcem zagotoviti dejansko svobodo prepričanja. V to svrhu se loči država od cerkve, oz. šola od cerkve. Vsakemu državljanu se prepušča osebna prostost in lahko podpira protiversko delovanje ali katerokoli versko prepričanje po lastnem prevdaru in brez vsakega pritiska.« To pomeni, da ostane sicer pristajati pobijanja verskih predsodkov, nočemo pa zoper verstvo izigravati vladnih odredb in politične oblasti. Naša ustava jamči za prostost slehernega verskega prepričanja. Saj obrodi lahko protiverski boj uspehe samo takrat, če je v zvezi z gibanjem ljudskih množic, globokim napredkom splošne izobraženosti ter povečanimi kulturnimi zahtevami. Vsako po vladnih organih izvajano preganjanje in vsake prisilne odredbe na tem področju nimajo nobenih koristnih posledic, temveč nasprotno večkrat povzročijo veliko škodo.«

Iz te hinavske izjave je razvidno, da bi sovjeti radi samo nazunaj zbudili videz, kakor da v Rusiji vlada svoboda vesti in vere, v resnici se bo pa cerkev in vera preganjala in tlačila dalje. Neresnica je tudi, da bi renesansa religije v Rusiji bila zvezana z »oderoštvom na vasi«. Nasprotno, religija se zbujala in raste v moralno najboljših in najbolj zdravih slojih inteligence in kmetskega naroda, pa tudi med delavstvom. Diktatorji v Kremlju bi radi sebe in javnost varali, pa se jim ne bo več posrečilo, ker je svet danes dovolj poučen o resničnih razmerah v Rusiji. Njihove neprestane odredbe v zadevah vere in cerkve so samo znak, kako da se boje religiozne in moralne probuje v Rusiji!

Belgrajske vesti

Danes se je zglasila pri ministrtvu za prosveto in pri predsedstvu vlade delegacija iz Novega Sada, obstoječa iz bivšega ministra za agrarno reformo T. Popovića, novosadskega župana Balugdžića in pravoslavnega škofa Ireneja, ki je zahtevala, naj se pravna fakulteta iz Subotice premesti v Novi Sad. V Subotico naj se letos premesti kmetijska šola.

V ministrtvu za provosodje, oddelek za vojaške grobove, se pripravlja pravilnik, po katerem naj bi se prenesele v domovino kosti na tujih bojnih poljih padlih jugoslovanskih vojakov.

Kakor smo zvedeli, bo predsedstvo vlade enotno za vsa ministrtva določilo delovni čas. Ta določba bo stopila v veljavo dne 1. junija za vse uradništvo in vse urade.

Naša vlada je ob priliki zadnjih konferenc z romunsko delegacijo izročila Romunom protokol, v katerem je točno naštetela svoje zahteve, ki prihajajo v poštev pri rešitvi pri obmejnih železniških vprašanjih med našo državo in Romunijo. Odgovor na ta protokol iz Romunije še ni prišel, in se, kakor se zdi, natančno študira.

Danes ob pol 6 se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so se reševale tekoče zadeve.

Kakor hitro bo izglasovan zakon o invalidih, bo ministrtvo za socialno politiko takoj pristopilo k reviziji invalidov. V ministrtvu za socialno politiko se je pripravilo vse potrebno, da se ta revizija v sporazumu s komisijo iz ministrtva vojne mornarice čim prej uredi.

V ministrtvu za socialno politiko so dobili iz Amerike poročilo, da so se vgnezdili med naše izseljence različni agitatorji, ki našim naseljenjem pretijo, naj nikar ne vložijo svojega denarja v Jugoslavijo, ker ne bi bil zadosti varen. Ministrtvo za socialno politiko je od svoje strani ukrenilo vse potrebno, da se ta neosnovana gonja konča. Istočasno bo ministrtvo organiziralo na novi podlagi pospeševanje vlaganja denarja od strani naših izseljencev v domovini, da bi bili varni pred eksploatacijo od strani različnih bank.

Z ukazom Nj. Vel. kralja je imenovan univ. prof. dr. Rajko Nahtigal za predsednika stalne izpitne komisije srednješolskih profesorjev v Ljubljani.

Za ministrskega odposlanca pri višjem tečajnem izpitu na škofski gimnaziji v St. Vidu nad Ljubljano, je imenovan univ. profesor dr. Radojčić.

Na mednarodni razstavi v Barceloni bo našo državo in vlado zastopal trgovinski minister dr. Mažuranić, ki bo obenem šef naše delegacije, ki naj se pogaja s Španijo glede trgovinske pogodbe.

Pojmi se čistijo

Rim, koncem maja.

Komaj nekaj mesecev je minulo od pisa lateranskih pogodb in že mora biti tudi italijanskim duhovom, ki jih je ta dogodek predvsem zajel, položaj povsem jasen. Ne samo da loči kraljestvo Italijo od Vatikanskega mesta tisočkilometerska razdalja, kakor Pariz, Madrid, Varšavo od Vatikana, temveč zrušene so tudi domneve o »vaticanizaciji Italije« *in predvsem o »italijaniziranju Vatikana«*, da rabimo Mussolinijeve besede. Danes mora biti prav tako tudi fašistovski navdahnjenemu katoliškemu nacionalcu jasno, da ostane fašizem vendarle fašizem, kakor bi moral najbolj zakrknjen framacin, ki mu dvatisočletna zgodovina še ni odprla oči, spregledati, da ostane rimska cerkev to, kar je bila, namreč katoliška, vesoljna.

Če so mogli postaviti vprašanje vesoljnosti katoliške cerkve edino njeni zagrizeni sovražniki, ne moremo reče, da bi bilo vprašanje »pokristjanjenja« *fašizma brez vsake podlage. Zakaj ne bi fašizem odložil svoje revolucionarnosti, svojega poganjskega rimljanstva, in se prelevil v državnotvorna gibanja s krščansko osnovo, ko je fašizem že večkrat menjal bistvene točke svojega političnega in socialnega programa, ko so fašistični publicisti pogosto definirali fašizem samo kot »metodo vladanja«, ko fašizem nima lastnega filozofskega sistema? Mussolini sam se v svojih spominih priznava kot katoličan. In vendar »fašistična država ni isto kakor katoliška država. Če je res, da fašizem spoštuje katoliško cerkev, je prav tako res, da se fašizem ne more odreči svoji osebnosti, svoji zgodovinski in idejni izvirnosti.« *Citiramo dalje iz nekega velikega fašističnega lista: »Nobena sila na svetu bi ne mogla zapreti fašistične države v meje kakšnega (katoliškega) nauka, četudi vzvišeneja in za človeštvo zaslužnega, ki pa ga ni mogoče postaviti za podlago državi, ki črpa iz sebe, iz lastnih sil svoje življenje in svoj razlog za obstoj.«**

Cetudi abstrahiramo od Mussolinijeve trditve — ki jo je v svojem govoru v senatu previdno umaknil — da bi krščanstvo brez pomoči latinske ženialnosti propadlo kakor katerikoli verska sekta, lahko izvelimo iz Mussolinijevega in papeževega govora več mest, iz katerih zeva globok prepad in fašizmom in katolicizmu. Predvsem glede vprašanja vzgoje se stališči cerkve in fašizma popolnoma križata in cerkev kakor fašizem se proglašata za nepopustljiva v tem pogledu. »Kakšna demoliberalna vladavina, pravi Mussolini, bi se lahko odpovedala vzgoji novih rodov. Mi ne. Z nami se v tem pogledu ne da pogajati. Pouk mora pripadati nam; otroke moramo vzgojiti v duhu močnatosti, mogočnosti, osvojevalnosti.«

Na to odgovarja sv. oče: »Poslanstvo vzgoje gre predvsem, nadvsem in v prvi vrsti (in nanzit tutto, soprattutto, in primo luogo) cerkvi in staršem po naravnem in božjem pravu in sicer na neizbežen in neodstopljiv način. Država ni za to tu, da vsrka, požre, uniči individualno in družino; to bi bilo absurdno, protinaravno, kajti družina je pred družbo in pred državo... Nikakor tu ne moremo trditi, da je potrebno, koristno, oportuno, da država vzgaja osvojevalce, v osvojevalnem duhu sploh... Ta pot ne pelje do splošnega pomirjenja, temveč do splošnega požara.« *Nikdar ne bo cerkev privolila v okrnjenje njene in pravice staršev do vzgoje in v tem pogledu je nepopustljiva kakor je dve in dve štiri. Pogajala pa se bo, »ker ima poguma pogajati se s samim hudičem, ako gre za to, da se obvarjejo duše večje škode.«*

Ne samo da cerkev ne more odobravati osvojevalnega duha fašistične vzgoje, niti fašistične državne ideologije; tako zvanega totalitarizma, po katerem naj bi bila država sama sebi smoter neglede na individualne pravice državljana, ni mogoče spraviti v sklad s krščanskim svetovnim nazorom.

V svojem odgovoru na papeževo izjavo dela Mussolini subtilno razliko med »vzgojo« *in »poukom«*; pouk nikakor ni državni monopol, pač pa si fašistična država lasti pravico do vzgoje zasebnika kot državljana in tej pravici se ne more odpovedati pod nobenim pogojem. Državljanška vzgoja v Italiji mora biti »bojna« *(guerriera). Mussolini torej odločno vztraja na stališču, ki ga je zavzel v svojem prvem govoru, in je v svojih izjavah še bolj precizen. Očividno se ne more odpovedati nekakšni revolucionarni vzgoji mladine kakor ne more razpustiti milice ali fašistovske stranke, ker bi sicer fašizem zgubil na udarni sili navznoter in navzven.*

Če so med cerkvijo in državo že načelna nasprotja glede vzgoje tako velika, se zdijo tčadevne težave in praksi skoro nepremagljive. Sv. oče sam je v svojem govoru namignil, da ne preostaja cerkvi drugo, kakor da išče »minus malum«. Cerkev želi, da se sedanji Gentilijev učni načrt, ki sloni v bistvu na hegelijskih filozofskih načelih, reformira v smislu katoliškega nauka, oziroma Tomaževe filozofije. Gre predvsem za predmet »filozofije«, ki se v Italiji poučuje tudi na srednji šoli. Mussolini je v senatu delfsko odgovoril, da se v šoli ne poučuje filozofija, temveč zgodovina filozofije, zgodovina filozofov; po njegovem mnenju ne bo prišlo do spora med filozofijo in krščanskim naukom, ako se bo pouk vršil po Gentilejevem načrtu. Z drugimi

Italijanski mornariški program

Milan, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Italijanska poslanska zbornica je včeraj v nočni seji odobrila proračun za mornarico in zrakoplovstvo. Mornariški državni tajnik admiral Ciriani je navedel, da znašajo stroški polarne ekspedicije generala Nobila z raznimi reševalnimi ekspedicijami in z vrednostjo zrakoplova »Italia« *vred 12.292.000 lir. Koncem leta 1932. ali začetkom 1933 bo obnovljena vsa italijanska mornarica, ki bo imela 6 novih križark po 10.000*

Novi Youngov načrt

Kakor smo že poročali v včerajšnji številki, je bil na konferenci strokovnjakov vendar le dosežen sporazum o višini nemških reparacij. Komuniké o tem sporazumu se glasi:

»Strokovnjaki upniških držav in nemški strokovnjaki so se že pred nekaj dnevi izjavili, da sprejmejo anuitete v višini 2050 milijonov mark, kakor jih je predlagal predsednik, čeprav so obstojala z ozirom na nekatera vprašanja razlage še nesoglasja. Ta nesoglasja so sedaj razčiščena in ustvarjena je razlaga, ki je sprejemljiva tako za upnike, ko za Nemčijo, toda vendarle pod pogojem, da pride še do sporazuma glede nepojasnjenih pridržkov, o katerih je še treba sklepati.«

Sporazum je bil dosežen vsled energičnega nastopa predsednika Owena Younga in pa vsled ozira na angleške volitve.

O komunikéju samem pa je treba omeniti. Nemci so zahtevali, da se sprejmejo njih pridržki. Našla se je pot, ki bi mogla privedi do sporazuma. Za nekatere pridržke se išče še primerna formula, glede železnice je rešitev na vidiku in ravno tako glede višine reparacij, ki bi bile transferno zaščitené.

V glavnem obstoji novi Youngov načrt, ki stoji v veljavo dne 1. septembra, v tem:

Do 1. septembra mora Nemčija še nadalje plačevati anuitete po Dawesovem načrtu, kar bo dalo petkrat po 208 milijonov, to je 1040 milijonov mark. K temu pride še 150 milijonov iz industrijskih obligacij, ki zapadejo v mesecu avgustu.

Od 1. septembra 1929 do 31. marca 1930 ima Nemčija še plačati 742,8 milijonov. Da pa bo nemško proračunsko leto v skladu z reparacijskim, se stisne Youngov načrt od 37 let na 36 let in se zato zvišajo tudi anuitete od 35 do 40 milijonov mark. Povprečna anuiteta, proračunjena na 37 let, ostane nespremenjena 1988,8 milijonov.

Za prihodnjih deset let je določena višina nemških plačil takole:

1. anuiteta od 1. septembra do 31. marca 1930 742,8 milijonov mark.
2. anuiteta 1707,9,
3. anuiteta 1685,
4. anuiteta 1738,2,
5. anuiteta 1804,3,
6. anuiteta 1866,9,
7. anuiteta 1892,9,
8. anuiteta 1939,7,
9. anuiteta 1977,
10. anuiteta 1995,3,
11. anuiteta 2042,8 milijonov zlatih mark.

Nato se še nadalje dvigajo anuitete, toda v bolj počasnem tempu in dosežejo 2300 milijonov, nato pa prično od 25. leta dalje zopet padati.

Komunistični izgredi

Varšava, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Pri otvoritvi splošnega poljskega kongresa strokovnih organizacij je skušal vdreti na kongres neki komunistični poslanec s 60 pristaji, ki so bili izključeni iz organizacij. Oddanih je bilo 20 strel, s katerimi je bilo ranjenih več oseb.

Velik korupcijski škandal

Moskva, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Pred kratkim je bil v Astrahanu odkrit velik korupcijski škandal, s katerim je kompromitiranih nad 200 oseb, med njimi 90 mestnih nameščencev in 40 članov stranke. Razprava o tem se bo vršila javno v velikem monstre-procesu, da se eksemplarično kaznuje nedostojno življenje uradnikov in pristašev stranke, radi katerih trpi stranka in sovjetski aparat.

Bethlen v Madridu

Budimpešta, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Ministrski predsednik Bethlen je danes zvečer s svojega posestva odpotoval v Madrid, kjer bo ob priliki zasedanja Društva narodov ostal dva tedna in kjer namerava voditi važne zunanje-politične razgovore.

Dunajska vremenska napoved. Hladno, izpremenljivo vreme, severni vetrovi.

besedami rečeno, Mussolini hoče ohraniti Gentilijevo šolsko reformo, »ki je avtorju v neoporečno čast in se je izvršno obnesla.« *Tako je Mussolini označil Gentilijev učni načrt v svojem nagovoru na kongresu italijanskih filozofov še dan po govoru v senatu; ob tej priliki je tudi poveljeval Kanta, ki je v filozofiji to, kar Michelangelo v slikarstvu. Shakespeare na odru, Beethoven v glasbi. Značilna je še Mussolinijeva izjava, da more verouk, ki ni v srednji šoli obvezen, poučevati edino država.*

ton, 6 križark po 5200 ton, 12 razvidnih ladij po 2000 ton, 24 torpednih rušilev in 24 podmornic, v rezervi pa še 3 križarke in 25 torpednih rušilev. Državni tajnik za zrakoplovstvo je navajal, da se je prispevek vlade za civilno aviatiko v treh letih zvišal od 35 na 68 milijonov lir. Storiło se bo vse, da si Italija zopet pridobi rekord v višinskem in trajnem letenju.

Preokret v procesu proti dr. Tuki

Praga, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Kakor se poroča iz Bratislave, je bil včeraj proti kavciji 200.000 Kč izpuščen iz preiskovalnega zapora tajnik slovaške stranke Mach, ki je bil aretiran obenem z dr. Tuko. Računa se s tem, da bo sedaj izpuščen morda iz zapora tudi dr. Tuka. Vsekakor je zanimivo, da je Tukov zagovornik dr. Galla sporočil preiskovalnemu sodniku, da se v interesu pospešitve procesa odreka zaslišanju vseh nadaljnjih prič, ki jih je navedel dr. Tuka. Kakor navaja list »Slovak«, se je to storilo zato, da bo državni pravdnik imel priliko končno dogotoviti obtožbo, »če bo sploh prišlo do vložitve obtožbe«. Kakor je razvidno iz tega dostavka, smatra list, da sploh ne bo prišlo do obtožbe dr. Tuke. Češkim listom se v tem oziru javlja iz Bratislave, da se je slovaški ljudski stranki za njen nadaljni obstanek v koaliciji obljubilo, da se Tukov proces potlači.

Po belgijskih volitvah

Po velikem uspehu v l. 1925. so upali socialisti, da dosežejo pri nedeljskih volitvah še večji uspeh in da bo ostala vlada pri volitvah v manjšini. Ta račun so volitve temeljito prekrizale, ker mesto uspeha so doživeli socialisti težak neuspeh.

Pred štirimi leti so pridobili pri volitvah deset mandatov in imeli tako v parlamentu 78 poslancev, kolikor so jih imeli katoliki, ki so bili do tedaj najmočnejša belgijska stranka. Prvi rezultat nedeljskih volitev je, da so socialisti izgubili to vodilno mesto in da so se morali zopet umakniti katolikom. Že dosedaj je sigurno izvoljenih 74 katolikov in le 72 socialistov.

Še večji neuspeh ko socialisti pa so doživeli komunisti, ki so po nedeljskih volitvah v Belgiji skoraj čisto odigrali. Preokret na levo je tako ustavljen in Belgija se vrača k mirnemu konsolidacijskemu delu.

Drugi pomen nedeljskih belgijskih volitev je v tem, ker je utrdil sedanjo vlado. Vsled napredka demokratov je vladna koalicija znatno utrjena in njena večina okrepljena. Zato je skoraj gotovo, da ostane sedanja vlada Jaspas-Hymans nespremenjena. Od nekaterih strani je bila sicer izrečena želja, da bi se drugo leto, ko bo praznovala Belgija stoletnico svoje neodvisnosti, zopet obnovila velika koalicijska vlada kakor leta 1927., ko je vlada katolikov, liberalcev in socialistov izvedla valutno reformo. Malo verjetno pa je, da bo ta želja tudi uresničena, ker je stoletni jubilej le zunanji dogodek, ki ne poseže v življenje, posebno pa ne v tej meri, da bi predrugačila voljo volivcev. Na nedeljskih volitvah pa je belgijsko prebivalstvo jasno in odločno izreklo svojo voljo, da naj ostane sedanja katoliško-liberalna vlada.

Močno so napredovali pri nedeljskih volitvah tudi flamski nacionalisti, ki celo upajo, da dobe v senatu štiri mesta, dočim niso sedaj imeli nobenega. Njihov napredek je razumljiv in je v zvezi s splošnim razvojem evropskega ljudstva, ki vedno bolj brani vse obstoječe narodne individualnosti.

V miru in redu so minile belgijske volitve in zlasti s svojim rezultatom dokazale, da se vedno bolj konsolidira gospodarstvo Belgije.

Razprava o nemških predlogih

Paris, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Za razpravo o nemških pridržkih sta se ustanovili dve komisiji, v katerih so delegati vseh udeleženi držav. Prva komisija bo razpravljala o transferu in o modalitetah plačil, druga pa o mobilizaciji nezavarovanega dela nemških anuitet, o kritju zadnjih 22 anuitet, o stvarnih dobavah, železniški hipoteki in reparacijski banki.

Paris, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Belgijski ministrski predsednik Jaspas je odpotoval v Paris, očividno v zvezi z razpravo o nemških pridržkih in posebno zato, da še zadnjikrat poskusi rešiti vprašanje nemških medvojnih mark v Belgiji v belgijskem smislu.

»Hrvat« *prenehal izhajati*

Zagreb, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne je prenehal izhajati dnevnik »Hrvat«. Konzorcij, ki je izdajal list, javlja, da list ustavlja radi velikega deficita, ki znaša en milijon 500.000 Din. »Hrvat« *je izhajal po vojni kot nadaljevanje »Hrvaške države«. Ustanovil ga je dr. Lorković skupno z dr. Šurminom in Španićem.*

Naročajte »Slovenca«*!*

Moskovska kongresna bilanca

Moskva, v drugi polovici maja. (A.)

V zadnjih mesecih so se vršili v sovjetski uniji številni kongresi komunistične stranke in raznih organov oblasti. Na teh kongresih so govorniki podajali bilanco dosedanjega obnovitvenega dela in razvijali svoje načrte za bodočnost. Proti svoji volji so morali sicer priznati, da preživlja gospodarsko življenje izredne težave in da te tudi v bližnji bodočnosti še ne bodo prestale, vendar pa so kljub temu slovesno poveljevali veličino sovjetskega obnovitvenega načrta.

Manj optimistično pa so široke množice, ki položaj presojaajo mnogo bolj kritično in realno. In naravno. Povprečen človek vidi samo ozek del življenja in zato nima pregleda o preteklosti in bodočnosti. Zanj so na vse zadnje merodajne le prilike na živilskem trgu in zato razlaga tudi pojave javnega življenja s trpkimi resnicami, ki mu jih prinaša vsakdanje življenje. Za komunistične voditelje so seveda te težave le »malenkosti«, s katerimi se je vredno baviti le toliko, kolikor morejo biti povod za vznemirjanje delavcev in strankarske množice. Za nje imajo vedno večje težave aprovizacije le prehodni pomen, ki pa bi mogle ovirati izvedbo socialističnega reda. Je to znan predsodek voditeljev in ki izvira od zaljubljenosti v marksistično ideologijo.

Iz še odmevajočih kongresnih govorov je slišati triumf sovjetskih mogotcev, da sta državna trgovina in industrija čisto v rokah sovjetske vlade in da se od te strani nimajo sovjeti nič bati. Pri tem pa čisto zamažujejo trajen boj, ki ga morajo voditi s kmetiskim prebivalstvom in čigar posledice so že danes tako močne, da tudi prisilno zbrano žito ne zadostuje za prehrano in morajo sovjeti uvažati žito iz tujine. Ni to ni pomagalo, da so sovjeti povišali ceno žitu, kmet smatra kljub temu uradne cene le kot prisilne in kot nezadostne. Zato pa se je docela ponesrečil poskus sovjetskih organov, da bi spravili skupaj dovolj žita, pa čeprav je bil načrt izdelan zelo skrbno. Toda trg se je izmuznil iz sovjetskega prisilnega jopiča naravnost z elementarno silo. V vsej deželi so se pričeli izgredi proti kmetom in komunistom in zadel jih je pravi teror kmetijskih množic. Odpor kmetov se je pokazal tudi pri volitvi sovjetov. Videlo se je, da se kmeti upirajo sovjetskemu gospodarstvu iz nagona, da pa še ni njihov odpor tudi organiziran.

Posledica vsega tega pa je, da ni več v sovjetski Rusiji politika merodajna in odločilna, temveč da je v ospredju vsega zanimanja gospodarski moment. Komunistična vlada zaviša danes od izpopolnitve gospodarskega načrta. Trg je spravil gospodarski aparat v nered, mesto da bi gospodarski aparat obvladal trg. Težave s preskrbo mest ne izvirajo v prvi vrsti od slabe organizacije razdelilnega aparata, temveč iz dejstva, ker država ne obvlada več trga, kar je predpogoj sovjetskega gospodarskega načrta. Kot edin lek proti temu stanju pa vidijo sovjetski mogotci v tem, da bi postalo prebivalstvo nedostopno za paniko. Niti ne mislijo pa na to, da bi postavili svoje gospodarske metode na zdravo podlago.

V zvezi s tem razvojem je vredno omeniti, da se opaža v zadnjih mesecih za kulisami Stalinovega tabora misel, da treba uvesti zopet prisilno razdeljevanje živil, kakor v časih vojne. Ironija usode je v tem, da morajo najbolj odločni nasprotniki Trockega komaj pol leta po njegovem izgonu segati po istem sredstvu, radi katerega je bil Trocki izgnan. Še pred kratkim se ne bi nihče niti upal govoriti o metodah vojnega komunizma, ki predlaga ravno te prisilne odredbe na živilskem trgu. Toda danes je vedno močnejša želja, da se trg sploh odpravi, ker se drugače sovjetski vladarji sploh ne znajo pomagati proti elementarnim silam trga.

Ne motijo se sovjetski voditelji, če se ne boje v bližnji bodočnosti razočaran in nepričakovan na polju industrializacije. Tem bolj pa se motijo, če mislijo, da je mogoče kar premolčati in prezreti težave, ki izhajajo iz konflikta s kmetijstvom. Kmetijsko vprašanje je danes izhodišče za vse gospodarstvo Rusije in tudi za sedanji režim v Rusiji.

To je najmočnejši odmev sovjetskih kongresov in obenem najbolj prezirana stran njih bilance.

Velik potres

London, 31. maja. (Tel. »Slov.«) V argentinskih provinciah Buenos Airesa in Mendoza je bil snoči velik potres, katerega središče je bilo v mestu Atuel, kjer je bilo ubitih 20 oseb, nad 60 ranjenih in je mesto radi požara skoro popolnoma uničeno. Podrobnosti še niso znane, ker so zveze s temi kraji poškodovane.

Potresni sunki so dosegli celo mesto Santiago de Chile. Niso pa tam napravili nobene škode več. Potresna opazovalnica v Santiagu smatra, da je bil protres posledica vulkanskih izbruhov v Andih, ki so jih opazovali že od ponedeljka.

Atentat na Habibulaha

London, 31. maja. (Tel. »Slov.«) Reuter poroča iz Pešavarja, da je v nedeljo v Kabulu na vojaški paradi pred Habibulahom eksplozirala bomba. En vojak je bil ubit, več pa ranjenih, emir sam pa je ostal nepoškodovan.

Kaj je novega

Koledar

Sobota, 1. junija: Fortunat, Juvenecij.

Ljudstvo slavi zaslužnega učitelja

Sv. Trojica pri Moravčah.

Na kvaterno nedeljo je bil mični griček Sv. Trojice ves v pomladanskem majniškem veselju in razkošju, cerkev krasno ozaljšana, stolp v narodnih zastavah, topiči so grmeli daleč naokrog in zvonovi so veselo oznanjali veliko cerkveno in ljudsko slovesnost. Praznik Sv. Trojice je bil — in po slovesni službi božji slavnostno odlikovanje našega priljubljenega in tudi velezaslužnega šolskega upravitelja v p. g. Korn. Iglia, odločno krščanskega moža. Zbrala se je ogromna množica ljudstva in pod milim nebom v lepi naravi pred cerkvijo mu je pripel g. okrajni glavar dr. Ogrin red Sv. Save V. vrste na zaslužna prsa. Čestitali so narodnemu krščanskemu učitelju g. okr. glavar in šol. nadzornik. Iskrene besede pohvale in priznanja so mu spregovorili še tudi drugi njegovi tovariši in prijatelji.

Popoldne pa se je v spomin 33 letnega delovanja g. Iglia pri Sv. Trojici ustanovilo Katoliško prosvetno društvo in knjižnica. Ustanovni občni zbor se je vršil na prostem pod Ostankovim kozolcem in nad 200 zborovalcev je z zanimanjem sledilo govorom prof. dr. Rožiča in Mazovca. Pristopilo je takoj 105 članov k društvu. Za predsednika je bil izvoljen Viktor Orehek, in za tajnika Avgust Leštan, šolski upravitelj.

Po ustanovnem občnem zboru sta se vprizorili dve igri in dve krasni deklamaciji.

Cela slavnost je potekla v najlepšem redu in harmoniji. Narod se je proti večeru veselilo in zadovoljno razhajalo na svoje domove.

Lepše Sv. Trojica ni mogla proslaviti delovanja in 33 letnega učiteljevanja g. Korn. Iglia kot z ustanovitvijo Katol. izobr. društva. Naj bi društvo krepko delovalo!

„Moje ime je doktor Črnivec“

ali: ponesrečena goljufija.

Ježica, 31. maja.

Prišel je onidan pred farovž mlad gospod, elegantno, po največji modri je bil opravljen. — pa je potikal na vrata. Vljudo se je mladi kavalir predstavil gospodu župniku: »Dovolite, doktor Črnivec je moje ime!« In je potlej obiskovalec lepo pripovedoval, kako je pravkar dovršil študije na neki nemški univerzi, sam dr. Korošec in gospod knezoški ljubljanski sta ga podpirala z denarjem, ker je ubog, pa priden, pošten in dober človek ter ga oba gospoda in še mnogi drugi poznajo in cenijo itd. Je domačin, doma z Ježice, zato se je prišel predstaviti, ker ga gospod župnik gotovo še ne pozna, ko ni še dolgo tukaj, on pa se je več ko 10 let mudil v tujini in študiral, pridno študiral... Dolžnost ga je tedaj vezala, da se ob povratku zgleda pri gospodu, zlasti še, ker spet odhaja; mora namreč takoj k vojakom.

Tako je pripovedoval vrli mladenič in župnik ga je poslušal; verjel mu je tembolj, ker je v fari res par rodbin z priimkom Črnivec. H koncu se je »gospod doktor« spet vljudo poslovil, češ, da mora kupiti še neke knjige; v to svrhu bi rabil nekaj denarja — kaj ko bi mu gospod posodil 150 dinarjev.

»No, toliko ne morem, 100 Din Vam pa že posodim!« je verjel dobri gospod in mu je res izročil stotak.

Po odhodu pa je gospod župnik podvomil v poštenost »gospoda doktorja«. Vzel je klobuk, stopil za njim. Pred »Carom« je čakal »doktor« na omnibus. Župnik ga je pozval, da bi stopila v hišo, če ga kaj poznajo. »O seveda, koj v oni-le hiši me poznajo, pri »Caru« pa ne. Pa nimam časa zdajle,

glejte, omnibus je že tu!« Župnik je nato zahteval legitimacijo — joj, kakšna smola: kakor nalašč sem jo pozabil doma! — »Ja, pa jo prinesite, potlej bom pa dal denar, sicer ga kar brž vrnite. Sicer...« S težkim srcem je gospod »doktor« segel v žep in župniku vrnil posojeni stotak. Potlej je odšel peš proti Ljubljani, — bil je gotovo popolnoma suh.

Slovenski grobovi v Franciji

Aumetz, 28. maja.

Dvoje težkih nesreč je zadelo ta mesec slovenske rudarje v Aumetzu.

V nedeljo 5. maja je smrt nepričakovano iztrgala iz naše srede gospo Genovefo Šubelj, ženo bivšega predsednika in kapelnika Slovenskega tamburškega društva. Doma iz Zagorja, je 32 let delila usodo slovensko izseljeniške matere. 12 otrokom je dala življenje. Neverjetno nesrečen slučaj je hotel, da je končala njeno življenje krogla iz puške lastnega sina, ki ga je posebno rada imela, kakor tudi on njo. Prestreljena ji je bila žila dovodnica in je bila brez izgube krvi takoj mrtva. Pokopal jo je slovenski gospod župnik ob asistenci domače duhovščine. Njen pogreb je bil eden izmed najlepših v Aumetzu. Zeljno je hrepenela po domovini in se je nameravala udeležiti romanja, ki se pripravljala, kakor slišimo, za avgust. Pa je pred časom pomorala v večno, boljše in lepše domovino.

Nadalje je pred včerajšnjim umrl in je bil danes pokopan Franc Poženeš, doma iz Godoviča, star 35 let. Pred dobrima dvema mesecema je šele prišel sem v Francijo. Zvečer dne 1. pa je v jami tako nesrečno padel, ko se je hotel umakniti koso rude, ki se je luščil iz stropa, da si je zlomil križ. Po nekaterih težkih tednih ga je smrt rešila nadaljnjega trpljenja. Pokopan je bil v Algrange, kjer počiva že več naših, umrlih v najlepših letih. Slovensko delavsko društvo je prišlo z zastavo, da se poslovi od njega, pevci so mu zapeli dve žalostinki, gospod župnik pa mu je, kakor običajno, govoril za slovo. Zapuščena žena in dveletno dete. Na tovariša, ki je bil skupaj z njim prišel v Francijo, je naredila nesreča tak vtis, da je na mestu pustil delo in se vrnil domov.

Naše mnenje je, da je postalo v tujini mnogo naših ljudi že vse bolj nesrečnih kakor ubogi Franc Poženeš in je mnogim tujina več zvela, kakor more vzeti človeku smrt. Ubogo primorsko ljudstvo, ki v trumah potuje v Argentino in Francijo! Pa tudi za naše ljudi, bi bilo v duševnem in telesnem oziru mnogo bolje, ko bi našli svoj kruh doma.

Hop! Nazaj v luknjo!

Ljubljana, 31. maja.

Danes se je na ljubljanski sodnijski zgodila mala senzacija, ki pa je za povzročitelja kakor za gledalce ostala zaenkrat brez večjih posledic. Na sodišču imajo namreč že delj časa priprtega nevarnega piščika; Simon Radin je njegovo spoštovano ime. Preiskava zaradi dejanj, ki jih ima na vesti, je bila te dni zaključena ter se je danes pred senatom deželnega sodišča vršila proti Simonu javna razprava. Bil je obsojen na 5 mesecev težke ječe; sodniki so mu v kazni všteli tudi preiskovalni zapis. Že čez en mesec, 31. junija bi mož kazni prestal. To bi bil Simon že nekako prenesel; v enem mescu bi pišček že zapustil kajbico — ko... Ta nesrečni »ko«! Sodišče je namreč obenem s kaznijo zapisalo na list papirja tudi dodatke, da se ima Simon po prestani kazni v Ljubljani izročiti še sodišču v Zagrebu, da potlej še ono ž njim postopa in uredi zadeve. To pa je piščika do dna potrolo — Bog ve, kakšni grehi ga še teže, da bi zanje moral odgovarjati v Zagrebu? — in sklenil je, da kar škriči na svobodo, pod mlo, solnčno nebo... Sklenjeno, storjeno!

Ko je Simon zapustil sodno dvorano v prvem nadstropju in je paznik zapiral vrata dvorane, je

mahoma sunil po hodniku in po stopnicah dol. Paznik seveda urno za njim. Simon skače v skokih po stopnicah, zdolaj pa je od razburjenja celo zmešan: neve, kam bi? Zgubil je orientacijo, nemara je celo res pozabil, kje se ven pride. Za hip se zdi, da bo stekel v spodnjo, poročno dvorano — pa se vendarle zadnji hip zave ter se ves zmešan požene ven, na prosto... Pa okoli vogla v Cigaletovo ulico, hura, svoboda je tu! Ampak pišček je ni dolgo užival: koj v Cigaletovi ulici so ga obkolili ljudje, ga zgrabili — amen. Prišel je gospod paznik: — »Hej, falot, te že imam; kar takoj nazaj v luknjo!« je dejal. In res je prijel Simona vljudo pod roko, pa sta šla nazaj v kajbico. Simon žalosten in potr, sklonjene glave, paznik pa vesel poleg njega. Ljudi pa se je tam okoli od sile nabralo, skoro bi bilo Simona postalo sram, da se mu je pobež tako zanič obnesel... In da se mu smeje in zija vanj in za njim toliko radovednih ljudi!

Milostljiva gre na velesajem

Takoj po kosilu se je pričelo: milostljiva je vstala, stopila k omari in odločno izjavila: »Danes gremo na velesajem! Samo obležim nimam kaj!« Gospod možiček je zagodrnjal, da se bolj prileže popoldanski počitek, na velesajem pa da se spleča iti takole okrog pol devetih zvečer, toda milostljiva je zacepetala: »Danes! Sedaj gremo!« Družinski gospodar se je podal, kakor se to spodobi.

Mahnili so jo skozi Tivoli: »Ni treba, da vsakdo vidi, da gremo brez avtomobila na velesajem!« je razlagala hčerka Malči. Pri glavnem vhodu pa to vsak opazi.

Ze v prvem paviljonu, v katerega so zavili, so naleteli na avtomobile. Same krasne limuzine! Malči je prekipevala navdušenja: »Če bi imeli takle avto! Vsem sošolkam bi se pobesil nos!« Milostljiva pa se je že kar pričela pogajati z zastopniki in polzvedovati za ceno. Gospod je nekaj mendlal z nogami, govoril o pomankanju kapitala, o teh večnih obrokih in — mižal, da se njega ne premoči skušnjava. Z nekoliko večjim zanimanjem je gledal poljedelske stroje, milostljiva in Malči pa se nista mnogo zmenili zanje. Ogledali so si še razne tehnične, ure in druge mehanične izdelke, toda obe dami sta vse čas razi nazaj.

Romali so od paviljona do paviljona. V oblačilnem paviljonu se je gospodu silno mudilo naprej, milostljivi in gospodični hčerki pa prav nič. Hm, vse je treba natančno ogledati, pomislite take lepe stvari in taka izbira. Gospodu se je zdela cela večnost, ko ju je čakal pri izhodu.

Najboljše pride na zadnje! Vsi trije so jo mahnili v paviljon s pohištvom. Ti prebrisani Sentvidci! Kake stvari so razstavili! Malči je bila ginjena, gospod se je vedno vsekaval in si pozorno ogledoval vsak listek, na kateri je napisana cena, z milostljivo pa se je godilo nekaj čudnega. Od samega poželjenja po tolikih lepotah ji je prišlo slabo: naslonila je glavo na soprogo ramo in zašepetala: »Pojdimo odod! Na zrak!« Tako so tudi storili, ali razstave pohištva niso mogli pozabiti.

Pri perutinarski razstavi so se pomudili dalj časa. Malči se je trudila prešteti, če je umetna koldja res izvalila točno petdeset piščancev, kot je zapisano zraven. Gospod je polzvedoval, če so žopaste japonske kokoši prišle na velesajem naravnost z Japonske, gospa pa je ugibala pred veliko kletko, kaksi pišč so notri, ali labudi ali gosi. Gospa je še potožila, da tako lepih jajc, kot so na razstavi, ni dobili na ljubljanskem trgu, vsa lepša jajca gredo baje v Nemčijo, k nam pa je taka, kot so sedaj razstavljena pod napisom: »Neuporabno za izvoz.«

Gospodu je imponirala Slamičeva »mašinarica«, pri kateri gre na eni strani notri živ prašček, na drugi pa že leta hrenovke ven, vsaj tako je tam nekdo razlagal.

Gospa si je že malo pomogla od pohištva in jeze radi ljubljanskih jajc. Zato je ugodila tihi želji gospoda soproga, ki mu jo je prečitela z očmi. Zavili so jo v oni senčni kotiček, tja, kjer je zvečer še živahnejše, in sedli za mizo.

Gospa je tedaj ujela sumljivi hčerkin pogled. Pri sosednji mizi je sedel mlad zamorec in veselo kazal svoje bele zobe. He, ta zamorec, v šiški je baje že nekaj deklet postalo nesrečnih radi njega, toliko jim je všeč, zmeni pa se on baje ne za nobeno. Manj srebe pa ima pri ljubljanskih mladeničih debela zamorka in še celo gospod je pripomnil: »No, če ni bolj luštna, še nje ni bilo treba.« Milostljiva je podelila obema, Malči in možičku oster ukor: »... jaz se zgražam!«

Zjutraj so čitali doma časopis: »10.000 obiskovalcev na velesajemu.« Gospa je pripomnila: »Na že ne bi bilo nas treh včeraj, pa bi jih bilo samo 9997!« Nemara je imela prav.

**Zahtevajte
v vseh
spe-
cerijskih
trgovinah**

Zasedanje ljubljanske porote

Ljubljana, 31. maja.

Kakor smo že poročali, se v prihodnjih dneh prične drugo letošnje zasedanje ljubljanske porote. Zasedanje bo topot trajalo neobičajno dolgo, ker je skupno razpisanih 14 razprav.

Prvi dan zasedanja v ponedeljek, 3. junija bo porotnemu sodišču predsedoval dr. Kaiser, drž. odvetništvo pa bo zastopal dr. Fellahar. Ta dan bosta dve razpravi, obe radi uboja. Zagovarjal se bo najprej Škrjanec Anton, ki ga brani dr. Oblak, potem pa Pogačar Leopold, katerega zagovornik je dr. Stare. V torek, 4. junija bosta takisto dve razpravi: prva proti Franc Rekarju radi trajne težke telesne poškodbe (zagovornik dr. St. Tomineš); potem proti Ivan Medenu (zagov. dr. Lokar) radi goljufije. Senatu predseduje ta dan svetnik okrožnega sodišča Mladič, drž. odvetništvo zastopa v prvem slučaju dr. Fellahar, v drugem sodnik Javoršek. V sredo, 5. junija predseduje poroti podpredsednik deželnega sodišča Keršič, drž. odv. zastopa dr. Lavrenčak. Razpravljalo se bo o znanih tatvinah na kolodvoru v Zalogu. Pred porotniki se bodo radi teh tatvin zagovarjali Jeriha Ivan, Rant Andrej in Paternoster Andrej, dočim pridejo ostali obdolženci pred redni senat deželnega sodišča. Branitelji omenjenih treh so gg. dr. Treo, dr. Kandušek, dr. Jerič. V četrtek, 6. junija bo stal pred porotniki najprej Jeranič Ivan radi goljufije; za tem Bregar Ciril radi tatvine. Senatu predseduje dr. Gradnik, drž. pravdnštvo zastopa v prvem slučaju sodnik Javoršek, v drugem pa dr. Fellahar. V petek, 7. junija bosta na dnevnem redu dva slučaja: Oplotnik Rudolf in Lampe Maks se bosta zagovarjala radi ponarečevanja kovanega novca po 2 Din. odnosno radi razpečevanja istih. Drž. pravdnika zastopa sodnik Javoršek. Po tej razpravi se bo zagovarjal Petek C. radi uboja. Obtoženca brani dr. Zirovnik, drž. pravdnštvo pa zastopa dr. Fellahar. Senatu ta dan predseduje dr. Kranjc. V soboto, 8. junija predseduje poroti dr. Grabar. Pred porotniki se bo branil najprej Cepelnik Emil radi hudodelstva tatvine, česar ga v imenu zakona dolži zastopnik drž. pravdnika, sodnik Javoršek. Isti dan se zagovarja še Orčar Janez radi trajne težke telesne poškodbe. Drž. pravdnštvo zastopa dr. Fellahar. V ponedeljek, 10. junija pride pred poroto Praust Franja radi hudodelstva goljufije. Senatu ta dan predseduje sodnik okrožnega sodišča g. Antloga, drž. pravd. zastopa dr. Fellahar. V torek, 11. junija je zadnji dan zasedanja. Vsi se kot zadnja, ena najzanimivejših razprav porote. Pred porotniki bo namreč stal berač Zdešar Franc, ki je obdolžen, da je pred leti premišljeno umoril in oropal Jerjo Severjevo, posestnico iz Savelj, s katero se je skupno napotil na sejem v Lukovico ter jo potem v samotnem gozdu umoril. K razpravi je vabljenih kar 39 prič ter vlada za razpravo, ki jo vodi dr. Kaiser, veliko zanimanje po vsej ljubljanski pa vse tja skozi do Lukovice. Baje govore proti obtoženci zelo močni indici, jasni dokazov za umor pa seveda ni. — Zadnji čas je bila razpisana še ena razprava proti Gregorju Adolfu radi hudodelstva poži- ga. Dan te razprave še ni določen, bo se pa najbrže vršila v ponedeljek, 11. junija mesto druge razprave, ki je odpovedana.

*Nat nova bodo bliski naplinski črpi,
če jih prebavniki v Avstrijski - Črni
kavci za usnje. Če ustnični vst. kavci
trajajo. Trgovi. Ljubljana. Avstrijski.*

Dragiša Boričič:

Okovani bor

Limska dolina je bila del nekdanje Raške, kos zemlje, ki je radi starih naselbin in narodnostne svojevrsnosti prebivalcev bil skoro največji njen ponos. To je predel, kjer so se Srbi najbolj zgodaj naselili in kjer so bili položeni prvi temelji srbski srednjeveški državi. Zato je limska dolina bila ena od osrednjih pokrajin države Nemanjićev, ki je skozi več stoletij vršila veliko nalogo državnega, političnega, ekonomskega in kulturnega razvoja. Zato je po limski dolini toliko spominov na državo Nemanjićev, bodisi v pesmi ali v legendi, v ustnih izročilih in v ostankih materialne kulture. Vse to je živo in sveže, ko da se bremeniti država včeraj propadla, ko da suženjstvo ni bilo dolgo celih petsto let in ko da vse to ni skozi stoletja izročilo pozabi vse spomine na preteklost.

Ko človek hodi skozi dolino Lima, občuti, kako težka usoda je zadela naš narod, ko so Turki vdrli na Balkan, cela stoletja podirali in v bojni suženjski jarem kovali narod, in kar je bilo najhuje, ga svojim odtujevali in iz krvnih bratov vzgajali krvnike.

Najbolj boli to surovo suženjstvo, če človek razgleduje razvaline po limski dolini. Od njenega začetka, od Plava in Gusinja, po brezgovih te najdaljše reke v Sandžaku; po gozdovih, po poljih, po hribih, na pečinah, povsod sama razdejavanja samostanov, prenočevališč, cerkva, dvorcev.

Najbrže zato, ker so ti kraji bili srce države Nemanjićev, a jim je bil s prihodom Turkov od usode zadan težek udarec. Razdejana je bila ta zemlja in njegova duša se izživlja v globokih spominih.

Na kamen je navezana ta duša, na limske bregove, na gozd, na zidovje, in kamor pride, vam kažejo cerkvice, porušene stene,

prazne marmornate sarkofage v razvaljenih cerkvah, nudijo vam bogvekje najdeno, z roko pisano knjigo; povedajo vas h kamenu z vklesanim napisom, s prstom vam kažejo na skalo in pečino, kjer so pustinjaki in svetniki živeli ali jetniki mrti za svobodo.

Tako se človek v teh krajih počuti ko v ožračju zgodovine, spominov in se ne more iznebiti vsega preteklega, kar ga obkroža.

Ko je za zadnje vojske slikar Ljuba Ivanović prihajal v Berane in ko je par kmetov iz Azan, vasi na desnem bregu Lima med Beranami in Belim Poljem, videlo, da slika stare razvaline, so ga dolgo prosili, da bi jim naslikal okovani borovec na njihovem pokopališču. Radi bi si ga na sliki ohranili. Zato ker jim je za turškega suženjstva prinašal srečo.

»V železje je vkovan, da ga Turki niso posekali.«

Napotili smo se, da si ogledamo borovec v železju.

Po dveh urah hoje smo se vzpeli preko holmov v reber in se ustavili pod gorskim grebenom na osamelem pokopališču, čez katerega je široko pöl svoje veje stari borovec in metal svojo ogromno in težko senco čez grobove, ko da bi mrtve varoval mrzlih deževnih kapelj, črnih jesenskih vetrov in strele in da bi s čudežnim selesenjem svojih vej pel bolno pesem, pomrlim in pobitim Srbom Azancem, ki z Bog vidi kolikimi ranami tu spe in počivajo od težkih dni hlapčevanja, zdihov in obupanosti, ko so radi svoje nemoči tlačani tujece.

Ko smo stopili v njegovo hladno senco, mi je bilo ko da sem pod kupolo ogromne cerkve in razumel sem, zakaj so pagani s ponosom ljubili in oboževali velikansko drevo.

Okrog so bila polja zrelega žita. Daleč nekje so se risali robovi gozdov, belil se je Lim, se dvigale strme rebri in prav v ozadju

je bilo videti ogromno silhueto Komov in na njih solnca sijaj.

Zraven borovca zid. Približali smo se. Dobro sta ohranjeni dve vrsti lepih, pravilno tesanih kamnov. Tudi nekaj velikih plošč, podobnih onim s starih rimskih grobov, je tam.

»Poglejmo napis,« pravi eden od kmetov.

Na veliki, dva metra dolgi in petintrideset centimetrov široki plošči, stoji: ... v Kristusa verujejo.« Potem tri dolge vrste pisanih črk. Zlahka je brati »kralj« in besede »in nisem bil premagan.« To je najbrže nadgrobnik. Katerega kralja? Od kod je prišelen? Čegave roke so klesale te besede? Molči črni bor, molči kamen, le poletje obispa z vročim solncem gozdove in polja zrelega žita. Človek čuti, da je nekaj temnega pred njim, kar ljubi, a ne more razbrati, in ko mrtviči oko z dolgim napisom, ga zaboli glava in v srcu kolne zob časa, ki nam je skril toliko skrivnosti.

Morda je napis vzlet iz kake listine, morda je bil kje nad vratni vklesan. Kdo bi vedel?

Kopiral sem napis, da bi ga poslal na univerzo, Ivanović pa je risal borovec.

Tudi temelj velikega kristinega kamena so mi pokazali. Dobro je ohranjen, kakor tudi sveta miza iz tesanega kamena.

»Naš stari borovec si ogledite,« mi reče star kmet, »ki so ga še Ozriniči zasadili.«

Deblo ima šest metrov v obsegu, a visok je borovec toliko, da zakriva cel gorski greben na horizontu. Ves je vkovan v železje. Turških sekir so ga hoteli rešiti in so stoletja zabijali žebelje vanj. Danes je za dva človeka visoko ves v žeblih. Takoj ko je nov lub prekril zabite žebelje, so Azanci šli in zabijali nove, tako da je danes deblo ko železni stebel. Tuintam štrle glave posebno velikih žebeljev iz debila in so podobne velikim črnim madežem na skorji.

»Bog ve, koliko železja so zabili vanj,« pravi kmet. Milivoje Vukajlović. »Ga zabili

in ohranili. Glejte, tu so ga nasekali, pa ga niso mogli podreti; in nam pokaže skrbino v debilu, kamor je padla sekira; razkazuje nam, a v glasu mu je nekaj otožno bolnega, ko da nam je razgalil lastno rano. »Ali strela ni nikoli udarila vanj, čeprav je tako visok. Sam Bog nam ga je varoval.«

Potem je pravil o Popovičevi rodbini iz Azana, ki je dala sedemindvajset duhovnikov in šest samostancev, in o trpljenju njihovem.

»Tu je grob Petra Azanca.« In pripoveduje njegovo zgodovino. To je njihov znani junak, ki je dolga leta hajdukoval, požgal begovske gradiče, preprečil tlačanstvo v Azanah in bil velik strah onim, ki so trpeli ubogo rajo.

Potem je dolgo pripovedoval o trpljenju v preteklosti.

Poleg polomljenih kamenitih križev smo sedeli. Težke, črne veje okovanega borovca so visele nad nami. Spodaj v podnožju rebri je brzel skoro usahlj potok. Polje je mirno ležalo v solncu. Na meji med dvema njivama sta peli dve pastirici. Po cesti ob obronku gozda je spal mrtev prah. Pot je bila pusta. Povsod molk. Samo nad eno, od njiv z vrelim žitom je visoko v ožračju plul lačen jastreb. Nekaj rdečih makovih cvetov je gorelo na soseščnji njivi, ki je težko dihalo pod žarečimi klasovi. Dan je bdel nad poljem, nad krajino.

A mi pod borovcem smo mračili in čutili njegov sen. Ko junak je stal tu sledi pokrajine. Roke suženjev so ga okovale v urah trpljenja, ko prebodeno srce ni smelo pokati, ko so solze tekale na skrivnem. Črni železni oklep so mu oblačili, da bi mogel kljubovati človeškim rokam. Pri življenju so ohranili to ogromno bitje, ki črno sredi polja nemo in svečano stoji, in njegova težka senca lega čez nas in čez grobove. Solnce ga koplje v zlatu, mu objema vejeve in ko kepa belega snega trepeti na kosu mramorja v črnem zidu.

(Iz srbsčine Tone Potokar.)

Osebnosti

★ **Seton Watson**, ki je prišel te dni v Slovenijo, kakor smo poročali, se je na praznik v spremstvu člana našega uredništva odpeljal na Bled, v petek jutraj je pa odpotoval iz Ljubljane v Zagreb.

★ Poročil se je danes jutraj na Ježici g. Franjo Strah, sodelavnik »Slovenca« z gospodično Marjeto Strah iz Mengša. Želimo mladima poročencema obilo sreče in božjega blagoslova!

★ Iz vojaške službe. Po službeni potrebi so odrejeni za poveljnika 1. čete zrakoplovne bataljona kapetan II. razr. Oton Filipček; za vršilca dolžnosti poveljnika 402. eskadrole zrakoplovni kapetan II. razr. Zdenko Gorjup; za vršilca dolžnosti poveljnika 272. eskadrole zrakoplovni kapetan II. razr. Franjo Pirč; za pobočnika 2. zrakoplovne polka zrakoplovni kapetan I. razr. Gustav Koracin; na službo v štab poveljstva zrakoplovstva zrakoplovni kapetan I. razr. Oskar Umek; na službo v štab 2. zrakoplovne polka zrakoplovni kapetan I. razr. Erih Kos; na službo v 1. zrakoplovni polk nižji zrakoplovno-tehnični poslovodja IV. razr. Anton Čegnar; na službo v zrakoplovno-tehnični zavod zrakoplovni kapetan I. razr. Josip Uličakar; nižji zrakoplovno-tehnični poslovodja IV. razr. Ivan Simončič, Franjo Kovaržik in Ivan Butkovič in nižji zrakoplovno-tehnični poslovodja III. razr. Ivan Pipus; za poveljnika 8. čete 8. pešpolka peh. kapetan II. razr. Stanislav Kajfež; za veterinarja 14. topniškega polka veterinarski kapetan I. razr. Franjo Brauner; za vodnika 1. tehniškega bataljona železniškega poveljstva inženjerski podporočnik Anton Komel in na službo v bregalniško konjsko bolnico veterinarski poročnik Franjo Zorec.

★ **Imenovanja na trgovski akademiji.** — Minister trgovine in industrije je imenoval za ministrskega delegata pri završnem izpitu na trgovski akademiji v Ljubljani gosp. profesorja Pressla. Za ministrskega delegata pri završnem izpitu na nautični akademiji v Kotorju je imenovan ravnatelj ljubljanske trgovske akademije dr. Böhmer.

Ostale vesti

★ **Zaostali m.** Nekateri naši naročniki so prezrli poravnati naročnino še nekaj časa za nazaj. Uljudno prosimo, naj nam s točnim plačevanjem olajšajo delo v upravi. Položnico — če je nimaš — kupiš lahko na pošti ter napišeš nanjo številko 10.650.

★ **Birmovanje v lavantinski škofiji.** Od 1. do 12. junija se vrši birmovanje v slovenjebistriški dekaniji po sledečem redu: 1. junija pri Sv. Mihaelu v Črešnjem, 2. junija v Laporju, 3. v Majšpergu, 4. v Makolah, 5. v Studenčah, 6. v Poljčanah, 7. v Spodnji Polskavi, 8. v Slov. Bistrici, 9. pri Sv. Venčesu, 10. v Tinjah, 11. pri Sv. Martinu na Pohorju, 12. pa na Zgornji Polskavi.

★ **Orlovski izlet v Prago.** Veliki župan ljubljanske oblasti nas obvešča, da ga je ministrstvo za kmetijstvo in vode s svojim razpisom z dne 21. maja 1929 Br. 13.715-I. pooblastilo, da lahko dovoli svojim uslužbencem iz resora omenjenega ministrstva izredni desetdnevni dopust zaradi udeležbe na orlovskem taboru v Pragi v času od 1. do 10. julija t. l. toda samo kolikor bodo to službeni interesi dopuščali. Vse uslužbenke resora za kmetijstvo in vode, ki so se prijavili za izlet in so podrejeni velikemu županu ljubljanske oblasti, pozivamo tem potom, da nam zaradi preskrbe dopusta pošljejo svoje osebne podatke. — Pripravljali odbor za svetovaelavski orlovski izlet v Prago.

★ **Narajaški dnevi ob priliki Svetovaelavskih orlovskih slavnosti v Pragi** bodo tedni dni pred glavnim orlovskim dnem. Mladci in Mladenke, ki se želijo udeležiti narajaških dni v Pragi, naj to sporočijo nemudoma na naslov: Jugoslovanska Orlovka Zveza v Ljubljani, Ljudski dom. Te prijave moramo imeti najkasneje do dne 9. junija 1929. Narajašniki bodo odpotovali v Prago pod nadzorstvom 27. junija 1929. Točni čas odhoda se bo še objavil. Vrnili se bodo skupaj z ostalimi udeleženci 10. julija 1929. Prispevek za polnino in oskrbo znaša 500 Din. Ta prispevek mora vsak narajašnik, ki prijavi svojo udeležbo, plačati tudi najkasneje do 9. junija t. l. Poznejši prijav in prijav brez vplačila gorenjega zneska ne bomo vpoštevali. — Pripravljali odbor.

★ **»Ilustracija« št. 5.** Z ozirom na to, da je prva številka »Ilustracije« izšla šele februarja in da bo moglo letos iziti polno število 12 števil, sta se konzorcij in uredništvo »Ilustracije« odločila, da izdasta veleslovesno številko izven termina, ki jo prejmejo vsi naročniki, ki so že poravnali vsaj delno naročnino. Veleslovesna (5.) številka »Ilustracije« izide danes v soboto z izredno pestro vsebino in po polpodne na razpolago v vseh trafikah, knjigarnah in na veleslovesu. Priporočamo, da si jo vsako nabavi. Posamezne številke po 10 Din. Uprava »Ilustracije«, Ljubljana, Kopitarjeva 6-II.

★ **Pri bolečinah v želodcu in črevih ter prebavilih** navaja vporaba naravne »Franz-Josef« grenčice prebavila k rednemu delovanju in s tem olajša prehod hranil v kri. Zdravniška strokovna mnenja povdarjajo, da se je pokazala »Franz-Josef« voda posebno koristno pri ljudeh, ki se premalo gibljejo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

★ **Uradniške razlike.** Po odloku ministrstva za finance oddelka za državno računovodstvo in proračun z dne 17. maja 1929, D. R. Br. 80.877, se izplačajo iz monopolnega posojila razlike v prejemkih za čas od dne 1. oktobra 1923 do dne 30. aprila 1924 tudi vsem državnim uslužbencem, ki so bili prevedeni in razvrščeni po zakonu o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenih ali pa so bili pozneje odpušteni iz državne službe ali pa so dali ostavko na državno službo. — Vsi taki nekdanji državni uslužbeni morajo predložiti finančni direktorji sliče prijave, kakor so bile predpisane za upokojece, zlasti pa navesti točen svoj naslov.

★ **Francosko odlikovanje jugoslovanskega učenjaka.** Te dni je bil v Parizu odlikovan z redom legije časti dr. Mihajlo G. Jovanović, šef laboratorija slovesnega francoskega učenjaka dr. Fourmiera. Dr. Jovanović, doma iz Niša, si je kot dermatolog pridobil mnogo odličnih zaslug pri pridobivanju seruma proti spolnim boleznim ter je najodličnejši sodelavnik dr. Fourmiera.

★ **Opozorilo.** Zavod za zdravstveno zaščito mater in deca v Ljubljani naznanja, da poslujejo na razstavi za čas veleslovesja v higienskem paviljonu sledeči novostanovljeni oddelki: 1. Kuhinja za dojenčka in malega otroka prireja vse vrste hrane za otroke pod strokovnim vodstvom in daje pripravljeno hrano obilnosti v poskušajo. Hrana se kuha vsak dan od 10. dop. in od 4. pop. dalje. Pripravljena hrana je interesom brezplačno na razpolago. — 2. Oddelke za otroško perilo po najnovjših krojih, kjer se dobijo tudi kroji otroškega perila. — 3. Oddelke za zaščito odraslega in otroka. Ta oddelki je popolnoma nov in nam nudi bogato zalogo poučnih predmetov iz zdravstva, gospodinjstva in gospodarstva. — Razven tega so odprti še mnogi oddelki iz otroškega zdravstva.

★ **Stalna higijenska razstava na veleslovesju v Ljubljani** predvaja danes film »Bela kuga« v šestih delih ob 11. in 16. uri. — Ob 17. uri pa predvaja srečni zdravnik dr. Živko Lapajne o temi »Ohranba in lečenje tuberkuloze«. Predavanje pojasnjuje filmske slike.

★ **O pomenu in delu Rdečega križa** bo predaval v nedeljo ob 10. v Radiju g. Josip Skalar, računski svetnik in predsednik nadzornega odbora Rdečega križa. Tudi to predavanje je v zvezi z nabiralnim dnem Rdečega križa, ki se vrši v nedeljo dne 2. junija. Cenjeno obilnost naj se potom Radija prepriča kaj je Rdeči križ, kakšno delo vrši, kaj namerava izvršiti v prid našega naroda. Prepričani smo, da bodo vsi cenili to delo in radi podprli delo Rdečega križa z gnutnimi sredstvi.

★ **Okrajno učiteljsko društvo za litijski okraj** nima radi nastalih zaprek svojega zborovanja 2. junija t. l.

★ **Vreme je** v petek ob 8. jutraj bilo v Ljubljani: večinoma oblačno. Barometer 761,8, toplomer 27° C. Od četrta na petek je padlo 13,2 mm dežja. — V Mariboru je bilo dežja 17 mm, toplomer 23° C, burja. V Zagrebu dežja 13 mm, poloblačno, toplomer 27° C, barometer 762,3. Po

Ljubljana

Nočna služba lekarn.

Drvi vršita nočno službo: Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

○ **»Hlahol« v Ljubljani.** V četrtek popoldne so prišli v Ljubljano pevci češkega pevskega društva »Hlahol Vinohradsky«. Ljubljanska pevška društva so jim priredila slovesen sprejem na kolodvoru, zvečer pa se je vršila v restavraciji »Zvezda« intima večerja. Včeraj so si gostje ogledali Bled in ostalo Gorenjsko. Danes zvečer se vrši v unijski dvorani koncert »Hlahola«. — Po 47letnem neumornem delovanju na glasbeno-umetniškem polju prihaja »Vinohradsky Hlahol« drugič v naše kraje. Prvič je bil pri nas na Slavčevem jubileju pred 25. leti, drugič koncertira nocoj v veliki unijski dvorani. Zbor nastopi s 70 članicami in člani pod vodstvom dirigenta Karla Sejna. Izvaja težak umetniški repertoar pa tudi prelepe slovaške narodne pesmi v izvrstni koncertni obdelavi. Zbor uživa v češkoslovaški velik sloves in ga prištevajo k najboljšim češkoslovaškim pevskim zborom. Občinstvo opozarjamo na ta koncert in ga vabimo k nocojšnjemu koncertu, da tako pokaže svoje zanimanje za češkoslovaško zborovo petje. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni, od pol 8 dalje pa v veži pred koncertno blagajno. Cene običajne koncertne.

○ **Bela Ljubljana! Pokazi danes zanimanje za pevsko umetnost bratov Čehoslovakov in napolni večerni koncert »Vinohradskega Hlahola« v veliki dvorani Uniona do zadnjega prostora! Vstopnic je še dovolj na razpolago!** — Po koncertu prijateljski sestane naših zborov z gosti istotam.

○ **Smrtina kosa.** Umrl je v Krakovem posestnik in zobotehnik g. Franc Juvan. Pogreb bo v nedeljo ob 4. popoldne iz Krakovske ulice št. 31. N. p. v m. l.

○ **Cenjeno obilnost opozarjamo** na krasno plakato Rdečega križa, ki naznanjajo, da se bo vršil v nedeljo 2. junija nabiralni dan za namene Rdečega križa. Naj bi plakati uplivali blagodejno na vsa srca in jih podpreli v skupni ideji Rdečega križa.

○ **Težka nesreča na Gradu.** Včeraj zvečer se je peljal s kolesom od gostilne »pri Tihku« na gričku »mizarški mojster Jakob Otrin. Po nesreči pa je padel s kolesa in se težko ranil na obrazu. Najbrž bo ob levo oko. Prepeljali so ga z rešilnim avtom v bolnišnico.

○ **Otrok padel v Ljubljano.** Včeraj popoldne bi se kmalu zgodilo, da bi sredi Ljubljane na najbolj prometni točki mesta utonil majhen otrok. Na Cankarjevem nabrežju, na desnem bregu Ljubljane, se je približno ob 4. popoldne igral petletni Matko, sin knjigoveza Matije Šifrerja, stanujočega v Stritarjevi ulici 7. Otrok je splezal preko betonske ograje, tu izgubil ravnotežje, omahnil in se preklucil v vodo. Padel je v leeb, ki je precej globok. Voda je otroka zanesla pod frančiškanski most in še dalje, do kamenitih stopnic pod Mayerjevo trgovino. Ljudje, ki so opazili otrokovo neugodo, so zagnali seveda velik krik. Otroka je voda zanesla na močno vejo, ki je molela iz vode. Na tej veji je otrok obvisel, še vedno ves pod vodo. Tedaj je naglo splezal po nasipu navzdol postrtežek Janez Kavčič, ki je ravno tam stal, planil v vodo do pasu in dvignil otroka iz vode ter ga odnesel na suho. Otrok je bil seveda nezavesten. Klican je bil rešilni avto, ki je prišel že čez nekaj trenutkov,

Svetovno vojno v živih slikah

vidite, ako poselite bojnogo

KALVARIJA

dne 1. in 2. junija ob 20 uri

na Kodeljevem. — Predprodaja vstopnic pri »Orient«, Dunajska cesta 14.

drugi kraji je tudi deževalo, a manj, v Skopju pa sploh ni bilo dežja. Toplomer je kazal v Belgradu 28° C, v Skopju 28° C, v Splitu celo 31° C, čeprav so tam imeli v četrtek nevihto.

★ **V »Uradnem listu«** od 29. maja t. l. je objavljen »Pravilnik za svobodna carinska skladišča v primorskih lukah« (»Sl. novine kraljevine SHS« z dne 18. maja 1929) dalje »Navodila za pobiranje oblastne trošarine« (»Sl. novine« z dne 15. maja 1929), »Navodila za izvoz spirita in žganja v inozemstvo« (»Sl. novine« z dne 15. maja 1929) in »Navodila za uporabljane členov 3. in 4. zakona z dne 10. aprila 1929 o amnestiji in aboliciji dejanj, kaznivih po zakonih in neposrednih davkih, taksah, trošarinah in carinah« (»Sl. novine« z dne 18. maja 1929).

★ **Knjiga »Državoznanstvo«**, od dr. Ogrina Frana, se je vsem dosedanjim naročnikom oddala potom sreskih poglavarjev (občini) ali pa naravnost iz tiskarne. Nič ne prejme knjige dvakrat, pa tudi ne, ako je ni že naročil. Cena za naročnike do 25. t. m. (broširan izvod) 40 Din.

★ **Krajevni odbor Rdečega križa** priredi v nedeljo od 11. do 12. v Zvezdi promenačni koncert. Pri koncertu sodeluje godba Dravske divizije pod vodstvom gosp. viš. kapelnika dr. Čerina. Med koncertom se bodo pobirali prostovoljni prispevki in razprodajali znaki za Rdeči križ. Sliče privede se bodo vršile ta dan po vsaj državi. Ta dan naj se združijo vsi moči v enem cilju, to je v skupni pomoči za svoj narod. Pomagajmo svojim bednim ljudem, podprimo delo Rdečega križa!

★ **Kalvarija bojnega igra**, katere se vrši na prostem, je bila v četrtek odpovedana radi neugodnega vremena in veljalo je za isti dan kupljene vstopnice za danes v soboto ob 20. uri, ko se predstava prvič vprizori in katero je obljubil posejiti tudi pisatelj g. Matičič sam. Prometne zveze ostanejo iste kot že objavljeno. Z. S. V. Ljubljana-Moste. — Igralci, igralke in reditelji za Kalvarijo naj bodo najpozneje ob 19 uri na prireditvenem prostoru.

★ **Mestna zastavljalnica** bo imela redni dražbi oktobra 1928 zastavljenih predmetov in sicer za: dragocenosti (zlatino, srebrnino itd.) 6. junija, za efekte (blago, perilo, stroje itd.) pa 13. junija t. l. od 15. ure dalje v uradnem lokalu.

★ **Schulz Universale** tehnična pomagala štediti čas, blago in denar, zato jo kupite prej ko prej! Zahtevajte brezplačno ponudbo ali poset zastopnika. Jugo Schulz d. o. z. Ljubljana.

★ **Kontrolne ure za tovarne.** F. Čušlen, Prešernova 1.

Otroka so z umetnim dihanjem spravili k zavesti, bil pa je toliko prestrašen, da ni mogel prav nič govoriti, niti ne z materjo, ki je tedaj prihitela in ga vsa preplašena objemala. Otroka je rešilni avto prepeljal v bolnišnico, tam pa so ugotovili, da je že izven nevarnosti ter da je pri padcu v vodo dobil le neznatne poškodbe na glavi. Kmalu nato so otroka vrnili materi.

○ **Radi dalmatinca.** Kleparski mojster N. N., železnikar X. in bolniški stražar Y. so sedeli pri kozarcu dalmatinca nekje blizu veleslovesja. Oni iz bolnišnice je brusil svoj jezik na vso moč in se ni prav nič ženiral, da je jezik sem in tja upletel kleparja in železnikarja. Najbolj pa je zabolelo oba, da jima je stražar rekel: »Kaj bosta vidva, »šlop-slap«? Počakala sta ga zunaj v temni ulici, ga podrla na tla in ga premikastila do krvi. Nato sta ga odnesla za neko ograjo in si ga vnovič privoščila, tokrat pa s podkovanimi čevlji. Napol mrtve je prišepal stražarček do stražnika in se mu pritožil čez oba nasilneža. To je se povedal, da jima bafin in bre ne odpusti ter da bo že na sodniji pričal, kako neumiljeno sta ga zdelala. Poškodbe k sreči niso nevarne. Klepar in železnikar pa sta kar stražniku rinila, da dasta stražarju prec vsak po enega stotaka, če ga smeta še enkrat, tokrat pa zares. Laakavo ponudbo pa je stražar z dostojanstvom odklonil.

○ **Surovost mesarskega vajenca.** Po Dunajski cesti je gnal telico mesarski vajenec Miha P. Doma je moral slišati hudo pridigo mojstrovke in to ga je pogrelo. Ko je gnal telico, se mu je na mah zazdelo, da žene mojstrovko. Tedaj pa je zaviljal bič v vajencevi roki. Neumiljeno je tolkel po telici in Miha je zbil vse bičevnik na njej. Malo pa je le ohladil svojo jezo nad mojstrovko, toda trpela je telica. Mimo je prišlo nekaj penzionistov. Niso dolgo trpeli tega, temveč naprosili stražnika, naj hudobneža poduči o lepem ravnanju z živino? Stražnik je fantja prijel in mu povedal, da ga bo zapisal radi trpinčenja živali. Šele sedaj se je fant spomnil, da ni tepel mojstrovke, ampak telico. Si-roko je zazjaval: »A! Telico?« Še dolgo je zijal za stražnikom, zijal pa bo še bolj, ko bo zvedel, koliko kazni je dobil za svojo surovost.

○ **Iz policijske torbe.** Štirje Hrvati so v krmi igrali »ajnce. Enemu se je čudno zdelo, da ne dobi nikoli nobenega asa, vsi drugi pa. Seveda, kako bi ga dobil, ko pa so v igri samo štirje asi in eden mora imeti vedno »fajce«, to se pravi dva asa. Vso kartaško zadevo je ovadil policiji, ta pa je aretirala vse štiri igralce. — Gosp. Josipu Lavrenčiču je neznan tat ukradel 1000 Din vredno suknjo. — Pri Koškaku so pili trije mladeniči. Tisti, ki je največ naročal, ni imel prav nič denarja ter se je izmuznil o pravem času iz gostilne. Stražnik je prijel ostala dva, ta dva pa sta izdala tretjega. Koškakova natakarnia najbrže se pride do denarja. — Prijave navajajo eno prekoračenje policijske ure, štiri prestopke obrtnega in dva prestopka trgovskega reda, dva prestopka avtomobilskih in štiri prestopke cestnopolijskih predpisov. Neki nesramnež je ovaden radi motenja vernikov pri procesiji.

○ **FILZ KLOBUKE, damske in moške, ko-mično čisti in lika tovarna JOS. REICH.** Izvršitev o 24 urah.

Maribor

□ **Praznik sv. Rešnjega Telesa** smo obhajali v Mariboru tudi letos na zelo slovesen način. Ulice, koder se je pomikala procesija, so bile vse v cvetju in zelenju. Velikostnega obhoda se je udeležila velika množica vernikov, sole in zastopniki civilnih ter vojaških oblasti. Za Najsvetejšim, ki ga je nosil prevzvišeni knezoškof dr. Andrej Karlin, so šli veliki župan dr. Schaubach, oblastni komisar dr. Leskovar, polkovnik Stanojlovič, mestni župan dr. Juvan, predstavniki raznih uradov in pa častn. zbor. Obhoda so se udeležili tudi posamezna katoliška društva z društvenimi zastavami na čelu. Veličasten je bil obhod z Najsvetejšim skozi goste vrste ljudskih množic ob ulicah in cestah, koder se je pomikala procesija. Jutri pa se vrši ob 8. procesija sv. Rešnjega Telesa v frančiškanski župniji; obhod gre iz kapelice po Aleksandrovi cesti, Tomšičevem dre-

voredu, Ciril-Melodovi ulici na Trg svobode ter od-tod nazaj v baziliko.

□ **Gledališki abonement.** Mnogi mariborski gledališki abonenti še niso izplačali svojih obveznosti. Naprošajo se, da store to najdlje do 5. junija.

□ **V smrt.** Obesila se je v noči od četrta na petek ga. Antonija Weigl, soproga veletrgovca, stara 49 let. Dejanje je izvršila v trenutku duševne zmedenosti ter v času, ko ni bilo nikogar doma.

□ **V Wesiakovih trgovini** na Aleksandrovi cesti je razstavila mestna plinarna plinski štedilnik ter plinski kuhinjski s svojevratno kuhinjsko posodo. Zlasti gospodinje se zanimajo za razstavljene predmete in si posameznosti natančno ogledujejo.

□ **Z delovnega trga.** Takoj dobijo zaposlitev preko tukajšnje Borze dela: 4 čevljarji, 2 kolarja, 1 kovač, ki ima podkovsko šolo, 2 elektricarja ter 1 lončar.

□ **Nova iznajdba.** Tukajšnji policijski uradnik g. Lipuš je po dolgotravnem trudu iznašel posebne vrste obrambeno orožje, ki je zlasti praktično za javne organe vseh strok. Priporočljivo bi bilo, da bi se merodajni činitelji za to zanimali ter da se omogoči patent omenjenega obrambnega orožja.

□ **Radi komunizma** je bil tukaj aretirani neki Ferdinand S. Omenjena aretacija je v zvezi z mnogostevilnimi aretacijami komunistov, ki so se izvršile v poslednjem času v Ljubljani in Zagrebu.

□ **Iz tukajšnje čevljarje zadrage.** Na zadnjem obćnem zboru, ki se je vršil v Gambriinovi dvorani in ki je potekel mestoma precej živahno, je bil ponovno izvoljen večinoma dosedanjí odbor zadrage z g. Krajerjem na čelu.

□ **Koncert Donskih kozakov** se vrši jutri ob 20 v veliki unijski dvorani. Program obsega sledeče točke: 1. del: Kreda, Tebi pojemo, V cerkvi, Bog, usliši mojo prošnjo, Obužujem moč ljubezni. II. del pa obsega posvetne in sicer umetne kakor tudi najlepše ruske narodne pesmi. Opozarjamo, da se dijaški stojšči poslušujejo le dijaki, da ne bo nepotrebnega preprekanja z reditelji, ki imajo nalog, da zahtevajo dijaške legitimacije.

□ **Na voglu Gosposke ulice** in Glavnega trga bi bilo prišlo kmalu do večje nesreče. Trčila sta skupaj avto št. 16-665 ter voz izvoška Matije M. Pri tem je oje kočije prodrla v prednji del karosrije, se prelomilo na dvoje in zapicilo v sprednjo sipo. Voznik in sofer sta k sreči odnesla zdravo kožo. Kdo je kriv, se ni moglo ugotoviti.

□ **Ob proslavi 10. letnice ljublj. vseučilišča** prispejo ljubljanski akademiki v Maribor ter priredijo v ponedeljek zvečer v veliki unijski dvorani koncert, ki bo za Maribor eden najlepših kulturnih dogodkov v poslednjem času. Dolžnost Mariborčanov je, da v obilnem številu posejijo koncert name akademike mladine, ki nastopi pod izkušenim vodstvom slovesitega skladatelja Fr. Marolta z izredno bogatim in skrbno sestavljenim pevskim programom.

□ **Tečaj za kuhanje s plinom.** Mestna plinar-na priredi prihodnji teden brezplačni trodnevni tečaj za kuhanje s plinom pod vodstvom gne. Kamenšekove v tukajšnji dekliski meščanski šoli na Slomškovem trgu. Ker se je plinska kuha v našem mestu znatno razširila ter je zanimanje za isto zlasti sedaj v vročini zelo veliko, vabi ravnateljstvo mestne plinarne vse gospodinje, da se udeležijo v lastnem interesu tečaja, ki se vrši 3., 4. in 5. junija ob 16 v gori omenjenem prostoru. Pisemne prijave za obisk tečaja naj se pošljejo takoj na naslov mestne plinarne v Mariboru.

□ **Splavarjem!** Gradbeno vodstvo pri zgradbi kopališča na Felberjevem otoku opozarja, da je radi pilotiranja v levem rokavu Drave ob Felberjevem otoku splavarjenje otežkočeno in prosi, da se splavarji po možnosti držijo običajne poti po desnem rokavu. V slučaju nujne potrebe pa se pri vožnji po levem rokavu prosi za največjo opreznost.

□ **Društvo stanovanjskih najemnikov** v Mariboru ima od 1. junija dalje svoje poslovne ure vsak delavnik od 6—7 zvečer. Pojasnila in nasvete dobivajo samo tisti člani, ki so poravnali članarino za tekoče leto.

□ **V prosvetnem kinu Kat.** mladine je še danes in jutri filmska predstava. Predvaja se krasen film »Spovedna tajnost« v 6 dejanjih. Predstava se vrši danes ob pol 20, jutri pa ob 17 in pol 20. Pri večernih predstavah sodeluje godba Kat. mladine.

□ **Nova tovarna za papir in celulozo** se dovršuje v Breznem. Tudi se je že izvršila montaža posameznih strojev ter se prične z obratom v najkrajšem času. Z dograditvijo nove tovarne se bo vsaj v nekoliko meri ublažila brezposelnost, ki vlada na našem delovnem trgu.

Celje

○ **Spored koncerta Akademikega pevskega zbora**, ki se vrši jutri, dne 2. junija ob 4 popoldne v Celjskem domu, je sledeči: 1. Emil Adamič: Zdravica. 2. Oskar Dev: Kviku plava. 3. Josip Pavčič: Pesem o kapitanu. Poje moški zbor APZ. 4. Anton Lajovic: Begunka pri zibel. 5. St. Osterc: Štiri belokranjske. Poje A. Mezetova, spremlja P. Sivie. 6. Anton Lajovic: Breza in hrast. Poje moški zbor APZ. 7. Stanko Premrl: Beg. 8. St. Premrl: Skrivnosti. 9. Slavko Osterc: Solnce v zavesah. Poje M. Rus, spremlja P. Sivie. 10. Emil Adamič: Kadar vstanemo. 11. Emil Adamič: Napitnica. Poje moški zbor APZ. — Odmor. — 12. Janko Ravnik: Kam si sla? 13. Janko Ravnik: Solnce v zenitu. Poje moški zbor APZ. 14. Marij Kogoj: Otožnost. 15. Vilko Ukmar: Pesem. 16. Marij Kogoj: Vera. (Rokopis.) Poje A. Mezetova, spremlja P. Sivie. 17. Marij Kogoj: Narodna. (Rokopis.) 18. Marij Kogoj: Rekvjem. (Rokopis.) Poje moški zbor APZ. 19. Marij Kogoj: Oh, ne verjemi. 20. Vilko Ukmar: Melanholijska. 21. Vilko Ukmar: Starica za vasjo. (Rokopis.) Poje M. Rus, spremlja P. Sivie. Anonimne ljudske pesmi po priredbah: 22. Marko Bajuk: Sree je žalostno. 23. France Marolt: Jaz mam pa konjca. 24. Oskar Dev: Marija in mlinar. 25. Oskar Dev: Flosarska. Glasbeni teoretik dr. Stanko Vurnik pravi o tem programu: Program »Akademikega pevskega zbora« iz Ljubljane je sestavljen tako, da nudi v bistvu točen pregled in označbo stanja našega glasbenega razvoja zadnjih trideset let moderne.

○ **Strela udarila v hišo.** Dočim je bil nedeljski dopoldan prijazno solnčen, so okoli poldneva prepregli nebo temni oblaki in kmalu se je tudi oglasilo grozeče grmenje, ki je okoli 3. popoldne

„SALONIT“

cementno azbestni škrlj
je najboljši material za pokrivanje zgradb

doseglo višek, ko je udarila strela na več krajih v mestu. Tako n. pr. je udarila v poslopje Celjskega doma, kjer pa se strelodvodne naprave prestregle kvarni učinek. Hujše je bilo z udarom v stanovanjsko hišo hotelske družbe v Kocenovi ulici. Tam je udarila strela v streho, ki je brez strelodvoda, razmetala strešno opeko, skočila v podstrešno sobo stanovanja hotelskega ravnatelja g. Brgleza in iz te sobe zopet skozi strop na prosto. Udar je povzročil okoli 500 Din škode, še več pa upravičenega strahu. Ko je prišel hip nato ravnatelj g. Brglez v sobo, je bila ista polna dima, vendar se vnelo ni nič. Le srečnemu slučaju se ima zahvaliti ravnatelj g. Brglez, ki je trenutek pred nesrečo še počivala v podstrešni sobici in bi bila postala skoro gotovo žrtev udara, da ni odšla v 11. nadstropje.

○ **Predprodaja vstopnic** za akademski koncert je danes še v knjigarni Goričar in Leskovšek in v Slomškovi tiskovni zadruzi, jutri na dan koncerta pa dopoldne od 9 do 12 ter popoldne od pol 3 dalje v Celjskem domu pred vzhodom v veliko dvorano.

○ **Čoln so mu ukradli.** Čoln g. Pavla Schwaba je Celjanom dobro znan. »Sule« mu je ime in njegov lastnik ga je rad posodil temu ali onemu kopalcu v Savinji. Na Telovo pa je postal žrtev tatinske roke. Čoln je bil spravljen na hodniku mestnega kopališča. Zlikovci ga je položil v strugo in odveslal proti Laškemu. Delavci, zaposleni pri popraviljanju Grenadirjeve brvi so ga videli. Okrog 25 let je star, golokot je bil in črno čepico je imel na glavi. — Ukradeni čoln je 6 m dolg in 40 cm širok, barvan je rumenkasto, vreden pa kakih 1300 Din.

○ **Dvonogata lisica na Jožefovem hribu.** Na Jožefovem hribu bivačajo Marija Vrenko goji kokoši in jih ima ponoči spravljene v kurniku na dvorišču. V terek ponoči pa sta dve kokoški natenkrat neprostovoljno menjali gospodarja. Lisici ali lisjaku jih ni bilo težko ujeti. Kurnik ni zaklenjen in z malo spretnostjo jih je prav lahko neopažen sunil. Vredni sta kurici 100 Din in si jih je najbrž privoščil kdo za približek ob Telovem.

○ **Vinogradniki pazite na Vaše trse.** Z deževnim vremenom se razplodi najhujši sovražnik trte, kišni črviček. Dokazano sredstvo za uničevanje je Sewinfurtsko zelenilo. Točna navodila ter sredstvo se dobi v Drogeriji »Sanitas«, Celje. (Pri naročilu je prinesiti oblastveno dovolilnico za nabavo strupov).

Dopisi

Trbovlje

Na sv. Reš. Telesa se je pri rudniku polnoštevno delalo, zato se je to tudi poznalo pri procesiji, ki zato ni bila baš velika. Zato smo pa lažje opazovali udeležence in smo videli stvari, ki se nikakor ne smejo več ponoviti. Med procesijo so nekateri kadili in se tudi sicer niso obnašali spodobno. Slabo obnašanje opazamo posebno pri mladini, ki ne pride drugače blizu cerkve, kakor če sliši godbo.

Gasilci v Kleku imajo v nedeljo 2. junija svojo prvo vrtno veselico pri g. Zagarju v Kleku. Postaviti si hočejo svoj gasilski dom. Z veselico si hočejo pridobiti denarnih pripomočkov za zgradbo. Ker je za vsestransko zabavo preskrbljeno, Klek pa priljubljen izletni kraj, se veselice v obilnem številu udeležimo.

Novo mesto

Cerkveni koncert, o katerem je naš list kratko že poročal, se vrši v frančiškanski cerkvi v Novem mestu v nedeljo dne 9. junija ob pol 4 popoldne. Priprave so že v polnem teku. Pevsko društvo »Gorjanci«, ki koncert priredi, se pridno in vestno pripravlja in je po temeljitim študiranju posameznih pesmi sodeč pričakovati dobrega izvajanja. Skladbe, ki pridejo na program, bodo res izbrane in nove, vse izšle že po vojni, večinoma v zadnjih letih. Zastopani bodo skladatelji: Premrl, Kimovec, Klemenčič, Hochreiter, Sattner, Dolinar, Mlinar-Cigale, Tome. Že ta imena in pa kompozicije novejšega datuma jamčijo visok umetniški užitek, ki ga bo koncert nudil, tembolj, ker smo vajeni od »Gorjancev« slišati odlično izvajanje program. Lahko že tudi poročamo, da je sodelovanje g. ravnatelja Stanka Premrla zagotovljeno. Tako bo imelo Novo mesto in okolica priliko slišati najboljšega slovenskega umetnika na orglah, ki bo izvajal tri orgelske koncertne skladbe. Že samo zaradi teh točk bo vredno udeležiti se koncerta. Vstopnice bodo na prodaj v Krajčevi trgovini od nedelje 2. junija dalje. Za koncert se obištevno že sedaj živo zanima.

Porotno zasedanje pri okrožnem sodišču v Novem mestu se bo vršilo v ponedeljek, torek in sredo, dne 3., 4. in 5. junija. Prvi dan se bo zagovarjala pred porotniki Marija Podbregar iz Brebernega pod Kumom radi oddajne udeležbe na umoru ter Franc in Alojzij Banič iz Starega grada pri Kostanjevici radi hudodelstva tatvine. Drugi dan bosta stala pred poroto Franc Vrhovnik in Anton Plantan iz St. Jerneja radi hudodelstva rop, tretji dan pa se bo zagovarjal Knez Jože iz Creteza pod Kumom radi hudodelstva posilstva, oskrumbe in zavedbe k nečistosti.

Pri ljudski posojilnici se dobe izkaznice za ljubljanski velesejem, ki bo od 30. majnika do 9. junija t. l.

JAMNIK PRI SELCIH.

V nedeljo dne 9. junija bo na prijaznem Jamniku cerkveno opravilo. Ker je to lepa izletna točka ter tudi krasen razgled, vabimo bližnje in daljne sosedje, da prihite imenovano nedeljo na Jamnik. Pričetek cerkvenega opravila bo ob desetih. Na svidenje!

DOLENJA VAS.

Emajlna posoda in pločevinaste kuhinjske priprave groze uničiti starodavno našo lepo domačo keramično obrt — lončarstvo. Lončarji že tožijo, kako hitro pojava uporaba lončenega posodja. In vendar bi bila škoda, da bi se uničila slovita ribniška lončarija, katere središče je Dolenjska občina. Zato se Lončarska zadruga v Dolenji vasi na vsi moč trudi, da obdrži obrtnike pri pogumu in jim poskuša delo olajšati s tem, da jim je oskrbela dobavo glin in kočevskem premočniku, skupno dobiva gline, jim pridobiva trg in v l. 1928. se je posrešilo v trgovski pogodbi z Italijo zasedniti ribniškemu lončarju prosto prodajo v vseh delih od Avstrije k Italiji pripadnih. Letos je bila nevarnost, da se naše lončarje, ki so vsi kmetovalci, pritegne k zgraditini. Načelniku g. Škulju pa je uspelo izposlovati lončarjem oprostitev od zgraditine. Vse to lepo delo je pokazal zadnji občni zbor. Lončarske zadruge, kjer se je sklenilo s pogumom se oprijeti še naprej naše obrti in razširiti izdelovanje tudi na druge predmete. V to svrhu se bo vršil te dni v Dolenji vasi enodnevni keramični tečaj, sčasoma pa dobimo moderno peč. Občni zbor se je z navdušenjem zahvalil načelniku g. Škulju, ustanovitelju zadruge za njegovo vztrajno delo in ga v znamenje priznanja za požrtvovalno delo izvolil častnim članom zadruge. Hvala pa tudi uvidnim davčnim oblastem in obl. odboru za pomoč, upamo, da se obrt ohrani in ojači z novim delom, kar bi le bilo želeli v interesu nar. gospodarstva in ohranitve ribniške lončarije.

SOSTANJ.

Čevljarski tečaj. Na iniciativo Obrtnega društva je priredila Zbornica TOI šesttedenski čevljarski tečaj. Tečaj, ki ga vodi strokovni učitelj g. Steinman, obiskuje lepo število pomočnikov in mojstrov. Po zaključku istega, se prične krojaški tečaj.

Spremembna posesti. Hišo trgovca Fr. Vrečkota je kupila celjska posojilnica, ki jo bo baje prenovila in preuredila.

Šmarnice. Maj jemlje slovo in z njim tudi šmarnice. V naši mestni cerkvi se je večer za večerom vršila ta lepa pobožnost, združena s petjem mladine pod vodstvom g. Grila. Res težko se bo poslovilo od teh večerov, ki so prinašali srcu nekaj svetega, toplega...

Škočjan pri Turjaku. Higijenski zavod v Ljubljani priredi v Škočjanu pri Turjaku potujočo higijensko razstavo in filmska predavanja, in sicer v času od 26. maja do 2. junija 1929. Filmska predavanja se vrše v nedeljo 26. maja zjutraj ob 7, in istega dne popoldne ob 3. Ravno tako na praznik v četrtek 30. maja popoldne ob 3 in v nedeljo 2. junija zjutraj ob 3 pa popoldne ob 3. Med tednom je razstava odprta ves dan in vsakomur brezplačno v pogled. Ker je ta higijenska razstava s poučnimi predavanji velike važnosti za Škočjan in njegovo okolico, se vabijo vsi, da se teh predavanj gotovo udeležijo.

Sport

ZANIMIVE SPORTNE VESTI

Jutri se prično tekme za državno prvenstvo, in sicer se najprej igra tako zvano izločilno kolo. Sodelujejo prvaki vseh podvez, zagrebška in belgrajska podveza postavlja v to kolo prvo in drugo plasirana kluba. Zadnja glavna skupščina J. N. S. je določila pare, ki igrajo po sledečem redu: BSK (Belgrad) : Pobjeda (Skoplje) v Belgradu, Jugoslavija (Belgrad) : SAND (Subotica) v Subotici, HASK (Zagreb) : Hajduk (Osijek) v Zagrebu, Hajduk (Split) : Slavija (Sarajevo) v Splitu, in Gradjanski (Zagreb) : Primorje v Ljubljani. Igra se po dvojnem cup sistemu po enkrat v mestu vsakega kluba. Po tem izločilnem kolu J. N. S. na novo izbere protivnike, v slučaju pa, da ostaneta zmagovalca obojega kluba Belgrada in Zagreba, morata igrati najprej medsebojno. Največ izgledov v letošnjem tekmovalju imata BSK in Gradjanski, ni pa za podcenjevati splitski Hajduk.

Srečanje LNP s korosko reprezentanco nam je prineslo zopet nauk, da ne gre podcenjevati nasprotnika. Podvezni kapetan bi moral, ko je imel že itak težkočas pri prvotni postavi moštva, ki ga je sestavil brez igralcev Primorja, po odpovedi Vodeba, Omana, Doberleta in Zupančiča, tekmo preložiti. Kajti mladi, četudi v domačih tekmah dobri igralci se ne smejo kar tako postavljati v reprezentanco. V bodoče je želeli z ozirom na prestiž celokupnega slovenskega sporta, da se taka srečanja vzamejo z resnejše strani. Isto kot LNP je doživel tudi Zagreb, samo da so imeli Zagrebčani po papirni formi močnejšega nasprotnika.

Motociklistom »Motokluba Ljubljana«. V nedeljo, dne 2. junija klubov izlet na Golico. Start ob 5 zjutraj izpred kavarne »Evropa« na Dunajski cesti. Z motorji do Sv. Križa, nato pešizlet na Golico. Člani se opozarjajo, da se izlet vrši, ako starta vsaj 10 članov.

Turistika

Slovensko planinsko društvo v Ljubljani nanažja, da so otvorjene in oskrbovane sledeče planinske koče: Dom v Kamniški Bistrici, Koča na Veliki planini, Koča na Kamniškem sedlu, Čozova koča na Kokrskem sedlu, Dom na Krvavcu, Spodnja koča na Golici, Kadilnikova koča vrh Golice, Aljažev dom v Vratih, Orožnova koča in Malnerjeva koča pod Črno prstjo.

Cerkveni vestnik

Sporod procesije sv. Rešnjega Telesa v mestni župniji sv. Jakoba v nedeljo 2. junija 1929. Ob 8 slovesna sv. maša. Takoj po sv. maši se začne pomikati procesija v temle redu: 1. Osnovna deška šola na Prulah. 2. Osnovna dekliška šola pri svetem Jakobu. 3. Meščanska dekliška šola pri svetem Jakobu. 4. Župno bandero sv. Jakoba; za njim zavod iz Rakovnika in drugo moštvo. 5. Dekliška Marijina družba pod zastavo Brezmadežne. 6. Bandero Zalostne Matere Božje; za njim: a) Marijina družba žena; b) gospe in gospodične-svetilke; c) narodne noše. 7. Dve mali banderici, nato: a) belo oblačeni dečki in deklice s svetci; b) deklice, ki potresajo. 8. Godba Salezijancev. 9. Peveci. 10. Bogoslovci in duhovščina. 11. Najsvetejši. 12. Dostojaanstveniki in Marijina kongregacija Zalostne Matere Božje. Pot procesije je čez most sv. Jakoba po Bregu, Starem trgu, Sv. Florjani ulici, Karlovski cesti, Privozu, Prulah na trg sv. Jakoba. Pridite, da s pobožnost in hvaležnim srcem počastimo in hvalimo ljubezen vse ljubezni! — Takoj po končani procesiji bo v cerkvi še ena tiha sv. maša pred izpostavljenim Najsvetejšim. Ob slabem vremenu se bo vsa slovesnost izvršila v cerkvi.

V cerkvi sv. Jožefa začne danes 1. junija ob pol 8 zvečer devetdnevna v čast presv. Srcu Jezusovemu. Najprej kratak govor o predmetu: *Se. oče dar presv. Srca*, nato litanije in blagoslov. Zjutraj ob 6 vsak dan v mesecu sv. maša z blagoslovom.

Kongregacija gospodov pri sv. Jožefu ima v nedeljo 2. t. m. skupno sv. obhajilo ob pol 7 v kongregacijski kapeli. Prihodno sredo pa je na mestu shoda ob pol 20 v cerkvi sv. Jožefa pobožnost na čast presv. Srcu Jezusovemu.

Kongregacija »Zalostne Matere Božje« pri sv. Florjani se udeležijo procesije sv. Rešnjega Telesa pri sv. Jakobu. Cenjene dame članice se vlijudno prosijo, da se je po možnosti udeležijo.

Meščanska Marijina kongregacija pri svetem Jožefu ima v nedeljo, dne 2. junija ob pol sedmih skupno sv. mašo in obhajilo, shod pa radi frančiškanske procesije odpade; v nedeljo 9. t. m. se pa kongregacija udeležijo procesije pri sv. Jožefu; v nedeljo, 16. t. m. ob pol enajstih je odborova seja, po seji ob enajstih pa sklepni shod.

Orel

Orlovski odsek v Dravljah proslavi 15 letnico svojega obstoja s prireditvijo v nedeljo dne 16. junija 1929, katere se bo vršila: ob 1 zbirališče pred društveno dvorano, ob 3 litanije in ob pol 4 javna telovadba z vstopnino 5 in 3 Din. Sodeluje godba z Viča. Po telovadbi prosta zabava s srečolovom itd. Vse okolišanske prijatelje orlovstva vabimo na to našo jubilejno prireditev. — Bog živi! — Za pripravljajni odbor V. Babnik.

Ob priliki telovadnega nastopa Orla pri Sv. Heleni, ki bo v nedeljo dne 2. junija bo vozil avto-bus podjetja Magister na progi Ljubljana-Berčev-Dol-Dolsko naravnost na prireditveni prostor pri g. Ivanu Zupančiču v Kamnici. Ker vlada za prireditev živahnega zanimanja se bo s tem nudila občinstvu ob tej progi zelo ugodna zveza.

Letošnji velesejem

Kakor smo že povdarili, je letošnji velesejem vreden vse pozornosti: veliko število razstavljalnih stvari, posebno tudi inozemskih, od sejma do sejma izboljšajoča se kakovost razstavljenega blaga, trud, ki so si ga dali razstavljalci za ureditev razstavljalnih prostorov, vse to kaže resno voljo in delo naših gospodarstvenikov. Sam trgovski značaj velesejma ne bi privabil toliko interesentov kot jih pride sedaj: tako imamo na sejmu bogato razstavo gospodarskih strojev, nadalje razstavo perutnine in meščanskošolsko razstavo. Razstava perutnine, za katero naj se zlasti zanimajo naši kmetovalci, kaže, koliko se še mora napraviti v povzdigu našega perutinarstva. Ta razstava traja do 4. junija, potem se pa vrši v istih prostorih razstava kuncev, ki bo ravnotako pritegnila dosti netrgovskih interesentov.

Po nedeljskem živahnem dnevu na sejmšču se je življenje sicer umirilo, pa vendar je stalno dovolj obiskovalcev. Nedeljske obiskovalce moremo ceniti na okrog 8000. Bilo je sicer že nekaj trgovskih zaključkov, vendar je opaziti po živahnem interesiranju že sedaj, da bo letos dobra kupčija, ki pa se bo razvila šele proti koncu sejma.

Prihajati so začeli obiskovalci iz raznih krajev naše države, zlasti srbskih, pa tudi iz inozemstva; omeniti moramo, da je sejem obiskalo mnogo ameriških Slovencev.

V orientacijo naših čitateljev podajamo razpored industrijskih in obrtnih proizvodov na letošnjem velesejmu:

Pav. E: Industrija papirja, kartonaža, pisarniške potrebščine, pohištvo, druga lesna industrija.

Plutovina, košarstvo, kemična industrija, graverski izdelki.

Pav. F: Strojna industrija, emajlirana posoda, šamotni izdelki. Poljedelski stroji in orodje, mersarski stroji.

Pav. G: Specijalna izložba avtomobilov, motociklov, dvokoles. Radio.

Pav. H: Oddelek za pletilne stroje, šivalne stroje, pisalne stroje, fotografske aparate, radio in potrebni material, zlatarski izdelki, električni material, kemija in kozmetika, parturnerija, klobuki, štedilniki, glasbila, pletenine, čipke, vezanine, tepih, čokolada, vino. Trgovina v splošnem. Drobniarja.

Pav. I: Industrija čevljev, čevljarski stroji, pletilni stroji, tekstilna industrija, perilo, vezanine, čipke, pletenine, volna, preproge, vrvarski izdelki, tekstilna konfekcija, stroji za mlekarstvo, vozovi, peči itd.

Pav. K: Razstava meščanskih šol Slovenije. Prireja društvo nameščenecv meščanskih šol v Sloveniji. Poučna radio-izložba.

Pav. L: Higijenska izložba, prirejena pod vodstvom dr. Ivo Pirca, šefa Državnega higijenskega zavoda v Ljubljani: Telesna higiena, higiena gospodarstva, higiena občine.

Prireditve in društvene vesti

BOJNA IGRA »KALVARIJA«.

Prva predstava bojne igre »Kalvarija« je bila radi neugodnega vremena z ozirom na to, da se predstava mora vršiti na prostem, preložena. Ze kupljene vstopnice veljajo za v soboto 1. junija. Zveza slovenskih vojakov Ljubljana-Moste.

Sporod koncerta pevskega zbora Hlahol s Kr. Vinohradov v Pragi: J. B. Foerster: Češka pisen, Pisen klasu; Vit. Novak: Magičke pulnici, Zpivaly horici hvezdy; E. Axman: Vanoce chudych; Jar. Krička: Krajina; J. Suk: Stasa čarodějnice; M. Leontović: Oj zijaš zorja, Oj prajdu, prajdu; Jar. Krička: Kačenko, pod do kostela, Zavazali ciganove oči; Mir. Krejčí: Solta koo mi Zowku daš, Za gum-nami; O. Zich: Redjovak; V. B. Aim: Nekukaj sa na panenku. Dirigent Zbora g. Karel Sejn a. Zbor nastopi v skupnem številu 70 pevcev in pevk (40 dam, 30 gospodov). Začetek koncerta točno ob 20 v soboto 1. maja v unionski dvorani. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Šiška. Zenski krožek v Šiški ima v nedeljo, dne 2. junija sestanek ob 4 popoldne v samostanski

Za duha in srce

Dom in Svet

Potihem živi svoje dvainštirideseto leto »Dom in svet«. Ko je tik pred svetovno vojno stopil v moška leta in se je njegova vsebina dvignila v umetniškem in kritičnem oziru tako visoko, da je zadobila revija mahoma posebno pomembno lice in neoporočeno veljavo lastnega izraza, smo že opazili, da se je začel »Dom in svet« kristalizirati v svojih osnovnih smernicah, ki so izražene že v naslovu. Število njegovih sodržnikov res da ni veliko, vendar moramo v naših razmerah zapisati to dejstvo listu samo v dobro. Krog »Dominsvetovcev« je za našo književnost in za našo likovno umetnost nesporno vevaležen tudi v stadiju svojega razvoja in kristalizacije, v kakršnem ga vidimo, če se ozremo nazaj, če motrimo poslednje številke »Doma in sveta«, pa še bolj.

Tu sta Pregelj in Bevk, tu sta Magajna in Jalen. In v njih čutimo, da so novi poganki žlahtnega drevesa in da nosijo v nov razcvet, kar so njih predniki v temelje položili. Njih predniki v moškem »Domu in svetu«, ki so utihnil: najprej Ivan Cankar za zmerom, potem Franc Serafin Finžgar — verujemo — začasnoma. Prav gotovo spoznaš na prvi mah veliko razliko med njimi, utajiti pa se ne da, da »neprekinjeno drži veriga iz zarje v zarjo in od dne do dne«. Kar nas boli, je to, da se novim »Dominsvetovcem« bolj mudi kot starim. Kakor se dan današnji svetu sploh vse preveč mudi. Bevka je časih kar škoda. Njegovo njivo je Bog obilno pognojil, zdaj mu raste, da komaj utede spraviti pod streho, a v naglici pozabi, da je žito tem bolj vredno, čim bolj je čisto in da je klas tem bolj bogat, čim težja so zrna. »Mat« je živa povest; v sebi nosi zrelo gledanje in že skoro tisto mirno spoznavanje, ki ga komaj še kaj more premotiti in ki je dika dobrega pripovednika. To da ljuljka, ki je ostala vmes, premočno kazi to pretresljivo in dobro delo. — Tudi Pregelj je preveč vprežen, Tudi njemu časih dolžnost in obveznost sili prelo v roko, mesto da bi mu ga prostost. »Usahlo vrel« je zopet nov poizkus. Še vedno si Pregelj rad privoščil pustolovščino, h kateri se njegova romantika vidno nagiblje. Topot si je izbral najbolj košljivi revir: slovenske literarne življenje v matuški Ljubljani — to pustolovščino vseh pustolovščin! Pregelj takorekó svojo lastno glavo žre. Seveda, romantika sveta je morala odstopiti pred romantiko duha — in, če vidim prav, je to poslednje, kamor je Pregelj s svojim »Usahlim vrelom« prav za prav meril. — Magajna in Jalen se prijetno dopolnjujeta. Prvi ima široki svet v očeh in se lovi za prikaznimi v kopr-

S krepkim izpiranjem da Odol ustom sveži dišeči dah

V vsaki kapljici je moč.

dvorani. Vabite se vse članice ter pripeljite še druge tovarišice s seboj. Na sestanku predava gna. Cilka Krekova. — Odbor.

Ruski pevci v Ljubljani. Vsi največji evropski časopisi se izredno laskavo izražajo o koncertnih nastopih pevskega zbora Donskih kozakov. Kritike pravijo, da je zbor vzor umetniške discipline, ki poje nedosežno lepo. Tenorji so čisti v vseh, posebno pa v visokih legah, basi pa imajo izrazite lundamentalne tone, katere moremo le občudovati. Sploh poje cel zbor kakor velikanske izvrstno ubrane orgle. Njihov dirigent Sergej Jarov se naravnost igra z zborom, ki mu odgovarja kakor en sam instrument bodisi v veselih ali pa v žalostnih popevkih. Kjerkoli je nastopil ta zbor, je zapustil nepozabne utise. Poudarjamo, da je zbor Donskih kozakov pod vodstvom Sergeja Jarova prvič v Ljubljani. Koncert se vrši v ponedeljek, dne 3. junija ob 20 v unionski dvorani. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Počitniške kolonije za šolsko mladino se množijo od leta do leta. Največ skrbi povzroča prirediteljem pomanjkanje primernih ubikacij. Radi tega nedostanka se je odločilo društvo »Skrb za mladino«, da sežida v Aleksandrovem na otoku Krku počitniški dom za revno slovensko dečo. V korist stavbenemu skladu se vrši prihodnjo nedeljo na Kongresnem trgu velika tombola, ki nudi mnogo prekrasnih dobikov. Segajte pridno po tablicah in podpirajte društvo v njegovem plemenitem stremeljenju!

I. gasilno društvo Loke pri Zidanem mostu priredi 2. junija, t. j. v nedeljo ob 15 vrtno veselico na vrtu tov. M. Zupančiča. Ker je čisti dobiček namenjen za poravnavo dolga za novi gasilski dom, se tovariši in prijatelji gasilnega društva vabite k obilni udeležbi. Za dobro postrežbo preskrbljeno. ad Novo mesto. — — —

Poizvedovanja

Izgubila se je srebrna zapestna urica v sredo zvečer po Sv. Petri cesti, Zmajskem mostu in Poljanski cesti. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi na upravo »Slovenca«.

DIŠAVE SLON

nenju po malem, urejenem počitku. Jalen pa je ves doma in v domu odpočel. Za njih komaj sluti široki svet — morda še najbolj v znakah večnosti, ki presegajo tragiko njegove drobne domače istorije. Pesnika v tem krogu sta Jože Pogacnik in Vital Vodusek. Za Vodnikom? Ne, mimo njega. Kako si predstavljaš, duša, pesnika? Po vedal bom še latinski: poeta. Take rodijo stoletja in Slovence je Bog blagoslovil, da so jim pogнали veliki pesniki bolj nagosto kakor drugim narodom. Drobne Pogacnikove in Voduske stvarice so tople, simpatične, vendar... premalo je tvorne sile v njih in premalo poezije. — »Dom in svet« prosvetni del pa nudi čitatelju bogate pregledne, dobre ocene in ga uvaja z neusahljivim veseljem v delavnico umetnosti. Beležim: Pregledne sodobne ruske in češke književnosti; Debeljakov članek o Březini in odkritje ameriškega rojaka-slikarja Peruška. Po zaslugi dr. Stelctovi je likovna umetnost skrbno negovana in tudi izbor slik priča o večji in skrbni roki. Jože Plečnikove arhitekture so dragocene za nas, kakor bodo za znaname izvor ponosa.

Če se ne motim, je nekaj del baš Pregelj, da je potrebno ocenjevati pri nas, kar objavlja revije, ker premnogo takega gradiva, ki bi prav za prav šlo v knjige, nikoli v knjigi ne izide. No, ocenjevanje bi spadalo spet v revijo — in prav bi bilo tako. Zdi se mi pa mimo tega potrebno beležiti in z večjo pozornostjo zasledovati vsebino naših revij ter opozarjati čitatelje vedno in vedno iznova nanje iz razlogov, ki jih je navedel Pregelj. In sleherni zvezek »Doma in sveta« je takega oporila vreden. s. S.

Naša hagiografija

Zagreb, 30. maja.

Hrvatska hagiografija ni imela dosedaj ravno prvovrstnih del. Ta vrsta književnega dela, ki se zadnje čase posebno v Franciji neguje po prvih književnikih, pa tudi v Nemčiji, je bila žal pri nas pastorka: hagiografije so pisali ljudje z najboljšimi namerami, toda z zelo majhnim smislom za stil, psihologijo in književno polnost. Imamo sicer dovolj življenjepisov svetnikov, toda zelo malo jih je, ki bi mogli služiti za primer, kako se pišejo hagiografije za sedanjí svet. Povsem je manjkala psihološka verjetnost. Zato je razumljivo, da take hagiografije niso mogle močneje delovati na bravce, niti jih niso mogle postati priljubljeno čtivo. Ta problem ustvarjanja dobre hagiografije se pri nas vsiljuje že dolgo vrsto let. Posamezni ljudje, posebno laiki, so javno zahtevali, da se življenjepisi svetni-

kov izdelujejo z večjim smislom in večjo književno popolnostjo. Tako je pred par leti izval polemiko in nekoliko bojevitosti pri nekaterih pisateljih ha-giografij hrvatski književnik g. Anton Matasović.

Medtem je asketsko-mistična revija »Du-hovni život«, ki so jo pokrenili očete domini-kanci v Zagrebu, izdala pred dvema, tremi dnevi malo hagiografijo o blaženi L. m. d. Lamber-tini od gospe Stele Jurkić, hrvatske književnice. Gospa Jurkić, dovolj znana v naši javnosti radi svojih podrobnih psiholoških študij v svojih no-velah in v nedavno objavljenem romanu »Cipke«, je prenesla svoj baržunasti stil tudi v ta življenjepis mlade dominikanke, ki se je že v zgodnjih letih vsa posvetila eharištičnemu Kristusu. Poskušala je, in to z uspehom, da to mlado blaženko (1321—1333) približa sedanjim bralcem, posebno mladini. Njen stil je izbran; beseda močna in iskrena; fraza topla in zmerna, brez ekstaze, toda tudi brez nepo-trebnega hladnega analiziranja, iako da se ta življenjepis čita kot povest, dobro zgrajena tako stvar-no kot formalno. Njen soprog g. Gabriel Jurkić, hrvatski slikar, je knjigo ilustriral. V svojih inci-jalnih in ilustracijah je podal zelo ugoden dojem starine. Knjiga je, kar je zopet redkost pri naših hagiografskih spisih, zelo okusno opremljena, z na-slovnjo stranjo v barvah. Radi teh prednosti, kakor tudi radi neobičajno ugodne cene, jo najprirre-nejše priporočamo slovenski publiki, posebno mla-dini. Knjiga je pripravna kot dar za prvoobhajance. Naroča se pri oo. dominikancih, Zagreb, Maksimir, za ceno 8 Din.

France Kidrič: Zgodovina slovenskega slovstva

od začetkov do marčne revolucije. Razvoj, obseg in cena pismenstva, književnosti in literature. Prvi snopič. Izdala Slovenska Matica v Ljubljani 1929. — Kakšen korak naprej je napravilo naše slov-stveno zgodovinarstvo od prve »Zgodovine sloven-skega slovstva« profesorja dr. Karola Glaserja, ki jo je Slovenska Matica začela izdajati pred pet in dvajsetimi leti, preko Grafenauerjeve, do te najnovejše Kidričeve »Zgodovine slovenskega slov-stva«? Na kratko bi mogli reči, da je dr. Glaser nagromadil v svojem obširnem delu z obširno vredno marljivostjo vso stvarino in da v njem bi-stvenega skoro nič ne pogrešamo, da je Grafen-auer ogromno stvarino preglednejše in sistematič-nejše razvrstil, a Kidrič se lotiva kritične obde-lave, ocene in točnejše uvrstitve stvarine z zgo-dovinskega in s kritičnega stališča hkrati. Njegova »Zgodovina slovenskega slovstva«, katere prvi snopič je pravkar izšel, je sočnejša, zanimivejša in živahnija od prejšnjih dveh, ker so nam do-godki plastično, strnjeno predstavljani, tako da vidimo razne faze razvoja našega slovstva v jasni luči, verodostojno dognane in kolikor je pač člo-veku mogoče, objektivno ocenjene. Ocena je med mnogimi drugimi vrlinami Kidričevega dela naj-odličnejša njegova vrлина, kajti on je prvi, ki se je lega opravila poprijel za naše najstarejše slov-stvo. Zlasti reformacijska in protireformacijska doba sta našli v Kidriču ne le izvrstnega pozna-valca, temveč tudi temeljitelja in vestnega ocenj-telja. O tem velevažnem delu našega znanstva bo mogoče obširneje razpravljati, kadar bo čitatelju v celoti dostopno. Opombe in bibliografija bosta objavljeni na koncu drugega snopiča, tako da pri pregledovanju objavljenega zvezka ne moremo za-sledovati materialja, na katerega se pisatelj opira. Moramo pa ugotoviti, da Kidričeva »Zgodovina slovenskega slovstva« zlasti za naše vseučiliško dijaštvo pomembna publikacija in dragocena obog-atitev našega znanstvenega slovstva sploh, ki se od obstoja slovenske univerze posebno razve-se-ljivo množi z odličnimi deli. s. š.

Koncert orkestralnega društva

V sredo 29. t. m. je bil v Filharmoniji kon-cert Orkestralnega društva Glasbene Matice. Sode-lovali so gna. Dubrovska (harfa) od opere, kons. Rus, Šivic, Lipovšek, dirigiral je prof. kons. g. L. Škerjanc.

Na programu so bili E. Bossi-jevi Inter-mezzi Goldoniani, Mahlerjev Adagietto iz V. simfonije, Škerjancov Plesni motiv iz I. 1927. J. F. Rameau-ov Koncert za klavir in godalni orkester, Poulencova Rapsodie nègre in pa Saint-Saëns-ov Le carnaval des amuseur. — Program je imel v splošnem romantičen značaj. Bossi, znani mojster orgel, se je elektno poslužil stare forme, Mahler je v svoji čustveni skladbi po-kazal powagnerski stil, Škerjancova skladba gradi splošno metodo nad ostnatim basom, preide potem v akordiko, je prestejše forme in fantazijskega značaja. V drugem delu je zanimal rokokojski mojster Rameau s svojo kleno formo in zdravo, dis-ciplinirano invencijo. Poulencova Rapsodija v obli-ki nekake suite je eksotično-barvita stvar. Saint-Saëns-ov Zivalski karneval je vrsta impresionističnih predstav in humornih programskih domislekov. Za sodobno glasbo je dal ta program malo ali nič pobude. Mi danes ne čutimo več romantično.

Zelo hvalevredno je, da je letos v tej kon-certni suši naše Orkestralno društvo priredilo že svoj drugi koncert. Hvalevredno je pozhrtvalno delo in trud članov in dirigenta, ki pripravljajo tla našemu stalnemu domačemu orkestralnemu delu. Je tudi res da smo vse skladbe topot v Ljubljani prvič čuli, vendar bi bilo svetovati društvu, da nam ser-vira tudi še kaj sodobnega iz nemške in ruske lite-rature. Izvedba je bila tupa malo lesena, na ne-kih mestih bolj izpiljena (deloma Mahler, Bossi).

O dveh romanih G. Bernanosa

Veliki katoliški francoski pisatelj Berna-nos je pred leti vzbudil pozornost vsega sveta s svojim senzacionalnim romanom »Au Soleil du Satan«. Za tem svojim velikim delom je objavil še dva romana: »L'imposture« (Prevara) in »La joie« (Veselite), ki znova dokazujeta intenzivnost notra-njega doživljanja in fasciniročega upodabljanja Bernanosovega, ki ga na tem polju ne doseže nihče v svetovni literaturi.

Imenovana romana tvorita skupaj celoto, pri-kazujeta tragično usodo nedolžnega duhovnika, ki je glavna oseba. Gre za visoko nadarjenega, po-vsem inteligentnega in do skrajnosti kultiviranega duhovniškega učenjaka, cerkvenega zgodovinarja z internacionalnim slovesom (človek se nehoti spom-ni Duchesnea, Bremonda in Battifola), ki pride ne-nadoma do spoznanja, da ne veruje več. Pravza-prav ni izgubil vere, morda vsled zgodovinskih študij ali intelektualnih dvomov kakor Renan, tem-več opazi, da Boga sploh nikoli ni imel. Toda abbé Cénobre se je odločil, da obdrži vnanjo duhovni-ško obliko življenja — s tem postane njegovo živ-ljenje velika laž — sicer napol podzavestno. Kajti ekuša si sam v sebi dopovedati, da ne dela nikomur krivice. A Bog ga obišče, in v takem trenutku se izpove in izda skromnemu in priprostemu, a glo-boko vernemu starejšemu duhovniškemu prijatelju. Odslej naprej nima mirne vesti, četudi je na videz obračunal z upanjem in strahom — njegova blod-nja se mora končati in zrušiti. To se zgodi, ko sre-ča v življenju čistega, notranje močnega, naivno pobožnega mladega dekleta z mislično pogljobljeno

religioznostjo — Chantal, učenko onega medtem že umrlega svetniškega abbéja Chevanca. Ta ženska figura spada k najudovitejšim dekliskim tipom svetovne literature. Nasproti njeni neposrednosti je Cénobresova afektirana enakodušnost brez moči, nehoti in naravnost ji prizna svojo nevero. Oba, zastopnik hladnega razuma in zastopnica nereliek-tiranega verskega življenja sta sedaj na točki, ka-mor ju je postavila previdnost, preobrat je neizo-giben. Medtem ko se duhovnik brez vere še bori sam s seboj in s svojim Bogom, postane Chantal žrtev perverzega človeka. Ob njenem trupu se zruši življenje Cénobrea in njegove ustnice šepe-tajo zadnje besede: Pater noster; potem se pogrez-ne v blaznosti.

Gotovo je res, da je Bernanosovo ozračje težko, dejanje razburljivo in do skrajnosti pretres-ljivo. Za občutljivega človeka njegova dela niso. Poleg tega B. nagiba k ekstremnemu, bizarnemu in boleznemu. Versko omahljivim dušam Bernanos ne more biti vzor. A treba je vendarle seči preko tega in dometi globino take vrste del. Za označenim vnanjim dejanjem tiči mojstrsko razločevanje naj-bolj zamotanih dušnih pojavov. B. sega do dna verskemu življenju, delo je tako pesniško, dramati-sko oblikovano, da ga je mogel ustvariti le velik umetnik z globokim pogledom v življenje. Franco-ska javnost se dobro zaveda, kaj ima v Bernanosu, zlasti moderni katoličani so ponosni nanj. O prejš-njem romanu Bernanosovem »Au Soleil du Satan« je lani obširno poročal »Dom in Svet«.

Katoliška akcija. Članek dr. M. Slaviča v zadnjem »Času« (št. 7) je ravnokar Leonova dru-žba izdala v posebnem odtisu. Dobi se v Ljubljani pri Novi Založbi za ceno 6 Din. — Uprava Leo-nove družbe.

Slavische Rundschau, številka 5, maj 1929, prinaša na prvem mestu in esej o poslanstvu Oto-karja Březine, »izveličavca češke duše od tope v pamet omejene bornosti« in razpravo o filmski umetnosti sovjetske Unije. Pregled slovenskih li-terarnih pojavov prinaša oceno Zbrancega dela Fran-ceta Prešerna, ki sta ga priredila Pirjevec in Glo-nar. Referat (Mg.) pravi, da je to sijajno delo tako stvarno kakor tiskovno, v čemer ne zaostaja za najlepšimi nemškimi izdaji. Kulturna kronika se spominja Jakopičevega jubileja, Giusti pa po-roča o slovenski literaturi in umetnosti v Italiji. (Bevk, Pilon, Spacapan, Černigoj, Štefančič, Lah.)

Medved rjavček. 2-3. zvezek Mladinske knjižnice, je jako ljubka pripovedka, ki jo je na-pisal Franjo Roš, učitelj v Celju. S to povestjo je pisatelj resnično obogatil našo mladinsko li-teraturo. Pripovedovanje obenem miče otroško dušo obenem blaži in veseli. Cena je 18 Din in se dobi v tiskarni brata Rode in Martinčič v Celju ali pa v Jugoslovanski knjigarni.

Cerkveni Glasbenik št. 5-6. Uvodoma razprav-ljavlja J. Gržinčič o Sv. Tomažu Alvinškem in cerkveni glasbi. Razpravica je za zgodovinarja in estetika glasbe prav zelo zanimiva. A. Gröb-ming nadaljuje s svojo pevsko fiziologijo in fo-netiko in razpravlja topot v nastavku (zelo teme-ljito). — A. Pohar se spominja umrlega Franca Pirca, vnetega glasbenika in kulturnega delavca. — Fr. Ferjancič piše Staremu prijatelju v spomin, pok. nadoč. v Kropi M. Zarniku, ki je bil tudi or-ganist in pevovodja. G. kanonik se v prijetnem po-govarjanju spominja še trnovskega dekana Vesela, župnika Vrhovnika in prelata J. Rozmarna. — Skla-datelj Al. Mav poroča o cerkvenem ljudskem petju pri Sv. Jožehu nad Celjem. V. Šteska nadaljuje zgodovino ljubljanske glasbene šole (1816—1875). Sledi bogat kronikali, dopisni, oglasni del. Glas-bena priloga prinaša dr. A. Dolinarjev zbor »Knežja hči«, občutno skladbo s homofoničnim okvirjem in polifonskim zrnom. V. Vodopivec zbor »Mariji«, Brnobičovo skladbo za glas in orgle: »O Srce, lepše od neba« ter Premrlov Offertorium za praznik sv. Petra in Pavla (1909).

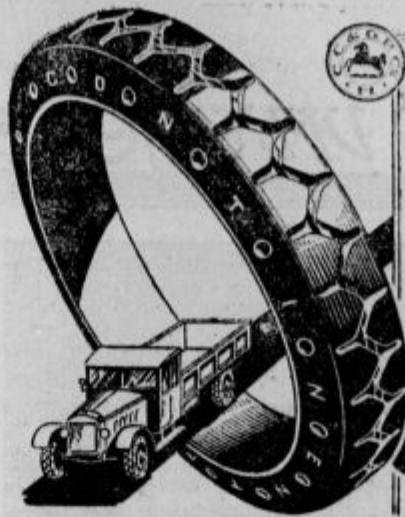
Nar. železničarsko glasbeno društvo »Sloga« praznuje letos svojo desetletnico. Izdalo je lično brošurico. Društvo ima godbo na pihala in pevski odtok in agilno deluje pod vodstvom dirigenta g. Heri Svetela, predsednika J. Pokorna in podpred-sednika ing. Leskovska. Knjižnica vsebuje malo kro-nike društva, poročilo V. obč. zbora in več posre-čenih reprodukcij po slikah društva, vodij in zaslu-ženih članov. K desetletnici čestitamo.

Sest novel H. Federerja. Pod naslovom »Unter südlichen Sonnen und Menschen« je izšla pri Gro-teju v Berlinu zbirka šestor novel velikega, žal že umrlega švicarskega pesnika in pisatelja. A. Feder-er za nas ni samo pomemben kot pesnik svoje do-movine in kot tolnac švicarskega, F. je tudi neprekosl-jiv mojster v slikanju in podajanju bogastva in lepote pestrega italijanskega ljudskega življenja. Vsa ro-mantika italijanskega gorvoja zaživi v številnih vi-riantah in nijansah v njegovih umetnih. Povesti »Der rote Zauber des Maestro Giorgio«, ki se je zapisal vragu, groteskno nagajiva črtica o divjem lovcu Augusto Sarti spadata k biserom te zbirke, ki tudi po ostalih spisih prodira v globino ter po-daja iskrene motive priproste italijanskega ljud-stva. Dogodivščine so hudo originalne ter res veren kos življenja, ki se razvija pod žarkim južnim solncem.

IVAN PREGELJ: Zbranih spisov 1. zvezek. Šte-fan Golja in Njegovi. Tol-minske novele. Prvak sloven-skih pisateljev nam je v Stefanu Golji podal edinstveno sliko trplje-nja našega naroda v časih grajčin-ske mogočnosti, ovekovčeli sloven-skega duhovnika tistega časa, ki dá življenje za svoje ovčice, in preple-tel krepko stavbo svojega nedosež-nega romana s tragedijo lepe Tol-minke, ki v svoji nežni izvedbi ni-ma sebi enake — Tolminske novele vsebujejo med drugim originalni, že splošno zasloveli pridigi na Pust in »Pulver und Blei« ter bis-er naše novelistike: »Gospoda Matije« zadnji gost. (Cena broš. 45, vez. 60 Din.)

Zbranih spisov 2. zvezek. Bo-govec Jernej. — Balade v prozi. V strašni borbi mase z du-hom nam pisatelj tu predločuje pre-dikanta, ki je zadnji propovedova-telj luteranstva na Slovenskem. Z besedo, izostreno do zadnje izrazne močnosti, se dviga v »Bogovcu« pred nami ona divje strastna doba, skozi katero seva v vsej svoji trpi lepoti slovenska zemlja, ki je nepremag-ljiva. — Balade v prozi so mojstro-vine, ki se bodo čitale kot vzor slo-venskega jezika in zrcalo slovenske duše. (Cena broš. 45, vez. 60 Din.)

Dobi se v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani.

Odlični blažilci

In štedljiva poraba gumija sta znaka Conti-nental-elastičnih obročev. To so najbolj pri-merni obroči za transport težkih tovorov na slabih cestah. Ročnikov profil zajamčuje vozu varnost tudi na vlažnem potu.

Continental

Gospodarstvo

Zahteve hmeljarjev

Na običnem zboru Hmeljarskega društva za Slovenijo dne 26. t. m., o katerega poteku smo že poročali, so bile sprejete tudi sledeče resolucije:

Ker se nahaja naše hmeljarstvo v veliki krizi in ker so izgledi za njegovo bodočnost zelo mračni — skoroda obupni, smatra današnji glavni občni zbor Hmeljarskega društva za Slovenijo kot pri-merno in potrebno izjaviti:

1. Neobhodno potrebna je omejitev hmel-jskih nasadov. Izginejo naj vsi stari, pešajoči na-sadi in vsi oni, ki dajejo blago, ki v bodoče ne bo našlo kupca. Ministrstvo poljoprivrede i voda naj potom svojih organov pouči kmetovalce cele drža-ve o dejanskem položaju svetovnega hmeljarstva in naj nujno priporoča opustitev vseh nasadov, ki dajejo slabo blago.

2. Potrebno je strokovno se izvršujoče pob-iranje hmeljskih škodljivcev. Za to je potrebno stal. nadzorovanja hmelj, nasadov po strokovnjaku, ka-terega naj bi nastavila in vzdrževala obl. uprava in država. Naloga tega strokovnjaka bi bila, da ugotovi in priporoča sredstva in način obrambe zoper hmeljske škodljivce in bolezn.

3. V interesu produkcije je, da se hmeljska trgovina čim bolj olajša, da se gre domači in tudi tuji trgovini na roko in tako ne odbija, nego pri-vabi čim več tujih kupcev.

4. Odpravi se naj uverjenje pri izvozu hmelja, ker ovira izvoz, oškoduje produkcijo, koristi pa edino le bankam.

5. Ker naša pivovarniška industrija v na-sprotju s češko in nemško, ki podpirate svoje na-rodno hmeljarstvo, domači hmelj po večini pre-zira, ne nasprotuje hmeljarji stremljenju čeških in nemških pivovaren po olajšanju uvoza piva v našo državo in sicer pod pogojem (funktim), da dovolijo te države našemu hmelju primerne ugod-nosti pri uvozu.

6. Ministrstvo trgovine se naproša, da čim-prej izda zakon, ki bo preprečeval predprodajo kmetijskih pridelkov, zlasti hmelja.

Naši naravni mineralni vrelci

Prej. mesec so se na poziv »Saveza kupališča, lječilišča i mineralnih vrela« v Zagrebu sestali last-niki in zastopniki naravnih mineralnih vrelcev naše Kraljevine, da se posvetujejo o korakih, katere jim je treba storiti, da se omeji produkcija umetnih mi-neralnih vod v naši državi.

Po pozdravu predsednika Saveza, msgr. dr. Radičevića, je dr. Šter, ravnatelj zdravilišča Rogška Slatina in načelnik sekcije za mineralne vrelce, opi-sal najprej splošni položaj, ki je nastal vsled vedno večjega razmahla produkcije umetnih mineralnih vod in nevarnosti, ki obstojajo vsled tega tako za naše narodno gospodarstvo kot za zdravje našega naroda.

Kljub temu, da so učenjaki in strokovnjaki na tem polju v svojih razpravah ponovno ugotovili, da umetna mineralna voda nikdar ne more nadomesti ti v zdravljenju kakoršnihkoli bolezni naravne mi-neralne vode, nasprotno, da more človeškemu zdravju preje škodovati, ker se vrši produkcija brez vsake kontrole tako glede kemikalij, ki se v te vrste vpo-rablja, kakor glede čistote pri produkciji, se je konsum v škodo naravnim mineralnim vodam v zad-njih časih neverjetno dvignil. Ta konsum se je po-spešil v glavnem vsled načina propagande od strani teh novih fabrikantov, ki svojo reklamo vodijo tako spretno, da konsument ne more vedeti, ali kupuje umetno ali naravno mineralno vodo.

Lastniki mineralnih vrelcev, kakor tudi država, za katero pomenijo mineralni vrelci največje narav-no bogastvo, vsled tega ne smejo več mirno gledati, kako se uničuje to narodno premoženje. Voda, ka-teru nam pošilja brezplačno narava sama, bo tekla brez koristi za gospodarstvo in zdravje naroda zopet nazaj v zemljo, med tem, ko se bodo iz ino-zemstva uvažale za drag denar kemikalije za proiz-vajanje mnogo manj ali ničvrednega nadomestila za naše naravne mineralne vode. Produkcija umetnih mineralnih voda naj se vsled tega, kot se je to sto-rilo že v drugih državah, postavi vsaj na zakonito podlago, če se že ne more zabraniti. Ne gre, da bi se izdajala dovoljenja brez premisleka in brez iz-bire in da bi se produkcija smela vršiti brez vsake kontrole.

Po teh izjavljanjih so posamezni zborovalci iz-razili svoje mnenje glede postopanja v odvrnitve teh nevarnosti, ki ogroža naše narodno gospodar-stvo ter so sklenili resolucijo, ki obsega vse po-trebne predloge na resortna ministrstva.

BILANCA IN POSLOVNA POROČILA

Portland cementna tovarna d. d. na Dovjem izkazuje pri kapitalu in meicah 2.5 (0.5) milj. Din za leto 1928 še 0.19 milj. Din izgube, izguba prejš-njih let pa znaša 1.19 milj. Din. Investicije so bilan-sirane z 2.4 (0.9), zaloge z 1.2 (0.4), dolžniki pa z 0.6 (0.4) milj. Din. Edini dohodek je lani prišel od prodaje starega železja. — Croatia, tovarnica portland cementa, d. d., Podused-Zagreb. Pri kapi-talu 7 (7) in upnikih 4.1 (2.9) milj. znaša čisti dobi-ček za 1928 s prenosom 1.6 (1.3) milj. Din.

Premogokopna družba Belokrajina v Črnom-lju. Izvedba konkurza te tvrdke je preložena v Ljubljano. Nov prvi zbor upnikov se vrši 6. junija, ugotoviteni narok pa 27. junija.

Občni zbori. Prometna banka 15. junija ob 15; bilanca za 1928 izkazuje 0.86 (0.37) milj. Din čistega dobička in bo prodlagana ponovno 5%na dividenda. Sklepalo se bo tudi o podaljšanju po-oblastila upravnemu svetu za zvišanje kapitala od 5 na 7.5 milj.; Dolenjske železnice d. d. 19. junija ob 11 v družbeni pisarni, Gradišče 7-1.

Odpravljen je konkurs o imovini Viljema Go-loba, trgovca v Ljubljani, ker ni kritja za stroške postopanja.

Borza

Dne 31. maja 1929.

DENAR

Na deviznem tržišču sta se danes uvrstila tečaja Berlina in Prage, drugi tečaji so ostali ne-izpremenjeni. Promet je bil srednji, največ je bilo zaključeno deviz Curih in Berlin. Privatno blago je bilo zaključeno v devizah Newyork in Trst, do-čim je v devizah Berlin, Dunaj, London, Praga in Curih intervenirala Narodna banka.

Zagreb. Amsterdam 2285.50—2291.50, Berlin 1356.25—1359.25, Budimpešta 991—994, Trst 296.80 do 298.80, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 798.06 do 801.06, London 275.74—276.54, Newyork 56.705 do 56.905, Pariz 221.58—223.58, Praga 168.23—169.03.

Curih. Belgrad 9.125, Berlin 123.84, Budimpe-šta 90.52, Bukarest 3.08, Dunaj 72.97, Madrid 72.90, London 25.19125, Newyork 519.50, Pariz 20.31, Pra-ga 15.38125, Sofija 3.755, Trst 27.1875, Varšava 58.275.

Dinar notira: na Dunaju (deviza) 12.5075, v Londonu, Newyorku in Pragi neizpremenjeno.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

31. maja 1929.

	popraš.	pon.	srednji	sr. 29. V.
Amsterdam	—	2288.75	—	2288.50
Berlin	1356.25	1359.25	1357.75	1357.25
Bruselj	—	790.90	—	—
Budimpešta	—	992.50	—	—
Curih	1094.40	1097.40	1095.90	1095.90
Dunaj	798.06	801.06	799.56	799.56
London	275.74	276.59	276.14	—
Newyork	56.71	56.91	56.81	—
Pariz	—	222.58	—	—
Praga	168.23	169.03	168.63	168.60
Trst	296.80	298.80	297.80	—

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 123 den., Prastedion 850 den., Krod. zavod 170 d., Vevče 126 den., Ruše 230—240, Stavbna 50 den., Šešir 105 den.

Zagreb. Drž. pa.: vojna škoda ar. 402—403, kasa 401—403, termini: 6. 402.50—405, 7. 406 do 409, 12. 423—426, 7 odst. invest. pos. 85—86 (86), agrari 50.75—51.50, Bančni pap.: Hipo 200—208 (202), Poljo 15.50—16, Hrv. 50, Kred. 93—94, Juzo 83—84, Lj. Kr. 123 den., Medjun. 55.50 den., Nar. 7700—7800, Prasted. 850—855, Srpska 150—152, Zem. 140—144 (143, 144), Ind. pap.: Guttman 200 do 210, Slavonja 187.50—195, Slaveks 102—100, Danica 130—140, Osj. ljev. 175—185, Brod. vag. 145 Union 170—180, Isis 22 Ragusea 515, Trbovlje 465 do 470, Vevče 126, Nar. sum. 30 bl., Piv. Sar. 215 bl.

Dunaj. Don. sav. jadr. 81.50, Wiener Bankve-rein 22.20, Bodencredit 100.20, Creditanstalt 53.20, Escomptes. 21.50, Zivno 105.20, Union 24.80, Aus-siger Chemische 242.60, Guttman 23.25, Mundus 186.50, Alpine 42.05, Trboveljska 59.10, Leykam 7, Riha Murany 113.50.

Les

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno: 3 va-goni tramov in 8 vag. neobrobjenih bukovih plo-hov, skupaj 11 vagonov. Tendencia mirna.

Eksektivni nakup: 12 m³ hrastovih podnie I. V. 2.80 m 53 mm 18—28 cm fko Tržič, prompt 1400.

Žito

Cez praznik se položaj na žitnem trgu ni znatno izpremenil. Danes dopoldne pa je celo iz-gledalo, da se bo nekoliko izboljšal, kajti tendencia na ameriških tržiščih se je ustalila. Gornjebačka pšenica velja 257 do 210 nakl. postaja, korusa 215, bačka in sremenska postaja. — Ječmen baranjski 69-70 kg po 240. Za pšenične in mlevske izdelke se je položaj nekoliko poslabšal. Tendencia je ostala mlačna.

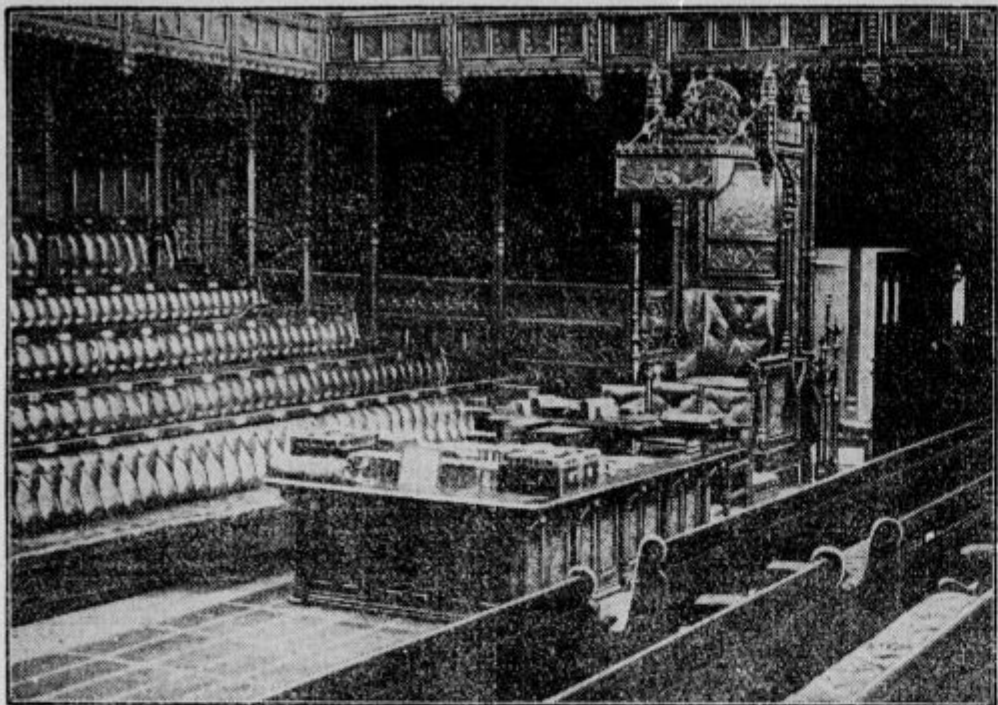
V Ljubljani so notacije neizpremenjene. Sombor. Pšenica bačka, potiska, sremenska, sla-vonska 202.50—207.50, ban. železnica in Begej šlep 200—205, ječmen 64-65 kg 205—210, 67-68 kg 220 do 225, 69-70 kg 235—240; ovse bački, sremški in slavonski 190—200; korusa bačka in sremenska 210 do 215, junij 212.50—217.50; moka bačka št. 0 310 do 320, št. 2 290—300, št. 5 275—285, št. 6 255 do 265, št. 7 245—255, št. 8 185—195; fižol bački ori-ginal 1000—1020, izbrani 1050—1100, mešani 640 do 660, otrobi pšenični bački 150—160. Tendencia mlačna. Promet 263 vagonov.

Budimpešta. Tendencia slaba. Pšenica: oktober 22.42—21.92, zaklj. 21.92—21.90, marec 24.16 do 23.65, zaklj. 23.65—23.68, Rž: oktober 18—17.34, zaklj. 17.34—17.35, marec 18.46—18.87, zaklj. 18.87 do 18.80. Korusa: julij 22.90—22.55, zaklj. 22.55 do 22.58.

Živina

Na mariborski svinski sejem 31. maja je bilo pripravljenih 284 svinj; cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 100—125 Din, 7—9 tednov stari 225—250, 3—4 mesec stari 380—450, 5—7 mesec stari 500—550, 8—10 mesec stari 600—780, 1 leto stari 1000—1200 1 kg žive teže 10—12.50, 1 kg mrtve teže 16—17 Din. Prodalo se je 275 konadov.

Sveta življenje in vrvenje

Sejna dvorana angleškega parlamenta.

Letalec Cobham prerokuje...

Sir Alan I. Cobham, sloviti angleški letalec, je pred kratkim objavil svoje mnenje o razvoju letalstva v prihodnjih 50 letih. Takole prerokuje:

V petdeset letih bo imelo letalo čisto drugačno lice nego danes. Tako bo n. pr. trup popolnoma izginil. Razpetina bo znašala 90 do 100 metrov. Potniki, blago, stroji, kurivo in moštvo bodo imeli svoj prostor v nosilnih ploskvah, ki jih bo imelo letalo po troje. Prostori bodo urejeni približno tako, kakor na sedanjih potniških parnikih.

Bodoče letalo bo imelo po več motorjev, in to po vsej priliki Dieselnovih. Motorji bodo razvijali skupno približno 10.000 konjskih sil. Istotako bo imelo letalo po več propelerjev, ki bodo pa nameščeni tako, da bo mogel en motor goniti več propelerjev istočasno. Motorji ne bodo vedno vsi v obratu, ampak po zahtevi prometa in okoliščin. Sicer pa mislim, da se bo nekoč gonilna sila za letala prenašala po brezžičnem potu z zemlje, tako da bodo mogli motorji popolnoma izostati.

Zračnega potnika sedaj najbolj moti strašen ropot, ki ga povzročajo sedanji stroji. Že se delajo poizkusi z »neslišnimi« aparati. Bodoče letalo bo tudi v tem pogledu doseglo veliko popolnost. Menim, da bo novo letalo

preletelo približno po 250 milj na uro, da bo najmanj 50 ton težko in da bo moglo prenašati istočasno do 125 potnikov. L. 1979. bo večina težav z elementi premaganih in preoceanjski poleti bodo spadali med vsakdanjosti.

Brezžično krmarenje je že na potu in pilot bo mogel v bodoče leteti »slepo« ter se popolnoma prepustiti svojemu brezžičnemu zvezniku. Bodočih velikih letal pilot sam sploh ne bo mogel več oskrbovati, kakor danes ne more krmar oskrbovati parnika. Velika letala bodo mogla leteti po 1000 milj brez pristanka in vso zemljo bo obdajala gosta mreža zračnih zvez. Ljudje bodo preživljali svoje počitnice v Egiptu, Indiji, Avstraliji ali Južni Afriki kakor danes v Švici ali na morški obali. Nad velikimi železniškimi križišči se bodo razpenjale ogromne strehe kot pristajališča za letala.

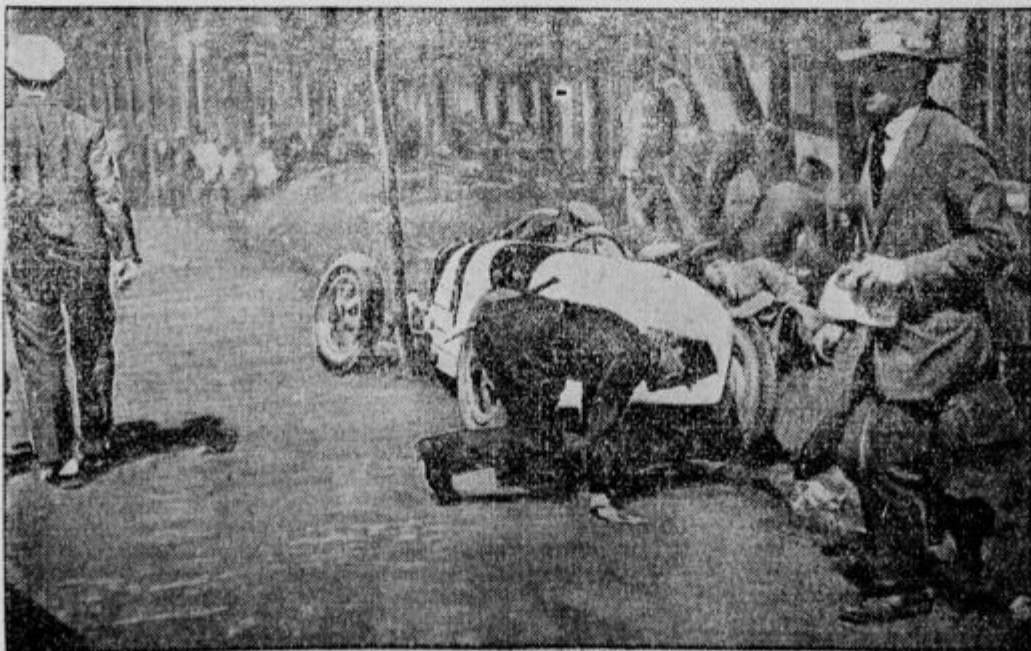
V 50 letih bo postalo letalo glavno prometno sredstvo, kakor je danes avtomobil; majhna zasebna letala bodo enako priljubljena in 14letni otroci bodo letali po zraku, kakor se danes vozijo s kolesom. Sedaj smo šele na pragu letalskega razvoja...

Kdor bo živel, bo videl.

polovi letno po 3-4 milijone škorcev in ptic pevk. Nad sto delavk skubi mrtve ptice; perje gre na Francosko, kjer ga predelajo v modne svrhe, meso pa nasole in razpošiljajo deloma v Francijo deloma pa v tiste dele Španije, preko katerih ne vodi pot ptic selivk. Takih podjetij je na Španskem zelo veliko. Tudi velike živali v vročem pasu hitro izginjajo. Tako n. pr. slon v Afriki, ki ga zaradi slonove kosti tudi domačini neusmiljeno zalezujejo. Mnogokrat zažgo gozd, v katerem se nahaja čreda slonov, na več straneh, tako da živali ne morejo uiti; tako poginejo posebno samice in mladiči, zarod izginja.

Kakšen je povprečen človek

Ameriški dušeslovec Harry Holingsworth, profesor na univerzi v Kolumbiji, je zbral ogromen statistični material ter napravil iz njega definicijo povprečnega človeka. Gradivo so mu dale na razpolago zavarovalnice na življenje, razni statistični uradi, policijske oblasti in šole od osnovnih razredov tja do univerze.

Avtomobil zavozil med gledalce. Te dni so se pri Lückendorfu v Nemčiji vrsile gorske avtomobilske tekme, katere je gledalo okoli 40.000 ljudi. Češki avtomobilist Mahla je po nesrečnem naključju z vso silo zavozil med gledalce. Dve osebi sta bili takoj mrtvi, 14 pa težko ranjenih; Mahla sam je bil težko, a ne smrtno ranjen.

Na podlagi teh podatkov je profesor dognal, da umre povprečen človek v trinajstdesetem letu življenja. Jedva tretjina ljudi preživi to starostno mejo. Povprečen človek je okrog 65 kilogramov težak, 67 palcev visok, njegovi možgani tehtajo 1300 gramov. S to težo možganov se pa ne more posebno ponašati, kajti znano je, da niso redki ljudje, katerih možgani tehtajo do 2000 gramov. Srce povprečnega človeka udari 70 krat na minuto. Njegovo besedišče šteje 7500 izrazov. Povprečnik zelo težko pojmuje razliko med revolucijo in evolucijo. Na inteligentna vprašanja odgovarja zelo počasi. Če mu našteješ osem števil, jih utegne sedem komaj ponoviti. Zadnjo pozabi.

Povprečnik hodi osem let v šolo, pride iz nje slabo podkovan, ne zna ne zemljepisja, ne zgodovine in naravoslovja. Čeprav uživa vse državljanske pravice, mu je ureditev države neznan stvar in deveta briga. Jezik obvlada samo eden in še tega površno. Vse svoje življenje ne razširi obzorja, se tudi ne izobražuje, ostane pač dober zidar, krojač ali uradnik, toda ne preskoči svojega očeta. Ženi se navadno zgodaj in ima 3 do 5 otrok. Čestokrat so njegovi nazori glupi. In da je slika njegova povprečnosti še popolnejša, je prepričan o svoji zdravi pameti, čeprav se njegovo življenje vrti največ okrog osebnih vprašanj in okoli vremena.

Vojvodska hči prodajalka

Lady Doria Hope, 20-letna hči bogatega vojvode newcastleskega, je že od nekaj gojila željo, da bi se sama preživela. Obisk, ki ga je napravila v Združene države v Ameriki, je izrabila, da izpelje svoj načrt. Sprejela je službo prodajalke v neki veliki newyorški trgovini. Ta posel ji je tako ugajal, da je pri priseljevalnem uradu prosila za podaljšanje bivanja. Pa tudi njeni delodajalci so bili z njo tako zadovoljni, da so ji zvišali tedensko plačo od 25 na 30 dolarjev. Lady Doria je zelo spretno varovala svoj inkognito, da je niso nadlegovali radovedni in senzacijski lačni časniški poročevalci. Nekega dne

172 1/2 ure v zraku. Ameriški pilot Kelly je skupno s svojim rojakom Robinsonom plul z letalom neprertrgoma 172 ur in 32 minut in s tem postavil nov svetovni rekord.

so se pa njene lepe sanje, da se neodvisna in svobodna z lastnim delom preživi, žalostno končale. Nek znanec iz Washingtona, ki je slučajno prišel v trgovino, je začuden obstal in jo pozdravil: »Dobro jutro, lady Doria!« S tem je bila igra izgubljena in prodajalka, ki je takoj postala središče javne radovednosti, je zapustila službo. Sedaj prebiva v hiši neke dame, ki pripada washingtonskemu diplomatskim krogom. Vojvoda, ki pozna svojo hčerko, se ni prav nič čudil, ampak se je srčno smejal, ko je zvedel, kaj je napravila hčerka. On je lastnik znanega Hope-dijamanta, o katerem je razširjena vraža, da je že skozi 300 let vsem svojim lastnikom prinesel nesrečo.

Jacques Seydoux, dolgoletni sodelavec Brianda, je 26. maja v starosti 59 let nenadoma umrl. Seydoux je leta 1926 iz zdravstvenih razlogov odstopil kot politični direktor v francoskem zun. ministrstvu.

Mučna zamenjava v bolnišnici

V bolnišnici v Amershamu bi morali operirati nekega bolnika. Vse je bilo pripravljeno in bolnik je že ležal na operacijski mizi. Bil je že narkotiziran. Kirurg je vzel nož v roko, preden pa je začel rezati, je slučajno še enkrat pogledal bolnika v obraz. Začudil se je, odložil nož, si natančneje ogledal moža in vzkliznil: »Za božjo voljo, to vendar ni bolnik, katerega bi moral operirati. Kmalu bi začel rezati moža, ki sploh ni potreben operacije.« Hitro so odnesli moža, ki je še vedno ležal v narkozi, iz operacijske sobe. Poizvedbe so dognale, da so se bolniške strežnice zmotile in prinesle v operacijsko sobo napačnega bolnika.

Letalo ga rešilo smrti

V Chathamu na Angleškem je nekega prebivalca pičil gad na roko. Ubil je kačo in izsesal rano; kljub temu pa mu je že čez pol ure roka močno zatekla. Poslali so ga v bližnjo bolnišnico, kjer pa je zdravnik izjavil, da ga more rešiti edino-le serum proti kačjemu piku. Telefonirali so v London, kjer so pa zvedeli, da na celm Angleškem nimajo potrebnega seruma. Nato so brzojavili na Pasteurjev zavod v Parizu in ga prosili, naj nemudoma z letalom pošlje serum. Prošnji so takoj ugodili, serum je prišel z zračno pošto, injekcije so bile takoj izvršene in nekaj ur nato je bil bolnik izven nevarnosti.

Po vonju ga je spoznal

Neki Spanec, Rochequez po imenu, je sedel v neki newyorški restavraciji pri obedu, ko je k njegovi mizi prisedel nepoznan rojak. Začela sta se pomenkovati in kmalu sta se znašla v prav prirčnem pogovoru. Ki je Rochequez s svojim obedom že skoro gotov, je neznanec — predstavil se je za Martinez — skrivnostno segel v žep in privlekel na dan steklenico lesketajočega se vina, ki je v deželi prohibicije še mnogo bolj vabljivo kakor pod vročim španskim solncem. Rochequez si ga ni dal dvakrat ponuditi; toda jedva je dvignil čašo do ust, je kakor brezumen planil na noge in stekel na ulico.

Kaj se je zgodilo? Rochequez je pograbil prvega stražnika, ki ga je srečal, in ga s silo odvedel v restavracijo.

»Nekdo je vlomil v mojo klet,« je med potoma razlagal Rochequez stražniku. Slučajno sem tatu odkril: tu v restavraciji sedi. — »A kako ste ga pogodili, se je začudil stražnik. — »Po duhu.«

Martinez je bil aretiran. Našli so pri njem ne samo vino, nego tudi Rochequezovo uro in razne njegove dragotine. Rochequeza so pa oblasti prosile, naj postavi svoje vohalne zmožnosti v službo prohibicije, kar je pa Spanec odklonil.

Velika pravda radi plagiat

Ameriška pisateljica romanov miss George Lewis toži znanega dramatika Evg. O'Neill-a na odškodnino 350.000 dolarjev zaradi plagiat. Pisateljica trdi, da je O'Neill za svojo gledališko igr »Čudna medigra«, ki je doslej v Newyorcu ogromen uspeh, uporabil njen roman »Tempelj Pallas Athene«, objavljen pred petimi leti. Pisateljica je bila svoj roman sama ponudila v dramatisacijo Guild gledališču v Newyorcu in v enak namen govorila z O'Neillom. A takrat so njeno ponudbo odklonili. Dve leti nato je pa izšla O'Neillova »Čudna medigra«, ki prinaša cela poglavja iz njene romana, tako dejanje kakor značaje. Proces vzbuja v Ameriki splošno pozornost.

Smešnice

»Gospa Mlinarjeva je vprašala po Vas, ko Vas ni bilo doma, gospa.«

»Tako Mlinarjeva? Hvala Bogu, da me ni bilo doma.«

»Enako je rekla tudi gospa Mlinarjeva.«

*

»Vsi moške so idijoti,« pravi gospa Klemševa.

»Vsi ne,« odgovori gospod Klemš, »nekateri so samci.«

Francoski gostje v »Zeppelinu«. Francoski mornariški častniki, kapetan Kahn, Pecquer in Loysel, katere je dr. Eckener v zahvalo za francosko pomoč povabil na povratno vožnjo »Zeppelina« v Nemčijo.

Kako ginejo živali

Civilizacija je sovražnica narave; pred njo se umikajo živali in rastline in polagoma izumirajo. Štorklja n. pr. je bila v velikem delu srednje Evrope ljuba gostinja kmetijskih domov podobno kakor lastavica a sedaj postaja vedno redkejša prikazen; število zasedenih gnezd se je v zadnjih 20 letih znižalo za 50 do 70 odstotkov; ponekod pa so štorklje sploh popolnoma izostale. Vzrok temu je izsuševanje močvirij, ki so predpogoj za prehrano štorkelj. Mnogo štorkelj pogine na električnih napeljavah; toda glavni vzrok izumiranja štorkelj so njihova južno-afriška prezimovališča. Tamkaj zatirajo kobilice, ki so glavna hrana štorkelj, z arzenikom; štorklje požro s kobilicami mnogo strupa in v tisočih poginjanjo. — Orli so bili še do nedavne dobe kras skandinavskih pečin — drugod v Evropi so bili že večinoma izginili. Danes je na Švedskem komaj še 30 parov planinskih in 15 parov pomorskih orlov, katerih gnezdišča so zaščiteni; na Norveškem bodo lovci orle kmalu docela iztrebili (ustrelili so jih 1924. l. 429, naslednje leto pa 330). — Na Španskem in v Italiji polove spomladi in jeseni na milijone ptic-selivk. Tako je v Valenciji veliko podjetje, ki

Radio

VELIKI NAČRTI V SOVJETSKI RUSIJI.

Ruska vlada pripravlja velike načrte za ozirom na radio. V zvezi s tem je sklenil »Trust«
za slabi tok v Leningradu, ki je dobavil vse od-
datne postaje in tudi največji del v Rusiji se naha-
jajočih sprejemnih aparatov, z »Radio Corporation
of America«
dobavno pogodbo za radijski material
v vrednosti 600.000 dolarjev.

Kot prvi del te pogodbe je postavila General
Electric Co. usmerjevalca, ki prekaša vse doseda-
nje in katerega načrti so delo največjega ruskega
radijskega tehnika, profesorja Bonča Brujeviča v
Nižnem Novgorodu. Aparat sestoji iz 18 usmerje-
valnih elektronov. Ki naj dajo istosmerni tok za
oddajno postajo. Usmerjevalec daje 700 KW in pre-
nese 15.000 voltov. Namenjen je za največjo radijs-
ko oddajno postajo sveta, ki jo bodo postavili v
Moskvi ali v okolici Nižnjega Novgoroda.

NAČRTI ZA RADIO V GRČIJI.

Kakor nam sporočajo, je izdelala grška pošta
na upravo skupno s finančno upravo načrte za na-
bavo nekaj radijskih zvez. Za obrežni promet naj
bi se postavilo 4 postaje: ena v Atiki z 1,5 KW
energije za promet z ladjanj v Egejskem morju v
okrožju 400 km, dalje ena na Kreti za severni del
Egejskega morja in končno ena na otoku Zante
s 3 KW energije in radijem 500 km za ladje v Jon-
skem in azijskem morju. V notranjščini se bodo
postavile tri postaje s po 3 KW energije in sicer
v Atenah, Chiosu in Kreti. Te tri postaje bodo ve-
zale kopno s polotokom in Kreto. Doselej je imela
tam »Eastern Telegraph Co.«
drago kabelsko zvezo.
Tarifi so bili še enkrat višji nego za navadne
brzojavke. Sedaj bo možno uvesti brzojavno službo
pe Grčiji z državnimi napravami. Gradnjo bodo
oddali inozemskim podjetjem.

Na Angleškem je do sedaj okoli 19.000 bol-
niških postelj, ki so opremljene tudi s slušalkami,
ki so v zvezi z radioaparati. Nad 9000 pa je slep-
cev, ki imajo radioaparate, so pa oproščeni vsakr-
nih pristojbin.

Moderna slavlja. Ob priliki rojstnega dne dan-
skega direktorja neke londonske družbe se je vrši-
la tako v Londonu, kakor v Kjbenhavnu družabna
slovesnost. V hotelu Rembrandt v Londonu in v
Hotelu d'Angleterre v Kjbenhavnu se je vršil
istočasno slavnostni obed in nagovore ob tej pri-
liki je bilo čuti iz zvočnikov, priklapljenih na tele-
fonsko omrežje, v obeh mestih. Ta zamisel sama
na sebi ni nova, vendar odpira nove možnosti.

Radijska univerza. Ministrstvo prosvete in
»Federal Radio Commission«
v Ameriki priprav-
ljata skupno z zvezo ameriških radijskih družb
konferenco o možnosti ustanovitve radijske uni-
verze. Konferenca naj bi se vršila v kratkem.

Policijski in radio. Policijski v Detroitu (Združe-
ne države) se je tekom zadnjih 13 mesecev posre-
čilo 605 aretacij s pomočjo brezžičnih telefonskih
postaj, ki jih ima vdelane v svojih 8 izvidniških
avtomobilih. Nekaj aretacij so mogli izvršiti že
30 minut po izdaji zapornega povelja.

Svetovni gramofonski trust. Iz Londona poro-
čajo, da vodi Columbia Gramophone Co. s »His
Masters Voices«
pogajanja v svrhu fuzije. Nastal bi na ta način nov velikanski trust v gramofonski
industriji s kapitalom 5-8 milijonov funtov šter-
lingov.

Programi Radio-Ljubljana:

Sobota, 1. junija: 12.30 Reprodukcijska glasba.
— 13.30 Časovna napoved, borbena poročila in reprodu-
cirana glasba. — 17.30 Koncert Radio-orkestra: Ro-
sey: Kralj Karneval, Waldteufel: Car siren, Gou-
nod: Fantazija iz opere Faust. Vmesne svede poje
zbor Mestne ženske realne gimnazije. Odgovor:
Ob potoku, Ferjančič: 3 venček narodnih, Dr. Do-

linar: Slovenija, narodne. — 18.30 O sportu, dr. Sara-
bon. — 18.30 Nemščina, gospa dr. Piskernik. —
19.30 Zgodovina Slovencev, prof. Kranjec. — 19.30 De-
lavška ura. — 20.30 Koncert Radio-orkestra: Weber:
Euryanthe, Čajkovskij: Andante iz pete simf. —
20.30 Prenos zagrebškega programa. — 22.30 Časovna
napoved in dnevna poročila.

Nedelja, 2. junija: 10.15 O pomenu Rdečega
križa predava pred. nadz. obl. odbora Rdečega
križa g. Skalar. — 10.30 Delo v vinogradu, zatira-
nje škodljivcev, g. Kafol. — 11.00 Koncert Radio-
orkestra: Translatour: Automobilmarš, Lehar: Ci-
ganska ljubav. Lincke: Berlinsko ozračje. Kalman:
Čaršna kraljica. — 15.00 Časovna napoved. Pri-
ljubljeni komisar, izvajajo člani nar. gledališča. Re-
produkcijska glasba. — 16.00 Miran Jarc: »Razboj-
nik Moroz«, lutkovna burka v 1 delu, po motivu
Milčinskega »Tolovaja Mataja«
v ribniškem nareč-
ju (prenos iz velesejске razstave mošč. šol). —
17.00 Koncert Radio-orkestra: Wagner: Bosanci
pridejo. Ziehrer: Smejem se. Fetras: Od odra do
odra. Filenberger: Godna kovačnica. Siede: Pod-
oknica kresničice. — 20.00 Koncert kvarteta Glas-
bene Matice (gg. Pelan, Pečenok, Završan, Skalar):
1. Vjekoslav Klaič: Svrčanje. 2. E. Adamič: Proš-
nja. 3. Gjuro Eisenhuth: Tebe zlato ja te milujem.
4. P. Križkovsky: Utopljenka. 5. Ferdo Juvaneč:
Z roko si mehko me objela. 6. Anton Foerster:
Njega ni. — 21.00 Koncert Radio-orkestra: Teike:
Stari tovariši. Waldteufel: Najlepša. Muuss: Pot-
puri starih dunajskih pesmi. Pavčič: Gor čez izaro.
Lincke: Veliki top. Blankenburg: Slovo gladiator-
jev. — 22.00 Časovna napoved in poročila.

Drugi programi:

Sobota, 1. junija.
Praga: 11.15 Plošče. — 12.30 Operetna glas-
ba. — 15.45 Za mladino. — 16.36 Koncert. — 18.05
Nemška oddaja. — 19.15 Godba na pihala. — 20

Igra: Oče in sin. — 22.25 Lahka glasba. — Rim:
13.15 Trio. — 17.30 Vokalna in instrumentalna
glasba. — 21.30 Koncert vojaške godbe. — Berlin:
17.30 Koncert lahke glasbe. — 19.30 Offenbach:
Blaubart, opereta. — Plesna glasba. — Dunaj: 11
Kvartet Silving. — 16. Orkester: vmes klavirske
točke. — 17.40 Pravljice. — 18.40 Komorna glasba.
— 20.30 O. Strauß: Zadnji valček, opereta. —
Milan: 11.15 Plošče. — 13.35 Jazz. — 17. Kvintet.
— 19. Jazz. — 20.30 Pester koncertni večer. —
Budapest: 9.15 Koncert. — 12. Zvenenje in ciganski
orkester. — 18. Operni orkester. 19.10 Vojaska
godba. — 20.15 Prenos operete: nato plošče.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

1. junija, sobota: »Vdova Rošinskac. Ljudska
predstava pri znižanih cenah. Izven.
2. junija, nedelja: »Theodor & Comp.«
predstava pri znižanih cenah. Izven.
3. junija, ponedeljek: »Bitka«. Red D.

OPERA

Začetek ob pol 20.

1. junija, sobota: »Mignon«. Red D.
2. junija, nedelja: »Grof Luxemburski«. Ljudska
predstava pri znižanih cenah. Izven.
3. junija, ponedeljek: Zaprt.

Mariborsko gledališče

Sobota, 1. junija ob 20. uri: »OČA BOŠTJAN«.
Ab. B. Kuponi. Gostovanje g. Daneša.
Nedelja, 2. junija: Zaprt.
Gostovanje g. Daneša v ganljivi in zelo sim-
patično sprejeti ljudski igri »Oča Boštjan«, se po-
novi v soboto 1. junija.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad deset vrtic se računajo višje.
Za odgovor znakol — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službo dobe

Dobri zidarji
dobe trajno delo pri
stavbeniku Tomažiču.
Krstnikova ulica 5, Hra-
niška ulica 12.

Učenec

za sobno dekorativno
slikarstvo se sprejme. —
Poizve se: Izlanska c. 26,
Ljubljana.

Deset pomočnikov

slikarskih in pleskarskih.
sprejem takoj. — Ivan
Novak, slikar, Šoštanj.

Krojašk. pomočnika

sprejem takoj. — Ivan
Oblak, krojaštv. Drago-
mer, p. Brezovica pri
Ljubljani.

Prodajalka

mešane stroke, z daljšo
praksjo in dobriimi spi-
čevali, se išče za podru-
žnico. Dopisi na oglasni
oddelek »Slovenca«
pod št. 5938.

Kuharica

prvovrstna, se išče za
kopalnice, in tudi
podkuharica

samo najboljše moči. Po-
nudbe na upravo lista
pod št. 5946.

Prodamo

Puhasto perje
kg 38 Din, razpošiljam
po povzetju najmanj 5 kg.
Izkoristite priliko, dokler
traja zaloga. L. Brozović,
kemička čistilna perja,
Zagreb, Ilica 82.

Jeklene vrvi

17, 22, 35 mm - večjo
množino - prodaja Mihael
Kavčič, Zg. Šiška, Ljub-
ljana VII, telef. 22-97.

Ajdovo moko

prodam radi velike koli-
čine po znatno znižani
ceni, kg po 3,50 Din. —
Streliška ul. 33.

Opel 4/16 HP

skoro nov, dvosedezn,
porabi 5 in pol l ben-
cina, ugodno napredaj.
Naslov v upravi lista pod
št. 5919.

Čebelarjem

se nudi ugodna prilika za
nakup lepega ulnjaka za
30 A.-Z. panjev. Poizve
se pri župnem uradu Sela
pri Kamniku.

Posrestva

Posestvo
z vsem inventarjem, ob
kakoli reki, se išče v na-
jem event. se kupi. —
Naslov se poizve v upr.
»Slovenca«
pod št. 5766.

GOSPODARSKA ZVEZA V LJUBLJANI

ima na razpolago
še nekaj

krompirja

po najnižji ceni.

Bencin motor 5 HP

s cirkular žago, uporab-
ljiv za vsak pogon, pro-
dam za 3500 Din. Naslov
v upravi »Slovenca«
pod št. 5969.

Kupino

Kupim
hrastove hlode. — J. Po-
gačnik, Ljubljana, Kralja
Petra trg 8.

Stanovanja

Sobo išče
v sredini mesta boljši
gospod. Ponudbe upravi
Slovenca pod: »Doktor«.

OGLAŠUJE V SLOVENCU

Objave

Razpis.

Šolsko poslopije pri Sv.
Petru pri Ljubljani (na
polju) se bo zunaj pre-
novilo in okna, vrata ter
strešni stol prepletkalo.
Reflektanti naj si na lico
mesta ogledajo. Pojasnila
daje šolski upravitelj. —
Ponudbe do 2. junija na
krajni šolski odbor pri
Sv. Petru, p. Moste.

Pozor!

Velika razstava slik
in okvirjev na velesejmu
— Paviljon H št. 439. —
A. KOS, Ljubljana,
Mestni trg 25.

Razpis!

Kleparska dela pri cer-
kvi se razpisujejo. Poja-
nila daje: župni urad
Tunice pri Karaniku.

REKLAMA V SLOVENCU

na najučinkovitejši
in najhitrejši način

Razno

Fiat - auto

501
brezhiben in dobro ohr-
njen, štirisedezn,

zamenjam

za 1½ tonski tovorni
auto. Prijave pod »Ugo-
dna prilika«
pri upravi
»Slovenca«.

Birete, šemise

talarje in druge obleke
za veleč. duhovščino iz-
deluje solidno in po
zmernih cenah, ter se
priporoča Fr. Himmel-
reich, kroj. mojster, Ljub-
ljana, Pred škofijo št. 9.
— Na željo se pošlje tudi
po pošti.

Foto-Holynski

Ljubljana, Dunajska ce-
sta 6. — Solidno delo! —
Nizke cene!

Pohištvo

Več hrastovih, jesenovih
in mehkih spalnic ter ku-
hinjskih naprav solidno iz-
delanih, prodaja: Avgust
Černe, Zg. Šiška št. 122.

Mlinarji!

Kž. prosa, ajda in ječmen
kupite najceneje pri
A. VOLK, LJUBLJANA
veletrgovina žita in moka

Medenjaki, medeni prepečenec

špecialitete »Vika«
na drobno na debelo

Josip Vitek

Ljubljana, Sv. Petra c. 13.

Inserirajte v „Slovenca“!

Gostilničarji, pozor!

Prvovrstne domače in
ogrske salame, kakor tu-
di najfiniši polemendol-
ski sir se dobi po solidni
ceni pri I. Buzzolini, de-
likatesna trgovina, zraven
škofije.

Moje gospe! Zagotovite

»plašč iz kožuhovine«
najnovejšega kroja bajne kakovosti in izvršitve po poletni ceni.
Oglejte si našo velikansko izbero v kojah št. 365-369.

M. Homschak & Co.

GRADEC, Radetzkystrasse 10 — DUNAJ, Mariahilferstrasse 165

Najboljše

Najprijetnejše Najzanesljivejše

sredstvo za čiščenje ŽELODCA in ČREV
za OTROKE in ODRASLE je

PRAŠEK

MAGNA PURGA

ker čisti brez BOLEČIN —
je prijetnega okusa ter ob-
enem osvežuje in desinfi-
cira ŽELODEC in ČREVA
in s tem preprečuje težja
OBOLENJA.

Ako redno jemljete po vsakem obedu
na špici noža v pol čaše vode prašek
MAGNA, Vam pospešuje PREBAVO
in preprečuje trdovratno ZAPRTJE.

Odstranjuje

preobilno kislino v želodcu, neprijeten
duh iz ust, pehanje, vzdigovanje, go-
rečico.

Zdravi

katar ŽELODCA, katar ČREV, bolezni JETER,
krče v želodcu, hemeroide, tvore v želodcu.

Dobite ga v vseh lekarnah: 1 zavoje s točnim navodilom 4 Din ali
naročite na naslov: LABORATORIJ »ALGA«, Sušek in priložite
pismu 20 Din ali v znakmah za 5 zavojev.

Najboljše

Najprijetnejše Najzanesljivejše

sredstvo za čiščenje ŽELODCA in ČREV
za OTROKE in ODRASLE je

PRAŠEK

MAGNA PURGA

ker čisti brez BOLEČIN —
je prijetnega okusa ter ob-
enem osvežuje in desinfi-
cira ŽELODEC in ČREVA
in s tem preprečuje težja
OBOLENJA.

Ako redno jemljete po vsakem obedu
na špici noža v pol čaše vode prašek
MAGNA, Vam pospešuje PREBAVO
in preprečuje trdovratno ZAPRTJE.

Odstranjuje

preobilno kislino v želodcu, neprijeten
duh iz ust, pehanje, vzdigovanje, go-
rečico.

Zdravi

katar ŽELODCA, katar ČREV, bolezni JETER,
krče v želodcu, hemeroide, tvore v želodcu.

Dobite ga v vseh lekarnah: 1 zavoje s točnim navodilom 4 Din ali
naročite na naslov: LABORATORIJ »ALGA«, Sušek in priložite
pismu 20 Din ali v znakmah za 5 zavojev.

Na pomoč!

Roman.

47. Slika govori.

Kako dolgo so tako stali, mirni kot kipi, je težko
reči. Mučnega položaja jih je rešila riba, kajti začela
je silovito otepavati in se drsiti po bregu dol proti
vodi. To je pa Jimu bilo že preveč, zato vrže trnkovo
palico proč in plane nad žival. Pograbi jo z obema
rokama, stopi naravnost proti Indijancu, ki je stal
na sredi in imel na glavi pokrivalo iz rdečih peres
ter mu ribo ponudi.

»To je zate,«
mu reče in se prijazno nasmehne.
Kako se oddahne, ko vidi, da mož dar sprejme,
ga za hip ogleduje, nato pa izroči nekemu drugemu
možaku, ki ni imel rdečih peres na glavi.

»Zdi se, da si pravo pogodil, Jim,«
reče Sam.
»Kaj pa, če bi dala staremu poglavarju Peresu še en
trnek ali dva.«

S temi besedami vzame iz škatlice, kjer je imel
shranjene trnke, dva ven in jih pokloni poglavarju.
Topot pa se je poglavar resnično zanimal. Poskusi
konico enega trnka na svojem palcu in zadovoljno
zagodrnja, češ da je ostra. Nato pa pokaže na Jimovo
palico in Jim hitro odstrani trnek, navije vrvice ter
vzame palico narazen.

»Pero bi jo rad imel,«
pravi Sam in se muza.
»Hoče imeti palico, seveda, a jaz jo bom vendar
se potreboval!«
pravi Jim. »Sam, kaj naj storim?«

»Ne vem,«
odgovori Sam. »Ko pa ne znava nji-
hovga jezika! Če bi ga znala, bi rekel, da zame-
njajva palico za čoln.«

»Sijajna misel!«
vzklikne Jim. »Čakaj! Kot bi
trenil, mu bom skusil pokazati.«
Potegne iz žepa

beležnico in svinčnik ter prične risati. Jim se je na
risanje kaj dobro razumel in ko se na papirju pri-
kaže čoln, indijanski poglavar mogočno zakruli.

»Ve, kaj slika pomeni,«
pravi Sam. »Jim, zdaj
pa nariši še palico.«

Jim nariše na drug papir palico, nato oba lista
iztrga iz beležnice in pokaže, kako bi se stvari za-
menjali.

»Razumel je,«
reče Sam, ko Pero znova zakruli
in hitro nekaj v svojem jeziku pove. Nato pa pokaže
ob reki navzgor in fantoma pomigne, naj gresta z
njim.

»Hoče menda reči, naj greva v njegov tabor,«
reče Sam. »Kaj praviš, Jim? Ali ni nekoliko ne-
varno?«

»Mislim, da sploh nimava kaj izbirati,«
odgovori Jim mirno. »K sreči imava pištole seboj, če bi prišlo
do spopada.«

Sam skomigne z rameni. Pero in njegovi ljudje
so torej kazali pot gor po dolini. Skopali so v vrsti
drug za drugim po ozki stezi, ki se je vila po grmovju
sem in tja. Pero je korakal spredaj, za njim oba fanta
in nazadje ostali Indijanci.

»Kaj neki išče?«
vpraša Sam Jima. »Ves čas
gleda na tla.«

»Na kače pazi,«
odvrne Jim. »Videl sem že dve.
V takile travi jih je vse polno. To so grde, majhne,
zelenkaste živalice in strašno strupene! Mislim, da
jim pravijo žararake.«

Sam se lahno zgrozi.
»Sovražim to zalego; kar zagomazi mi po životu,
če jih le vidim!«
Nato umolkne in potegne zrak
krepko skozi nos in pravi:

»Jim, voham dim.«
»Potem smo v vasi,«
mu odgovori Jim. »Da, skozi
drevje že vidim ogenj.«

V naslednji minuti pridejo iz grmovja znova na
odprt prostor, kjer se je paslo nekaj kozá in zagle-

dajo kakih dvajset uljem podobnih koč. Kraj je bil
odprt prav dol do reke, na bregu pa je ležalo pol
tucata čolnov razne velikosti, ki so bili potegnjeni na
suho. Niso pa bili lahki čolnički iz brezovega lubja,
kakor jih navadno rabijo Indijanci Severne Amerike,
ampak trdno zgrajeni čolni, izdolbeni iz enega samega
velikega debla.

»Eden izmed teh bi se nam jako prilegel,«
pravi Sam in se željno ozira po čolnih.

Pero jih je peljal do največje koč, ki je pred
njo gorel ogenj. Nekaj žensk, ki so kuhale, zbeži v
koče, ko zagledajo bela človeka. Jimu se je kar sree
stesnilo, ker je vedel, da je to slabo znamenje. Toda
niti najmanj ni pokazal svojega nemira, temveč mirno
koracal k ognju in se usedel na deblo ob njem, ker
je tam dim odganjal moskite.

Poglavar gre za njim in stegne roko po palici.
Jim pa zmaje z glavo in pokaže na čolne. Glavar pa
temno pogleda in nekaj jezno reče.

»Ni videti, da bi hotel držati besedo,«
pravi Sam. »Kaj naj pa zdaj storiva, Jim?«

»Da bi vedel!«
odvrne Jim. »Razgrajati ne sme-
va začeti, razven ako naju prisilijo, vendar pa moram
priznati, da stojl najina stvar presneto slabo.«

Fanta sta bila tako hladna in mirna, da se je
glavar obotavljal.

Jim prične žvižgati. Žvižgal je jako lepo, zato so
kmalu začele kukati ženske glave iz koč, pa tudi
možje so se za to umetnost jako zanimali. Glavar
pa se je zdel še bolj jezen in ko svojim ljudem nekaj
rezko naroči, začne oba fanta obkrožati.

Jim je z levo roko držal palico, z desno pa
smukne v žep pri jopici.

»Ne bom streljal, dokler me ne prisilijo,«
reče Samu, »bodiva pa pripravljena, ako bi hoteli kaj za-
početi.«

Kopli se v peni „Peng“

Idealna kopelj za shujšanje

je mednarodna svetovna senzacija, ki jo uporablja milijone ljudi.

Povzroča shujšanje, vitkost in dober počutek.

Peng švedska Osmos penasta kopelj se priporoča zdravniško kot popolno neškodljiva za srce, ledvice in splošno zdravje. — Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Kjer bi je ne bilo dobiti, tja pošlje en zavoj „Penga“ proti predplačilu Din 42— franko generalno zastopstvo.

Parfumerija „Luxol“ Veliki Bečkerek št. 41

Rakek: Posedstvo: hiša z moderno betonirano kletjo (do 1500 hl), enonadstropna, najboljše stanje, gospodarska poslopja, velika senožet in njiva, obe na Rakeku, 230.000 Din.

Planina: Posedstvo z dobro znano gostilno ob meji, gostilniški inventar in kuhinjska oprema, opremljene 4 spalne sobe, klet, ledenica, prostorna veranda, 6 orolov zemlje in 4 orali črne gozda. Ugodna cena.

Pojasnila za prodajo:

Dr. Ivan Černe, gospodarska pisarna, Ljubljana — Miklošičeva cesta št. 6.

Ali že veste,

da dobi vsak, ki naroči „Radiowelt“, za eno leto ali podaljša naročnino za eno leto,

Zastonj elektronko

SD 4 (avdionko) ali XD 4 (sklepno ojačevalko)?
Letna naročnina Din 250— in Din 10— za poštnino premije

Ali že poznate

najboljši mesečnik Evrope? Ako ne zahtevajte še danes številko „FUNK-MAGAZIN“-a na ogled

Pišite samo na
WIENER RADIOVERLAG, G. M. B. H.
Wien I. Pestalozziggasse 6

Razpis

zmanjševalne licitacije vseh gradbenih del:

- za novo učiteljsko stanovanjsko poslopje, enonadstropno;
- za adaptacijo nove učne sobe v novem šolskem poslopiju.

Načrti in stroškovnik za oddajo gradbe so reflektantom na ogled do 15. junija 1929 pri šolskem upravitelstvu v Dornovi, p. Moškanjci pri Ptuj, vsak dan od 14 do 18, ob nedeljah pa od 11 do 15.

Tozadavne pismene ponudbe je vložiti zadostno taksirane in opremljene s potrebnimi dokumenti najkasneje do 10 dopoldne dne 15. junija na tukajšnji krajevni šolski odbor. Krajevni šolski odbor pa si pridrži pravico oddati gradbo brez ozira na nižjo ponudbo, tudi lahko drugemu stavbeniku.

Kraj. šol. odbor v Dornovi, p. Moškanjci, slopije, enonadstropno;
dne 1. junija 1929.

Rusjan Ambrozij, zapisnikar. Pihlar, predsed.

Zuojenje nog, trdo kožo, ozeblino, svrab in pekoče podplate in kurje oči izleči v 2—3 dneh

FEBRUUM APARAT

patentiran v vseh kulturnih državah.
Cena Din 50 po poštnem povzetju Din 65.
Glavno skladišče za Jugoslavijo:
Stara Salvator apoteka, Osijek I.
kamor je treba tudi poslati naročila.

Ivan Perdan nasledniki, Ljubljana

Veletrgovina kolonijalnega in specerijskega blaga. Glavni založnik švedskih in voščenih vžigalic nudi po najnižji dnevni ceni: kavo, riž, najfinejše namizno olje, testenine, čaj, žganje in vse drugo specerijsko blago. Postrežba točna in solidna.

Oblava

Uprava državnih monopolov želi nabaviti potom 1. ponudbene licitacije, ki se bo vršila dne 29. junija 1929 ob 11 dopoldne v pisarni uprave

83.185 kg specialnega papirja

za potrebe državne monopolne uprave. Pogoji, vzorci kakor tudi vsa ostala pojasnila se morejo dobiti v pisarni ekonomskega oddelka vsak delavnik od 10 do 12 dopoldne.

Iz pisarne uprave drž. monopolov EM br. 11.085 z dne 23. maja 1929 v Beogradu.

Objava

Uprava drž. monopolov želi nabaviti potom direktnih ponudb, ki se bodo odprle 15. jun. 1929

12.000 kom. pločevinastih škatelj

za pakovanje po 20 kosov »Karadjordje« cigarete. Pogoji kakor tudi vsa druga pojasnila se morejo dobiti v pisarni ekonomskega oddelka vsak delavnik od 10 do 12 dopoldne.

Iz pisarne uprave drž. monopolov EM br. 10.961 z dne 23. maja 1929 v Beogradu.

ORGANIZATOR - LJUBLJANA

ALEKSANDROVA CESTA 8

KARTOTEKA NAŠA SPECIJALITETA

Velesejem paviljon H, št. 441-445

Automobilisti!

Motorikisti!

Šofer in samovozač

Spisal inž. Josip Štolfa. — Cena vezani knjigi Din 140—

Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani.

Nudim prav lepo suho

puranovo perje

po 15 Din kg. Kokošje po 10 Din kg. a očiščeno, mešano, od peruti, sčehano po 20 Din kg.

FRANC PODLIPNIK — PTUJ.

V globoki, neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je naša iskreno ljubljena, edina hčerka, sestra in svakinja, gospodična

Angela Makovec

v četrtek dne 30. maja ob 12 za vedno zapustila. — Pogreb nepozabne se bo vršil v soboto 1. junija ob 6 iz Glinice cesta XIII št. 3.

Vič, dne 31. maja 1929.

Globoko žalujoči ostali.

Lastna specijalna mehanična delavnica

za popravilo pisalnih, računskih, kopirnih in razmnoževalnih strojev in blagajn. Poseben oddelek za popravilo fotoaparatorov in nalivnih peres.

Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6

Točna postrežba

Telefon 2980

Ako hočete imeti po zelo nizki ceni dobro kolo, gramofon, plošče ali šivalni stroj, pridite v specialno trgovino

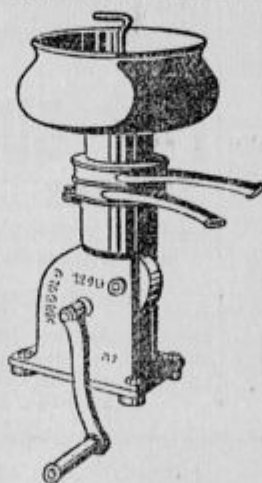
„Tehnik“ JOSIP BANJAI, Ljubljana

PRAŽAKOVA ULICA 19 — LJUBLJANSKI DVOR

Največja zaloga koles DÜRKOPP, gramofonov in plošč COLUMBIA, ter šivalnih strojev MINERVA.

Prodaja tudi na obroke! Kupite že danes!

Obiščite nas na Velesejmu

Diabolo

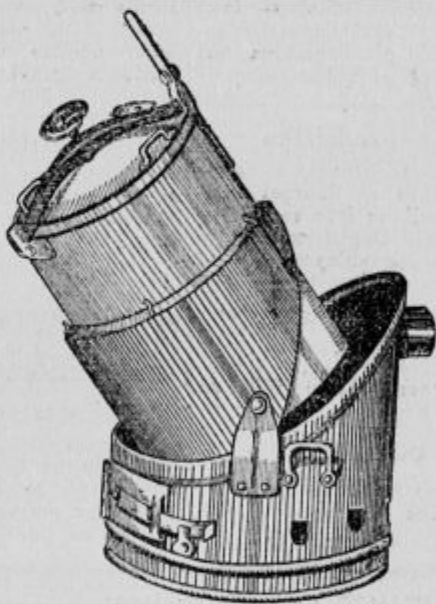
SEPARATOR posnema ostro, se lahko snazi in zloži vsled konstrukcije lamela. Ugodni plačilni pogoji. Dolgoletna garancija.

LJUDEVIT KLEIN

glavni zastopnik

DIABOLO SEPARATOR A. B. Zagreb. Račkova ulica 5a.

Iščejo se marljivi zastopniki!

STOCKHOLM (Švedska)

Ne nadomestljiva zlata mamica, nadvse ljubljena soproga, predraga sestra, teta, svakinja in sestrična, gospa

Mara Spragerjeva roj. Majcenovič

soproga šol. upravitelja

je v četrtek dne 30. maja po dolgi in mučni bolezni, v 45. letu svoje starosti, previdena s svetotajstvi, izdihnila blago dušo.

Pogreb nadvse ljubljene pokojnice se bo vršil dne 1. junija iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče, kjer bo njeno truplo čakalo vstajenja.

Beltinci, dne 30. maja 1929.

MILAN SPRAGER, soprog. — DANA, MARA, MILAN, otroci. — ROŽA IRGOVIČEVA, PEPCA SKOKOVA, REZIKA DEUČMANOVA, sestre. — IVAN, TINE, FRANJO MAJCENOVIČ, bratje — in ostali sorodniki.

Globoko potrta naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da me je moj srčnoljubljeni soprog, gospod

Franc Juvan

konces. zobotehnik in posestnik

dne 31. maja t. l. po dolgem, mučnem trpljenju, za vedno zapustil.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 2. junija 1929 ob 4 popoldne od doma žalosti, Krakovska ulica št. 31, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 31. maja 1929.

Globoko žalujoča soproga Leopoldina in vse ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.